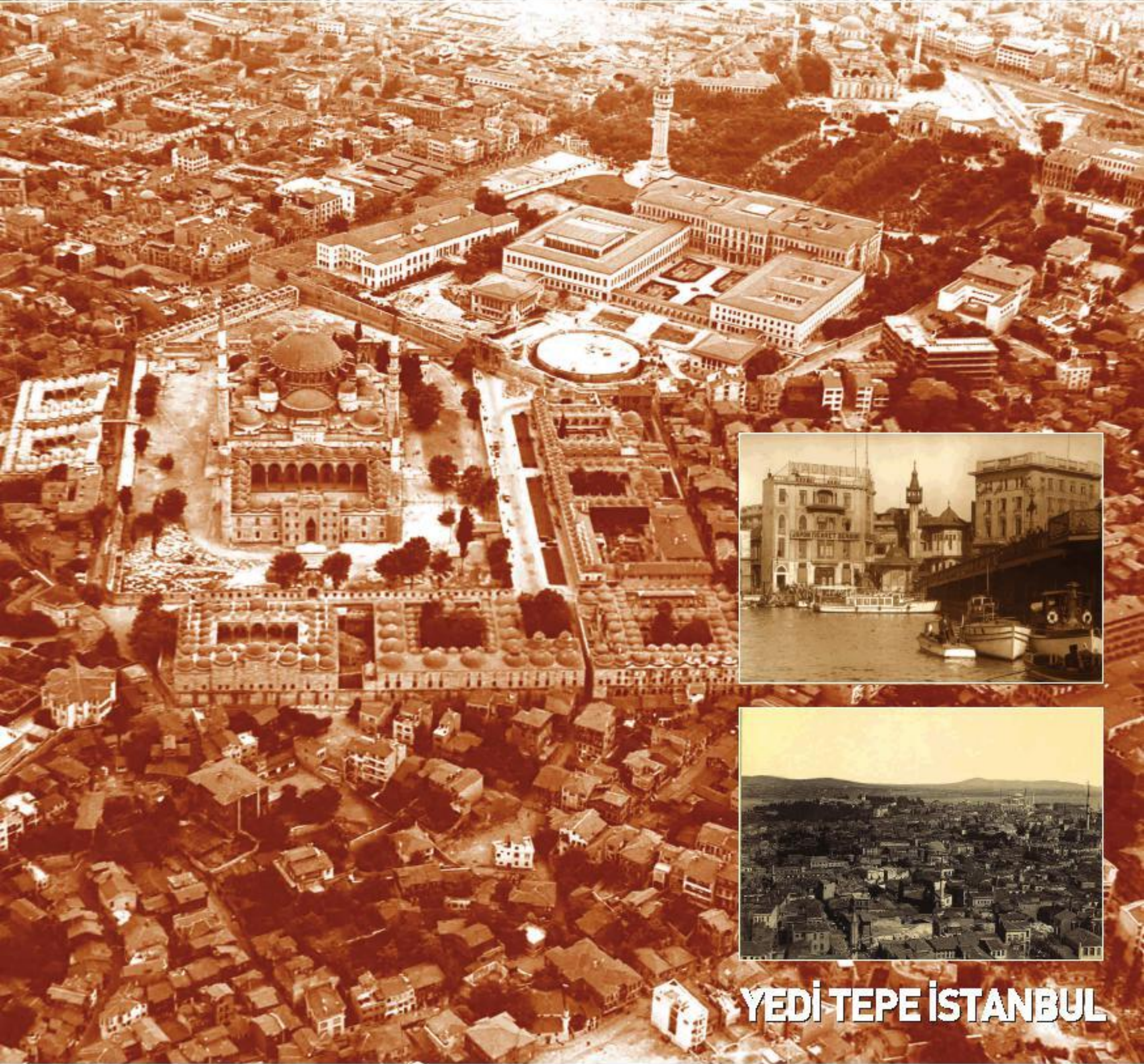

İLİM YAYMA VAKFI

BÜLTEN

2013 EKİM - SAYI: 7

YEDİ TEPE İSTANBUL

09

Mütevelli
Heyetimizle
Sohbet

20

Bir Güzel İnsan
Dr. Niyazi
Kurtulmuş

70

Yabancı Öğrenciler
Gözüyle İlim Yayma
Vakfı ve Misafirhanesi

İlme Hizmette,
40.yıl

BAŞKANIN MESAJI

Değerli İlim ve Hizmet Dostları,

40 Yıl önce büyük bir samimiyet ve fedakarlıkla kurulan İlim Yayma Vakfımız, nitelikli insan yetiştirme hizmetine aynı kararlılık ve gayretle devam etmektedir.

“Önce İnsan, Önce Maneviyat” anlayışıyla yürüttüğümüz hizmetlerimizle, milletimize münevver insan kazandırmak, onları ilim ve irfanla donatmak için her türlü maddi ve manevi desteği sağlamaya devam ediyoruz.

Bir yandan eğitim kurumları ile karşılıksız burslar, diğer yandan yurtlarıyla milletimizin hizmetinde olan Vakfımızın 40 yılının özetini bulabileceğiniz yeni sayımızda; 40. Yıl etkinliklerinin yanı sıra, ilim ve irfan yolunda 40 Yıl konulu dosya çalışmamızı istifadenize sunuyoruz. Özellikle Mütevelli heyetimizle yapılan söyleşiye bakıldığında, İlim Yayma Vakfı'nın bu günlere gelmesinde gösterilen büyük fedakarlıkları ve fedakar insanların zor zamanlarda bile hizmetten geri durmadığına şahitlik edeceksiniz. Ayrıca, vakfımız bünyesinde bulunan üniversite, yurt, kütüphane, misafırhane ve diğer çalışmalarımıza dair geniş bilgiler bulacaksınız.

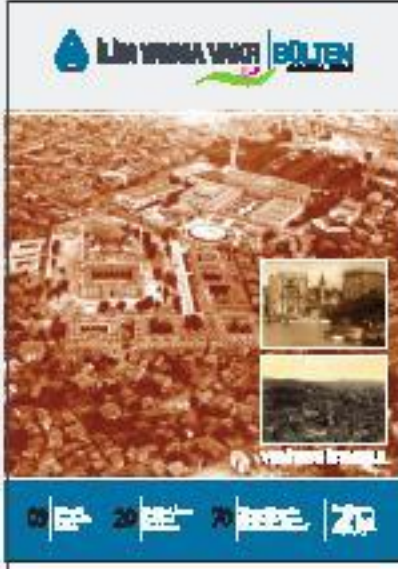
Değerli dostlar,

Vakfımız bünyesinde bulunan İbnü'l Emin Mahmut Kemal İnal Yüksek

Tahsil Talebe Yurdu yeni öğrencilerini kabul ederken, misafırhanemiz yüksek lisans ve doktora öğrencilerini ağırlamaya devam ediyor. Yurtlarımızın Üniversitelerin haricinde ikinci bir irfan yuvası olarak hizmet verdiğini görmek bizleri oldukça mutlu etmektedir. Değerli İlim adamlarımızın katılımlarıyla “İslam ve İlim Seminerleri”miz verimli bir şekilde sürdürülüyor. Özel İrfan Eğitim Kurumlarımız, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitemiz her geçen yıl kalitesini artırarak eğitim hayatına devam ediyor. Yine, 2010'da hizmet vermeye başlayan Recai Efendi Kütüphanesi, hem öğrencilerimizin hem de bölge insanının kullanımına açık bir şekilde faaliyet göstermeyi sürdürüyor. Mezunlarımız ve mensuplarımız arasında tanışıklık ve muhabbet bağlarının kuvvetlenmesi amacıyla kurulan VEFADER, her yıl düzenlediği Pilav Günü'nde binin üzerinde mezunumuz ve aile mensuplarımızı biraraya getirdi.

İlim Yayma Vakfı Bültenimizin 7. sayısında bugüne kadar yapılan hizmetlerimizin özetini bulacaksınız. Bu vesile ile bugüne kadar emeği geçen tüm İlim Yayma Vakfı mensuplarını tebrik ederim.

BU SAYIMIZDA

YEDİ TEPE İSTANBUL 02

İLME HİZMETTE 40. YIL 08

MÜTEVELLİ HEYETİMİZLE SOHBET 09

YARD. DOÇ. DR. MUSTAFA ÖZEL 19

DR. İSMAIL NİYAZI KURTULMUŞ 20

DOÇ. DR. KAHRAMAN EMMİOĞLU 25

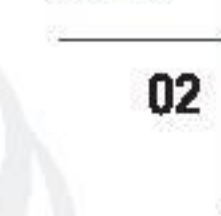
42. GENEL KURULUMUZ 27

İRFAN EĞİTİM KURUMLARI 30

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİV. 33

KUR'AN VE TEFSİR AKADEMİSİ 37

VEFA İFTARIMIZ 39

VAKIF İFTARIMIZ 40

VÂKIF 41

GURME YAZISININ İMKANLARI ÜZERİNE 65

VEFA İLİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ 68

YABANCI ÖĞRENCİLERİMİZİN GÖRÜŞLERİ 70

YURDUMUZUN FAALİYETLERİ 73

İLİM YAYMA VAKFI BÜLTENİ
SAYI: 7 • EKİM 2013

İLİM YAYMA VAKFI ADINA SAHİBİ
YÜCEL ÇELİKBILEK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ÖMER AYDIN

EDITÖR
MİKAL UĞUŞ

YAYIN KURULU
ENGİN YILMAZ
OSMAN ACUN
NURULLAH BAYHAN
PROF. DR. BİLÂL GÖKKİR
DOÇ. DR. NECMETTİN GÖKKİR
YRD. DOÇ. DR. ABDULLAH TIRABZON
ABİDİN SÖNMEZ

YAPIM
TASVİR TANITIM
(0212) 211 11 25

SANAT YÖNETMENİ
ADEM DOĞAN

BASKI
ADA OFSET

YAZIŞMA ADRESİ
VEFA, CEMAL YENER TOSYALI CD.
AKİFPAŞA SK. NO: 6
34134 FATİH - İSTANBUL
TEL: 0212 511 22 90
FAKS: 0212 511 22 91
www.iyv.org.tr

6 AYDA BİR YAYINLANIR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK
İKTİBAS YAPILABİLİR.

ÜCRETSİZDİR

YAYINLANAN YAZILARIN
SORUMLULUĞU
YAZARINA AİTTİR.

Yedi Tepe İstanbul

İstanbul bir Megara kolonisi olarak M.Ö. 659 yılında kurulmuş ve ilk adını Megaralı komutan Bizas'ın isminden almıştır. Şehir bundan sonra uzun yıllar Bizantion olarak anılmıştır. M.S. 323 senesinde Roma'nın imparatoru olan I. Konstantin bu şehri Roma'nın başkenti yapar ve Mayıs 330 tarihinde kendi adını verdiği şehrin, Konstantinopolis'in resmi açılışını gerçekleştirir. Böylece bu kent İkinci Roma (Secunda Roma) ve Yeni Roma (Nova Roma) olarak da anılmaya başlar. Çemberlitaş, o günün anıtı ve hatırasıdır. Hipodrum (Atmeydanı), Mısır'dan getirilip dikilen Obelisk (Dikilitaş),

Yılanlı Sütun, Kıztaşı (Markiyanus Sütunu), İmparator Valens'in 378'de yaptırdığı Valens Su Kemerli (Bozdoğan Su Kemerli), Aya İrini, Ayasofya (Yıl 537), Yerebatan Sarnıcı ve şehri koruyup kuşatan surlar Roma döneminden kalma başlıca eserlerdir. İlk kurulduğu dönemlerde 14 bölgeden oluşan şehrin nüfusu 4. Yüzyılın sonuna doğru 150 bini aşmıştı.

İstanbul, müslümanlar için de mühim bir şehirdi. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in "Konstantiniyye mutlaka fetholunacaktır, onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu

Süleymaniye Külliyesi ve İstanbul Üniversitesi

fetheden asker ne güzel askerdir" hadisi-
i şerif'i müslümanları fetih konusunda
motive etmekteydi. IV. Konstantin zama-
nında, Emevi halifesi Muaviye'nin askerleri
669 senesinde; 717'de ise halife Abdülme-
lik'in kardeşi Mesleme şehri kuşatmıştı.
Bu askeri sefere katılanlar ve şehid olan-
lar arasında yaşlı sahabelerden Hz. Halid
(Ebu Eyyub el-Ensârî) de yer almaktaydı.
782'de bu kez şehir Abbasi halifesinin oğ-
lu Harun Reşid tarafından kuşatılır. Os-
manlılar döneminde I. Bayezid (Yıldırım),
İstanbul'u beş kez kuşatır ancak fethi mu-
vaffak olamaz. Anadolu Hisarı (Güzelce
Hisar) o günün hatırasıdır. Yaklaşık yarım
asır sonra Rumeli Hisarını (Boğazkesen
Hisar) inşa ettirip şehri fethetmeye hazır-
lanan II. Mehmed (Fâtih), 1453'de aşıla-
maz denilen surları aşarak Konstantiniy-
ye'yi fetheder (açar) ve Fâtih (Açan) ünvanı-
nı alarak bu şehri İstanbul (İslambol) ya-
par. İstanbul'u kuşatan surlar yaklaşık
20 km. uzunluğunda olup 53 kapı ve 400
civarında kuleden müteşekkildir.

Şehir müslümanlara açıldıktan sonra ya-
pılan ilk icraatlar şunlardır:

- 1- Şehrin ihtiyaçlara göre yeniden imar edilmesini sağlamak.
- 2- Roma - Bizans eserlerini yıkmayıp, in-
sanların ihtiyaçlarına göre kullanmak.
Temel ihtiyaçlar için 6-7 kadar kilisenin
cami, imaret ve medrese olarak kullanı-
ma açılması.
- 3- Ayasofya'nın camiye çevrilip, papaz oda-
larının medrese yapılması. Ahşap mina-
reler yapılması.
- 4- Pantokrator Manastırı'nın (Zeyrek Cami-
i) tekke olarak kullanıma açılıp papaz
odalarının medrese yapılması.
- 5- Müslümanların İstanbul'a iskan meto-
du ile yerleştirilip şehrin İslamlaşma-
sını sağlamak.
- 6- Burayı devletin yeni başkenti olarak
hazırlamak ve bunun için saray tesis
etmek. İlk saray günümüzde Bayezid
semtindeki tepede yaptırılan Saray-ı
Atik (eski saray), ikincisi ise Yeni Saray
(Saray-ı Cedid- Topkapı Sarayı)'dır.

Bir zamanlar kullanılan tahta köprüden Azâp Kapı'daki Sokullu Mehmet Paşa Camii'ne bakış.

Karaköy, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Camii

Bu ilkelere göre kurulan ilk müesseseler cami, mekteb, medrese, hamam, bedesten, çarşı, çeşme ve imaret gibi yapılar olmuştur. İlk mahalleler ise Sultan Mehmed (Fâtih), Mahmudpaşa, Muradpaşa, Eyüp Sultan, Aksaray, Çarşamba, Büyük ve Küçük Karaman, Gedikpaşa, Vefa, Cibali, Molla Hüsrev ve Davudpaşa gibi merkezler olmuştur.

Şehir İslamlaştırılırken ve mahalleler kurulurken merkezde bir külliye ve bu külliye meydana getiren cami, hamam, çeşme, sıbyan mektebi, medrese, kütüphane, çarşı, bedesten, şifahane (bimarhane), tabhane, kervansaray ve han gibi yapılar inşa edilmiştir.

Böylece fetihten önce şehrin silüetini oluşturan dikilitaşların yerini yavaş yavaş camiler, minareler almaya başlamıştır. İstanbul (Suriçi- nefsi İstanbul - tarihî yarımada) yedi tepeli İstanbul olarak da adlandırılır. İstanbul'un topografyası, silüeti ve Roma'ya benzetilen tarafı bu yeditepede kendisini göstermektedir. Bu tepelerin herbirinde fetihten önceki ve fetihten sonraki dönemlere ait çok önemli ve anıtsal eserlerin neredeyse yanyana bulunmakta olduğunu görmekteyiz. Bu tepeler şunlardır:

- 1- Topkapı Sarayı'nın olduğu tepe. Eski Akropolis. Senato binasının olduğu tepe. Ayasofya ve Sultanahmed'e uzanmaktadır.
- 2- Çemberlitaş, Atik Ali Paşa ve Nuruosmaniye Camii'nin yer aldığı tepe.
- 3- Beyazıt-Süleymaniye Külliyesi arası. Eski Harbiye Nezareti'nin; günümüz İstanbul Üniversitesi rektörlük binasının olduğu alan. Teodusyus meydanıydı.
- 4- Fatih Camii'nin yer aldığı tepe. Eskiden yerinde Havariyyun Kilisesi harap bir şekilde bulunmaktaydı.
- 5- Yavuz Sultan Selim Külliyesi'nin inşa edildiği tepe. İstanbul'un üç büyük çukurbostanından (açık su hazneleri) biri olan Aspar Sarnıcı bu tepededir.
- 6- Edirnekapi, Mihrimah Sultan Camii'nin yükseldiği tepe. Tekfur Sarayı ve Kariye'ye uzanan tepe. Karagömrük Çukurbostanı (Günümüzde stat), bu tepenin eteğinde yer alır.

7- Cerrahpaşa, Davutpaşa, Kocamustafapaşa ve Topkapı semtine kadar uzanan tepe. Arkadius Anıtı (Dikilitaşı) bu tepedeydi. Mokios Sarnıcı (Altımermer çukurbostanı) yine bu tepededir. Günümüze kaidesi ulaşmıştır. İstanbulun en büyük ve en geniş tepesi burasıdır. Yedinci tepeyi diğer tepelerden Likos Deresi (Bayrampaşa Deresi) ayırmaktadır. Bu dere günümüzdeki vatan caddesinin geçtiği yerdir ve yatağından da metro geçmektedir.

Bu şehrin başından tarih boyunca şu iki felaket hiç eksik olmamıştır.

1- Depremler. II. Bayezid döneminde 1509 senesinde Kıyamet-i Suğra (Küçük Kıyamet) olarak adlandırılan deprem, 1688 depremi, III. Mustafa zamanında 1766 depremi ki Fâtih Camii bu deprem-

de birkaç duvar hariç tamamen yıkılmıştır. Şimdiki Cami III. Mustafa'nın emriyle yaptırılmıştı. 1894 ve 1999 depremi şehri etkileyen diğer depremlerdendir.

2- Yangınlar. 1569, 1693, 1782, 1826, 1865 ve 1918 yangınları büyük çaplı zarar veren yangınlardı. Bu tür yüzlerce yangın geçiren İstanbul'da on binlerce ev ve kurum yanıp yok olmuş ya da harap olmuştur.

Özellikle son 150 yıl içinde ise bu şehrin başına gerilemeye ve cehalete esir olmaya paralel üçüncü bir felaket daha musallat olmuştur:

3- Beşeri ve İdarî faktörler: Şehri imar edeyim derken mahveden belediye başkanları, yöneticiler, defineciler, cahil memurlar ve halk.

Eminönü Meydanı

Atatürk Bulvarı (Açılışının henüz yapıldığı yıllar)

Bunun sonucu olarak da onlarca tarihî mezarlık (müslim ve gayri müslim), yüzlerce ve binlerce tarihî çeşme, cami, tekke, türbe, kışla, mektep, konak ve medrese gibi vakıf eserler yok edildi. Şâyet yine cahilce ve popülistçe hareket edilirse bu tür eserler yok olmaya devam edecektir.

Bu şehir bizlere emanettir. Bu şehri, emanete uygun bir şekilde, öncelikle bu şehirde yaşayan insanları ve temel ihtiyaçlarını gidermeyi esas alan bir anlayışla, yeniden ve ruhuna uygun bir şekilde düzenlemek gerekmektedir. Çünkü "başka İstanbul yok".

Şehzadebaşı

İlme Hizmette, 40 YIL

62 yıl önce İlim Yayma Cemiyeti olarak başlayan uzun soluklu bir yürüyüşün, 1973'te ikinci merhalesi olarak yolculuğunu sürdüren İlim Yayma Vakfı, hizmette 40 yılı geride bıraktı.

Türkiye'nin en zor zamanlarında, insanların sindirildiği, bastırıldığı, susturulduğu dönemlerden geçtiği yıllarda, bir avuç inanmış adamın "biz varız ve buradayız" diyerek baş koyduğu yolda, bugün yolculuğumuzun 40. yılına ulaştık.

Sonsuzluk kervanının peşinde 40 yıl.. Bahtiyarlıkların, şereflerin, onurların en güzeli..

Ve daha henüz yolun başındayız..

Bu yola baş koymak, bu yola koyulmak, bu yolda olmak ve bu yolda ölmek nimetlerin, ihsanların, lütufların en büyüğü.. Bu yolculuğun muhtelif duraklarında, ebedi aleme hicret eden büyüklerimizi, hayırla yad ediyoruz.

İnsanlığa faydalı, topluma hizmet eden, tarihe yön veren, ilim, fikir, sanat ve siyaset adamlarını toplumumuza ve insanlığa kazandırmak amacıyla inançlı, idealist ve fedakar insanlar tarafından kurulan vakfımız 40 yıldır bu ulvi gaye doğrultusunda çalışmalarını sürdürüyor.

40 yıl insan ömrü için uzun, insanlık tarihi içinse kısa bir zaman.. Biz, 40 yaşımızı, henüz kırkımızın çıkması olarak kabul ediyoruz.. Her adımı 40 kere düşünerek attığımız, her işi kılı kırk yararak yaptığımız Türkiye'nin o zor günlerinden bugüne, geldiğimiz kırk yılı "erbain çıkarmak" olarak görüyor ve önümüzdeki 40 yılların nevbahar olarak devam etmesini temenni ediyoruz, 41 kere maşallah diyerek..

Ne mutlu, böylesine ulvi bir gaye için yola çıkanlara.. Zamanlarını, imkanlarını ve birikimlerini bu uğurda ortaya koyanlara.. Ve sabırla, meşakketle bu bayrağı bugünlere getiren ve gelecek kuşaklara taşıyacak olanlara.

MÜTEVELLİ HEYET ÜYELERİMİZLE
Sohbet

İçinde bulunduğumuz şu günler kibariyle onbinlerce mezunu, bursiyeri, Üniversitesi ve kurumları ile İlim Yayma Vakfı "İlim ve İrfan Yolunda 40. yılını idrak ediyor. İlim Yayma Vakfı'nın 40 yılını konuşmak, bir bakıma Türkiye'nin yakın dönem eğitim durumunu da konuşmak olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle, vakfın kuruluşunun temellerinin atıldığı dönemle, 1970'lerle başlayalım istiyorum.

Sabahattin KIRKAN: Vakfın en eski üyesi Sabri Özpala ağabeyle başlayalım.

Sabri ÖZPALA: Vakfın kuruluşunu, İlim Yayma Cemiyeti ile başlatmak doğru olur. Vakfın kurucusu cemiyettir. O zamanları anlamak için şu örneği verelim; "2,5 lira para cezası ile Cemiyetimizi kapatırlar" endişesi vardı. Yusuf Türel'in sözüdür bu. 1951'de Cemiyet kurulduktan yaklaşık on yıl sonra, askeri darbe gerçekleşti, bildiğiniz 1960 Askeri Darbesi. İnsanlar bağışlarını Cemiyete yaparken endişeli idiler. Ve Vakıf bu endişe ile kurulmuştur. O zaman ki Türkiye'de devlet, cemiyet ve/veya derneklerin mallarına el koyabiliyordu. Fakat vakıflar, doğrudan Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı olduğu için, Av. Yusuf Türel'in [Allah Rahmet eylesin] büyük gayretleri ile İlim Yayma Vakfı 1973'de, İlim Yayma Cemiyeti'nin mallarını korumak için kuruldu.

Vakfın kuruluşunu, İlim Yayma Cemiyeti ile başlatmak doğru olur.

Peki o zaman el koyma gibi bir olay yaşanmış mıydı Türkiye'de?

Mehmet YILDIZ: Tabi, Kamu her zaman el koyabiliyordu. Millet Partisi kapatılmış mallarına el konulmuştu. Kanun da böyle bir imkân tanıdığı için böyle bir riski göz önüne alarak tedbir amaçlı kuruldu.

İsmet AĞAN: Devlet, malları müsadere etmesin düşüncesi, malların emniyet altında tutulması içindi. Vakıfların mevcudiyeti, bu riski ortadan kaldırıyordu.

Mehmet YILDIZ: İlim Yayma Cemiyeti'nin kurulmasının en büyük esbabı mucibesini, uygulanan Tevhid-i Tedrisat Kanunu nedeniyle İslami eğitimin ciddi manada bir erozyona uğraması ve i-

nançlı nesillerin yetişmesine uygun vasatın olmaması idi. Bunun üzerine İmam Hatip okulları kuruldu, aslında başka bir amaçla kurulmuştu İmam Hatip Lise'leri, daha sonra İlim Yayma Cemiyeti'nin gayretleri ile belli bir yola girdi.

Bu noktada belirtmekte fayda var, İK zamanlar Cemiyet'in kontrolünde olan ve bugün İbn'ül-Emin Mahmut Kemal İnal Yurdu olarak kullanılan yerkeld Nuri Paşa Konağı İstanbul'un İK İmam Hatip okulu olarak açılıyor.

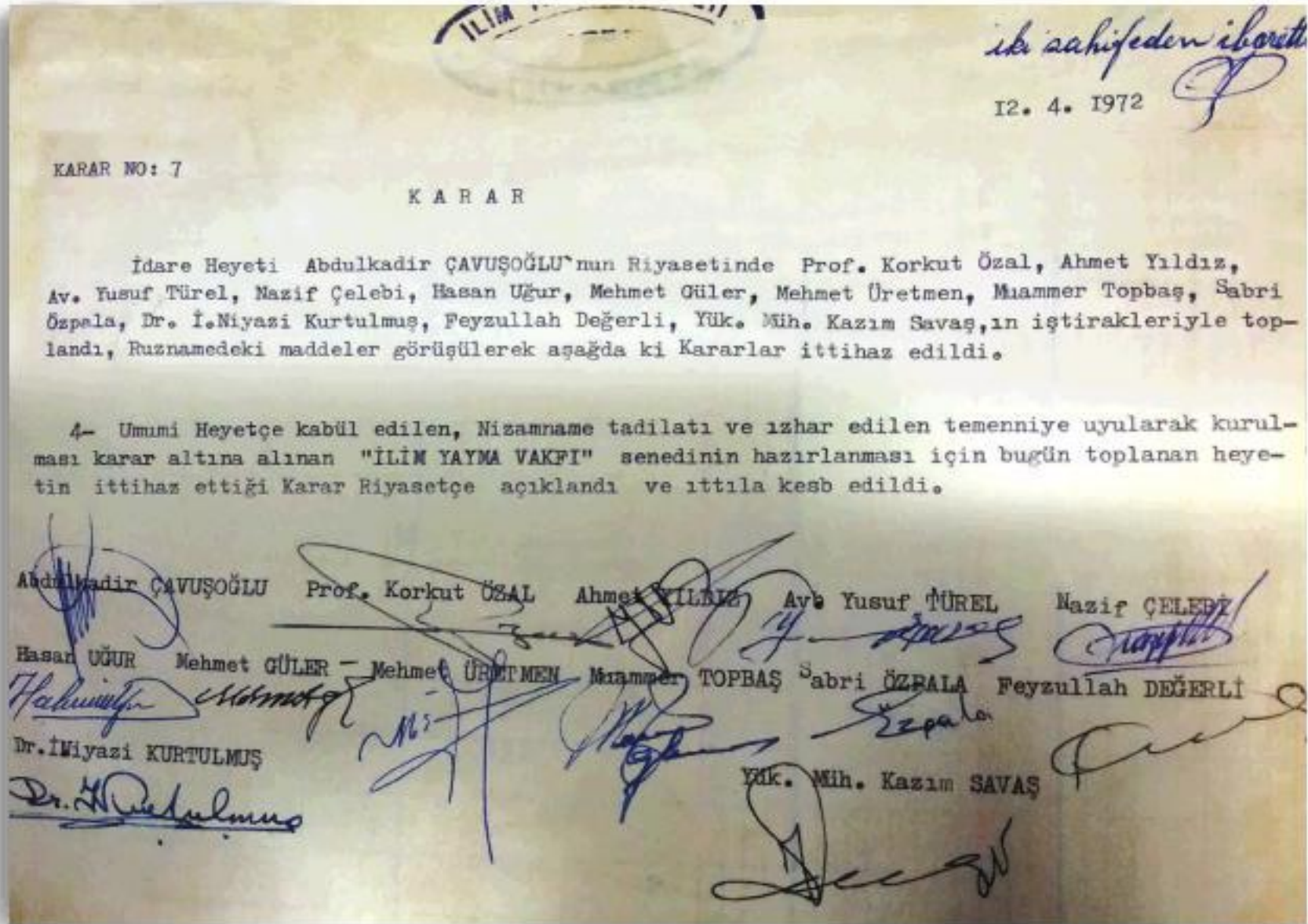
Evet. Dolayısıyla, hayırlı bir neslin yetişmesi için bir kurumun desteğiyle olması lazım, bu da hiç şüphesiz İlim Yayma Cemiyeti'nin önderliğinde insanlar bir araya geldi ve bu neslin yetişmesi için seferber oldu. Hatırlarım, babam Hacı Fehmi Bilge ile bir araya gelerek para toplarlardı. O zamanlar 40-50 lira büyük para, ufaktan ufaktan toplayarak bu çocuklara yardım ederlerdi. O nesil öyle yetişti. O zaman ki güç oydu. Bu hizmetler çoğaldıkça milletimiz Cemiyeti tanımasıyla cemiyete güven arttı ve bağışlar başladı. Ne zaman ki belli bir güce eriştik, Av. Yusuf Türel ağabeyimiz, "Bu mallara el konulması riskinin olduğunu, vakıf kurmamız gerektiğini" söyledi ve Vakfı kurmaya teşebbüs edildi. Bu anlattığım seferberlik İlim Yayma Cemiyeti'nin kuruluş amacı idi. Hayırlı bir neslin yetişmesini sağlamak.

Sabahattin KIRKAN
1939 Adapazarı doğumludur. İTÜ Makine Fakültesi mezunudur. Kısa bir süre Dümüş Motor Fabrikası ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda Müsteşar Muavini olarak çalıştı. İlim Yayma Cemiyeti ve İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyeti Üyeliği ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Mütevelli Heyeti Üyesi olarak süren sosyal faaliyetlerine 1991'den bugüne kadar devam etmektedir.

İLİM YAYMA CEMİYETİ İdare Heyet Kararı

İlim Yayma Vakfı'nın kurulma kararının alındığı ilk cemiyet kararı.

1973 de Vakfın ilk başkanlığını rahmetli Sabri Üker beyefendi yapıyor ve bir yıl sonrasında Eymen Topbaş başkanlığı üstleniyor. 1980'e kadar da bu görevini sürdürüyor. Ve bu yıllar Türkiye'deki öğrenci hareketlerinin en yoğun olduğu dönemler. Vakıf bu olaylara karşı nasıl bir tavır aldı?

Sabahattin KIRKAN: Şöyle ki, Vakfımızın talebelerle direkt ilgisi yurdumuzla oluyor. Yurda başvuran öğrenci sayısı çok fazla olmasına rağmen yapılan mülakat sonucu seçilen öğrenciler yurda alınıyor. Allah selamet versin, biz daha ziyade Asım Taşer ağabeyinin devresinde yetiştik. 1980-1995 arası on beş yıllık bir süre Vakıf başkanlığını yaptım. Asım Taşer ağabey talebelerin birinci dereceden başarısını göz önüne alarak öğrencilerini seçerdi. Hatta yurda alınan bir talebe, derslerinde ve kendisinden beklenenleri yapmada başarısız olduğunda bir sonraki sene yurda alınmazdı.

İsmet AĞAN: Bir diğer önemli nokta, kimse kay-

nılmamış, herkese kucak açılıp yardımcı olunmaya çalışılmış. Hiçbir cemaat ayrımı yapılmamıştır.

Mehmet YILDIZ: Bu hareketli dönemde İlim Yayma Vakfı'nın ve öğrencilerinin ideolojik faaliyetlerden uzak durmasının altında yatan bir diğer şey ise, gayesi yalnız okumak olan öğrencilerin yurtlarımızda bulunmasıdır. Vasat diyebileceğimiz öğrenciler daha çok bu tür olaylara iltifat edeceğinden, Vakıf öğrenci hareketlerinden olabildiğince uzak durmuştur. Ki bu da bizim yurtlarımıza olan talebin büyümesini açıklar. Neden buraya girmek önemli; "çünkü buraya giren mutlaka başarılı olur ve mezun olarak vatanına hizmet eder" düşüncesi idi. Ve Asım Taşer Bey buna titizlikle dikkat ederdi.

Peki, Vakfın kurucuları kimlerdi? Nasıl bir ruh hali vardı o zamanlar?

İlim Yayma Cemiyeti'nin 15 Kurucu Heyeti, 15 de Yüksek Müşavere Heyeti, 40 kusura da Mura-kıp Heyeti vardı. Bütün bu saydıklarım Vakıf'a

Mustafa UÖUR

1941 Konya doğumludur. İTÜ İnşaat Fakültesi mezunudur. Konya Karayolları'nda bir müddet görev aldıktan sonra Üsküdar Belediye Başkan yardımcılığı yapmıştır. Vakfın kurucuları arasında yer almış ve Vakıf MÜtevelli heyet başkanlığı da yapmıştır.

kurucu addedildi. Bunun dışında vakfa teberru da bulunmuş, hizmeti geçmiş kişiler de eklendi. Mesela 5-6 hanım var, kurucular arasında.

Sabahattin KIRKAN: Vakfın kuruluşuna karar verildikten sonra Cemiyetle vakıf yöneticileri arasında iş bölümü yapmak istemişler. İlim Yayıma Cemiyeti Lisans ve ortaöğretim talebeleri ile Vakıf ise Yüksek Lisans ve Doktora talebeleri ile ilgilenecek.

Mustafa UÖUR: Buna ne zaman karar verilmiş Sabahattin bey?

Sabahattin KIRKAN: Vakıf kurulurken. Mesela Vakfımız lisans talebelerine doğrudan burs vermiyordu ve hala da vermiyor, zira bu Cemiyetin görevi olarak kabul edilmiş. Elbette Vakıfla Cemiyet arasında bazı farklı görüşler olmuş fakat başta Asım Taşer Bey gibi değerli büyüklerimiz bu farklılıkları ortadan kaldırmayı bilmişlerdir.

Osman ACUN: O zamanda Vakıf içerisinde farklı görüşlere sahip insanlar olmuş. Değil mi?

Mustafa UÖUR: Pek Tabii.

Osman ACUN: Peki bu insanların aynı yerde bulunmalarını sağlayan ve bir arada tutan düşünce neydi?

Sabahattin KIRKAN: Gayet net bir şekilde kuruluş gayemiz de yazdığı gibi, Milli ve Manevi değerlerine bağlı nesiller yetiştirmek. Ne kadar farklılık olursa olsun, bu gaye bütün çalışmalarını yönlendiriyordu.

Asım TAŞER'in görev yaptığı dönem, 1980-95 arası, öncelikle dönemlerde olan hareketliliğin ve vakfın çalışmalarının da aynı hızla arttığı dönem. Vakfın yüksek lisans-doktora bursları ile aynı zamanda yurtdışında eğitimi de teşvik ettiği dönem. Bugün gerek siyasi-ekonomik gerekse-

de akademik camiadaki birçok ismin desteklenildiği, kendileri tarafından söylenen durum.

Mehmet YILDIZ: Asım bey zamanında yönetim felsefesi kişileri herhangi bir siyasi veya başka kriterlere göre değerlendirmede için, aradıkları vasıflar, önce de belirtildiği gibi, Milli ve Manevi değerlere sahip nesiller yetiştirmek olduğundan, kim olursa olsun desteklenmiştir. O nedenle, mezunlarımız çok farklı siyasi dalgalar veya kurumlar içerisinde de birbirlerine tesadüf etmişlerdir. Bir örnek vermek isterim. Yurdun yangın merdiveni ile ilgili ben görevlendirilmistim. Nurettin Sözen zamanı. Fatih itfaiyesi müdürlüğüne gittim, sorumlu arkadaşına vakıftan geldiğimi söyleyince hemen ilgilenip yardım etmişti. Eğer burada belli bir fikir takip edilip sadece şu insanlar alınacak denilseydi, bu insanlar yetişmeyecekti. Nerede olursa olsun, mutlaka buradan çorba içmiş birisi ile karşılaşırız. Burada siyasi-politik mülahazadan çok insan unsurunun bazı temel noktaları öne alınarak konuya yaklaşıldığını belirtmek için söylüyorum.

Bütün bu hizmetler, ister istemez ciddi bir maddi destek gerektiriyor. Vakıfa Cemiyetten gelenlerin dışında, kuruluşunun sonrasında da ciddi oranda bağışlar geliyor. Yukarıda vakfın herhangi bir cemaate mensup olmadığını özellikle belirttiniz. Peki, bu bağışta bulunanlar Vakıftan nasıl haberdar oluyor ve bağışta bulunuyorlardı?

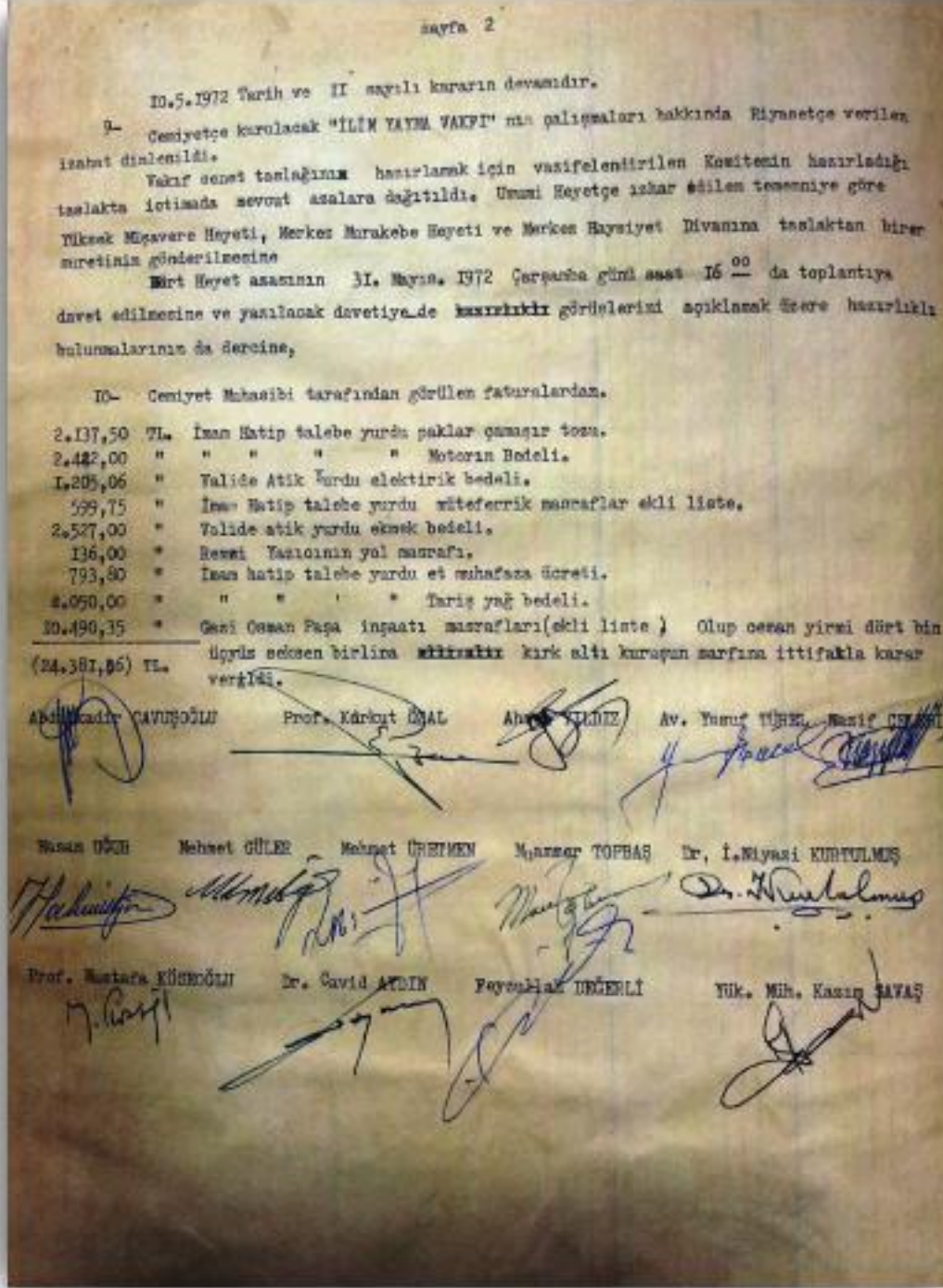
Amacımız Milli ve Manevi değerlerine bağlı nesiller yetiştirmek olduğundan kim olursa olursa desteklenmiştir.

Mehmet YILDIZ: Çeşitli vesilelerle oluyordu. Kimse özellikle belli bir alanda sırf bu iş için görevlendirilmemişti. Örnekle şöyle açayım sorunuzu; ben o zamanlar İMÇ bloklarında mobilya işi yapıyordum, kadife kumaş aldığımız bir tanıdığım vardı, alışverişe devamlı ona giderdim. Bir gün selam verip halini hatırlayı sorayım derken konu konuyu açtı, henüz yeni bir bağış yaptığını söyledi. Bende bizim vakıftan bahsettim, neler yaptığımızdan söz ettim, bir gün baktım bu zat çıkageldi ve yurdumuzu görerek neler yaptığımız hakkında bilgi aldı. Ve böylece bağışlarını artık vakfa yapmaya başladı. Gördüğümüz gibi, tevafuken. Bunun gibi daha nice örnekler vardır.

Vakfın özel olarak çaba sarf etmesine gerek yoktu, Cemiyetin ve Vakfı nasıl çalıştığından haberdar oldukça bize kendileri geliyordu. O zaman ki yönetici ve çalışanlarımızın gayretli çalışmaları da dikkatlerini çekiyordu. O nedenle her fikriyattan insan bağış yapmıştır ve halen de yapmaya devam ediyor.

İLİM YAYMA CEMİYETİ İdare Heyet Kararı

İlim Yayma Vakfı'nın kurulma kararının alındığı ilk cemiyet kararının ikinci sayfası.

Sabahattin KIRKAN: Ben bir misal vereyim, izninizle. Sivas'ta bir kız yurdu yapılacaktı. Temel atma törenine gitmek üzere Sabri beyle yola çıktık. Cuma'yı Amasya'da kılıp Tokat'a geçtik. Tokat'a geldiğimizi haber alan ve daha önce bizden burs alan bir arkadaş bizi karşılayarak, "Sizi Belediye Başkanı ile tanıştırayım" dedi. Belediye başkanının yanına gittiğimizde, "Aman efendim, ben sizin yurdunuzda kaldım, benim yetişmemde sizin epey bir emeğiniz var, sizi ağırlamak isteriz" diyerek bizi karşıladı, Tabii bu bizim çok hoşumuza gitmişti.

Yatsı namazından çıkıyorduk ki, bir arkadaş yanımıza yaklaşarak, "Nevzat Hocam [Yalçınbaş], sizsiniz, sizi buralarda görmek" diye şaşkınlığını belirtince, Hoca "kız yurdu için temel atma törenine geldik" diye karşılık verdi, "Hocam ben de Vakfımız yurdunda

kalmış, imkânlarınızdan faydalanmıştım. Şimdi Malatya Devlet Hastanesi'nde Başhekim Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Hoş geldiniz" dediğinde sevinmiştik.

Bunları şunun için anlatıyorum, bizi daha ziyade çevreye tanıtan bizim yurtlarımızda kalup, imkânlarımızdan nasıbdar olan öğrencilerimizdir. Kardeşlerimiz bizi çok güzel tanıtıyorlar. Her birisi elhamdülillah muayyen seviyeye gelmiş, buradaki hizmetin, ayrımcılık olmadığını görmüş ve bizi etrafa tanıtmışlar. O münasebetle Vakfa da teveccüh artmış oldu.

Osman ACUN: Benim bu noktada bir sorum olacak. İlim Yayma Vakfı bugüne kadar hiçbir zaman "biz şu tür hayır işleri yapıyoruz, bizi destekleyin" demedi. Fakat ben sivil toplum kuruluşlarını az çok bildiğim için yaptıklarını reklam ederken gerçek faaliyetlerden daha büyük göstermeye çalışırlar. Mesela bir ev veya hastane odası yapıyor olsalar devasa bir açılış, gazetelere ilan vs. ile duyuru yaparlardı. Bu durumu İlim Yayma Vakfı'nda görmüyoruz. Vakıf bunu hasısten mi yapıyor, bizi bilen gelsin mi diyor? Kırk yılını doldurmuş bir vakıf, neden bu tür şeylerden imtina eder?

Sabahattin KIRKAN: Benim Vakıfa geldiğim 1991 senesinden bugüne, vakıf mütevellisinde bulunan arkadaşlar, vakfa en büyük bağış, yardım yapan arkadaşlardır. Vakfın yönetiminde ne tür işler yaptıklarının bilincinde oldukları için birçok yardımı ve bağış buraya intikal ettirmişler.

Bizi çevreye tanıtan daha ziyade yurtlarımızda kalup, imkânlarımızdan nasıbdar olan öğrencilerimizdir.

İLİM YAYMA CEMİYETİ İdare Heyet Kararı

Karar No: 37

K A R A R

29.II.1972

Abdulkadir Çavuşoğlunun riyasetinde Merkez İdare Heyeti ile Yüksek Müşavere Heyeti nin müştereken yaptıkları toplantıda; İdare Heyetinden Prof. Korkut Özal, Av. Yusuf Türel, Nazif Çelebi, Dr.İ.Niyazi Kurtulmuş, Dr. Cavid Aydın, Muammer Topbaş ve Kazım Savaş, Yüksek Müşavere Heyetinden Osman Kılıç, Doç. Dr. Salih Tuğ, Op.Dr. Asaf Ataseven, Prof. Osman Çataklı, Prof. Mehmet Bilge, Op.Dr. Asım Taşer, Emin Saraç,ın iştirakleriyle ruznamedeki maddeler görüşüldü. Aşağıdaki kararlar ittihaz edildi.

1- Geçen Celse kararı okundu ve imza edildi.

2- Ervelce seçilen komitece hazırlanıp kabul edilen Vakıf senedi okundu. Kurucular maddesi hariç olmak üzere diğer maddeler aynen kabul edildi. Kurucular için yapılan fikir toplantısı sonunda:

- a) Cemiyet Merkez İdare Heyeti, Yüksek Müşavere Heyeti, Merkez Murakabe Heyeti ve Yüksek Haysiyet Divanında bulunan azaların kabülleri halinde tamamının kurucu olarak gösterilmesine,
- b) İlim Yayma Cemiyeti Kurucularından sağ olanlarının arasında Vakıf Ayırma Komisyonunca tesbit edilecek zevattan kabul edenlerin,
- c) Cemiyet azaları arasında; Ayırma Komisyonunca tesbit edilecek zevattan kabul edenlerin,
- d) Cemiyet azası olmayıp, Komisyonca uygun görülecek zevatın kabülleri halinde Vakıf kurucusu olarak gösterilmeleri,
- e) Bütün Kurucuların 98 kişi olacak miktarda tesbitine, şayet Komisyonca tesbit edilecek kişiler 98 kişiden fazla ise teklifin tezekkür edilmesine,
- f) Ayırma Komisyonunca Abdulkadir Çavuşoğlu, Av. Yusuf Türel, Hasan Uğur, Nazif Çelebi, Dr.İ.Niyazi Kurtulmuş, ve Osman Kılıç,ın vazifelendirilmesine,
- g) Kurucu olarak tesbit edilen zevata (Kurucu olmayı kabul edip etmediğinin) yazıyla kendilerinden sorulmasına.,

3- İstanbul Valisi Sayın Vefa POYRAZ'ın Abdulkadir Çavuşoğlu ve Av. Yusuf Türel tarafından ziyaret edilerek, Vakfa kurucu olarak olması hususunda teklif etmelerine,

Abdulkadir ÇAVUŞOĞLU Prof. Korkut ÖZAL Av. Yusuf TÜREL Nazif ÇELEBİ Dr. Cavid AYDIN

Dr.İ.Niyazi KURTULMUŞ Muammer TOPBAŞ KAZIM SAVAS

Önceden karara bağlanan İlim Yayma Vakfı'nın kurucularının kimler olacağına belirlendiği 29 ekim 1972 tarihli İlim Yayma Cemiyet İdare Heyet Kararı.

Mesela Rahmetli Prof. Dr. Sabahattin Zaim hoca, vakıf mütevellisinde bulunmuş bir isimdir. Görev alınca, arkadaşlarımızın samimane çalışmaları ile insanlar yardımlarını buralara intikal ettirdiler. Bunların dışında ilave fazla bir çalışma yapmaya gerek yoktu. Vakfı tanıyanlar yardımlarını hiç esirgemediler.

Osman ACUN: Peki, yardımını kabul etmediğiniz, o kişinin yardımını bazı nedenlerden, mesela gelirinden emin olmadığınız, vakfımıza herhangi bir hata gelmesin dediğiniz birileri oldu mu hiç?

Mehmet YILDIZ: Ben bir örnek vereyim. İlim Yayma Cemiyeti'nin Vakfı henüz kurmadığı yıllarda, öğrencilere iftar verilir. Bu iftarın yarısını karşılamasına yalnız kendi adının anılmasını isteyen bugün ve pek tabii o gün de Türkiye'nin en büyük ailesi olan bu ailenin yardımı sonraki seneler kabul edilmedi.

Sabri ÖZPALA: Özetleyecek olursak, asıl olan İlim Yayma Cemiyeti'dir. Açılan imam hatip okullarını desteklemek için cami önlerinden 2,5 liralık makbuzlarla para toplandı. Bunları Niyazi Kurtulmuş, Mehmet Yıldız'ın babası Ahmet Yıldız, Avni Çelik, Fehmi Çelikkol hatta Yusuf Türel buna dâhil. İftarlar verildi, kurban derileri toplandı. İla ahir, talebelere yemek çıkarabilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek için. O zaman Fatih İmam Hatip'te 1100 talebemiz vardı.

1950'lerde Fatih İmam Hatip'te 1100 talebemiz vardı

Siz hatırlamazsınız, Cemiyet'in 50. kuruluş yılında, Necip Taylan anlattı. Müftü demiş ki, "bu oğlanı imam hatip'e yazdır", Çocuk demiş ki, "babam fakir, mümkün değil, bizi oraya almazlar". "Ya sen bir git" demişler. Neyse, diyor, geldik bir kalabalık, sormayın. Bana sıra geldi, "Kulhü'yü biliyor musun, oku bakalım?" dediler, okudum, tamam dediler. O zaman Kulhü'yü okuyacak çocuk da bulamıyorlardı. Köylerden geliyorlardı öğrenciler.

Tamam, 500 lira yatır, yatağını al gel, dediler. O zaman 500 lira çok para. Karşılamam mümkün değil vazgeçip gidiyordum ki, "Atpazarı'nda İsmail'i (Niyazi Kurtulmuş) gör" dediler. Çarınca gittik. Oku bakalım Kulhü'yü dedi, okuduk. "Tamam" dedi, "sen şimdi git biz sana haber veririz" dediler. Atlattı bizi sandık. Bir hafta on gün sonra adresimize bir mektup geldi. 'Cemiyetimizin filan tarihli kararı ile filan oğlu filanın, iâşe ve ibatesi cemiyetimiz tarafından karşılanmak üzere bila ücret yurda kabulüne karar verilmiştir.' Okuduk ama anlayamadık,

İsmet AĞAN

1940 Tunceli doğumludur. A.Ü. Ziraat Fakültesi mezunudur. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığında muhtelif görevlerde bulunup İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde görev almıştır. 2000 Yılından itibaren İlim Yayma Vakfı'nda yöneticilik yapmaktadır.

iâşe ve ibatesi ne demek. Gittik imama, imam baktı baktı, iyi bir şey, anlamadım ama. (Gülüşmeler)

Bütün gaye buydu, insan yetiştirme için çabalamak. Her hafta toplanırdı, hepsine katılmışımdır bilirim, 20 dilekçe vardır, hepsi filan imam hatip okulunun/yurdunun ihtiyaçlarıdır. Paralar toplanır, gönderilir. Çünkü öyle ciddi gelir de yoktur. En büyük gelir kurban derisi geliridir. Yoksa 300 lira şu daireden 500 lira bu dükkandan, yetmezdi.

Sabahattin KIRKAN: Müsaadenizle ben burada şunu eklemek isterim ki, bu kurban derisi işini başlatan Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş'dur.

Sabri ÖZPALA: Evet, öyle. Onun yazıhanesinde karargâh kurmuştuk.

Mustafa UĞUR: Allah rahmet eylesin.

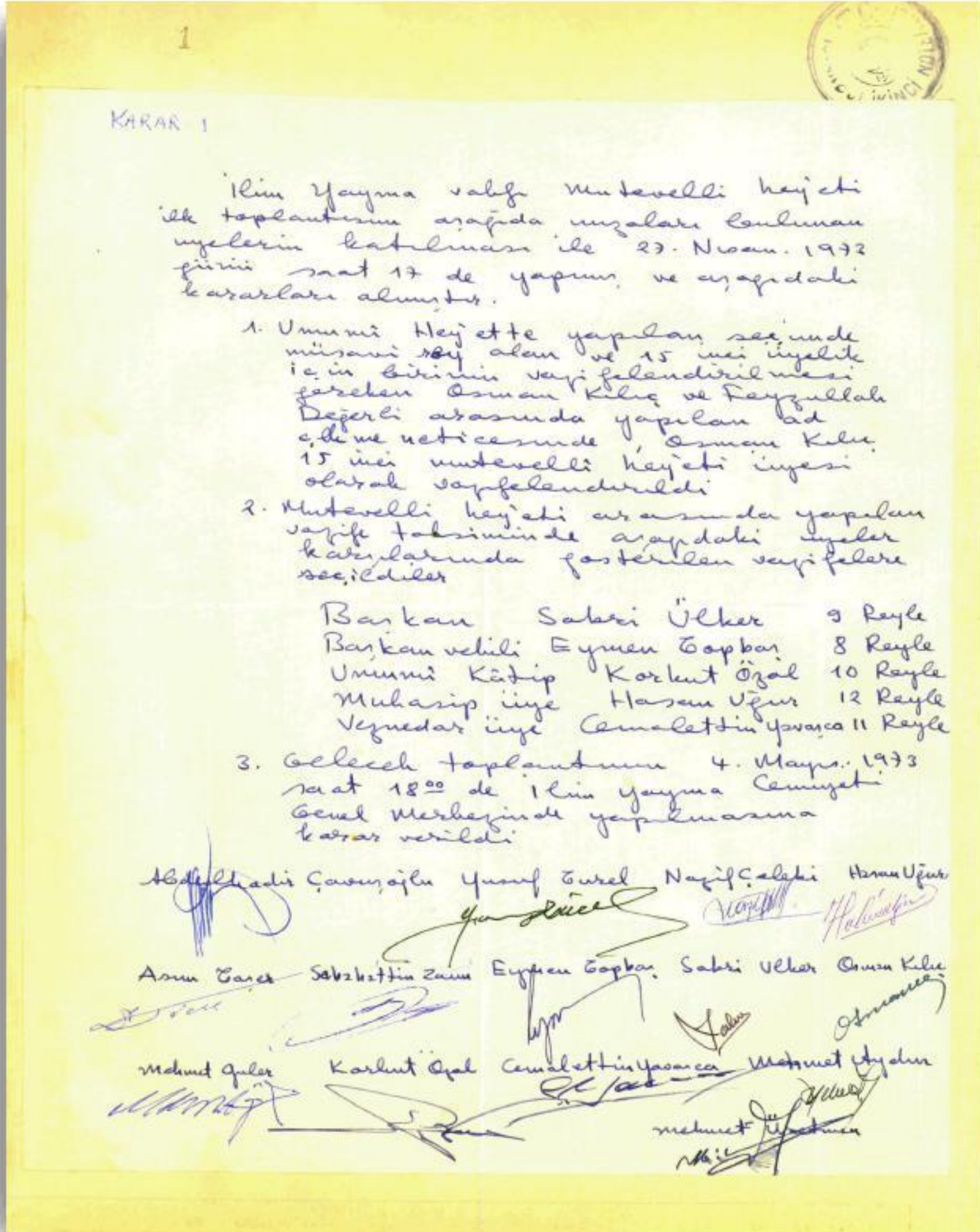
Sabahattin KIRKAN: Kendisi başlattı bu işi. Bildik 3-5 firmadan araba alırdı, kendisi de işin başında, mahalle mahalle gezilir deriler toplanırdı. Daha o zamanlar Türk hava Kurumu ortalarda yoktu. Cemiyete de çok büyük gelir sağlardı.

Mehmet Yıldız: Burada bir anımı paylaşmak isterim. Allah razı olsun, İsmail Niyazi ağabey, çok sert birisi idi. Ama bu işleri öyle güzel organize ediyordu ki, babam da bunu bildiği için ağabeyimle beni 3-4 yıl hiç fasılasız İsmail Niyazi Ağabeye yardıma gönderirdi. Bizim arabalarımızın koltukları kurban derisi kokardı ve kolay kolay çıkmazdı. Hatta satarken de epey zorlamıştı bizi. Çok büyük gayretlerle toplandı bu paralar, çok büyük.

İsmet AĞAN: O zaman bu türden sıkıntılar çok

Mütevelli Heyet Kararı - 1

İlim Yayma Vakfı'nın çiçeği burnunda ilk mütevelli heyet kararı. (Sabahattin Zaim, Sabri Ülker, Yusuf Türel, Asım Taşer, Turgut Özal, Eymen Topbaş... hepsi birarada.)

yaşandı. Öyle ki Asım Taşer Bey belirtmiştir, İsmail Niyazi Kurtulmuş bey evine bayramlaşmaya gidemediği çok olmuştur.

Mehmet YILDIZ: Çok önemli bir nokta var burada, ilk dönemde bütün bu işler çok büyük özverilerle çalışıyorlardı ki hep bunların bereketidir. Düşünün koskoca Doktor İsmail Niyazi Kurtulmuş işi gücü bırakır kurban derisi toplardı. Rahmetli Hacı Raşit, nur içinde yatsın, sabahlara kadar İmam hatip okulunun kilerine çocuklara erzak taşırdı. Hepsi helal rızıklarla olmuştur. Dolayısıyla bu nasıl neden böyle yetişti derserseniz, temelinde helal rızıkların, gönülden kopan bu bağışların çok büyük etkisi olmuştur.

Sabahattin Kırkan: Vakfın faaliyetleri arasında büyük bir değişiklik de, Allah selamet versin, Kemal Unakıtan kardeşimizin başkan oluşu ile başladı. Asım Taşer Bey sonrasında (1995 yılı) mütevelli heyeti başkanı olunca, o zamanlar İmam hatip liselerine karşı siyasi güç ters bakmaya başladı, bunun üzerine Kemal Unakıtan bey, biz imam hatip liselerine hizmetin yanında özel eğitim veren okullar da açmamız gerekir, dedi ve İrfan Koleji onun bulunduğu dönemde hizmete girdi. Elhamdülillah İrfan koleji üç kampüsü ile bugüne geldi.

Vakfın Üniversite kurma çalışmaları Kemal Unakıtan döneminde başladı.

İş bununla da kalmadı, Kemal bey, Vakfın bir Üniversite sahibi olması konusunda çalışmalar başlattı, projeler yaptırdı. Fakat o zaman ki YÖK'e vakıf üniversitesi kurmak için resmi bir üniversitenin hamiliği gerekiyordu. YÖK'e bu yönde bir başvuru yapınca, hangi Üniversiteye başvurduysak "Biz İlim Yayma Vakfına böyle bir hamilik yapamayız" türünden ters cevap veriyorlardı. Maalesef, Kemal beyin başlattığı bu proje daha sonra Mustafa Uğur beyin döneminde hayata geçirildi, Elhamdülillah.

Mustafa UĞUR: Cemiyetin imam hatip talebelerine olan yardımları belli bir noktaya gelip halkın teveccühü ile geniş kesimlere de yayılması ile artık bu işi bir basamak yukarı çıkarılması, yani Üniversitemizin kurulması noktasına gelmişti. Zaten üniversite öğrencilerine destek veriliyordu, Yurdumuzun üniversite açığı da dikkate alınınca Vakfımız da burada hizmete girmiş ve bu açığın elinden geldiğince kapanması için seferber olmuştur.

Sabahattin KIRKAN: Mütevelli heyetinde bir ara konuşmalar yapıldı, İlim Yayma Vakfı hizmetlerini yalnız İstanbul'da yapıyor diye insanlar konuşuyormuş. Üyelerimiz dediler ki, " Bu çalışma-

Mehmet YILDIZ

1947 Trabzon doğumludur. İÜ. İktisat Fakültesi mezunudur. Çok muhtelif alanlarda çalışmış olan Yıldız, aynı şekilde çok sayıda vakıf ve dernekte aktif görev almıştır. İlim Yayma Vakfının kurucuları arasında yer alıp halen vakfın mütevelli heyeti üyeliğini sürdürmektedir.

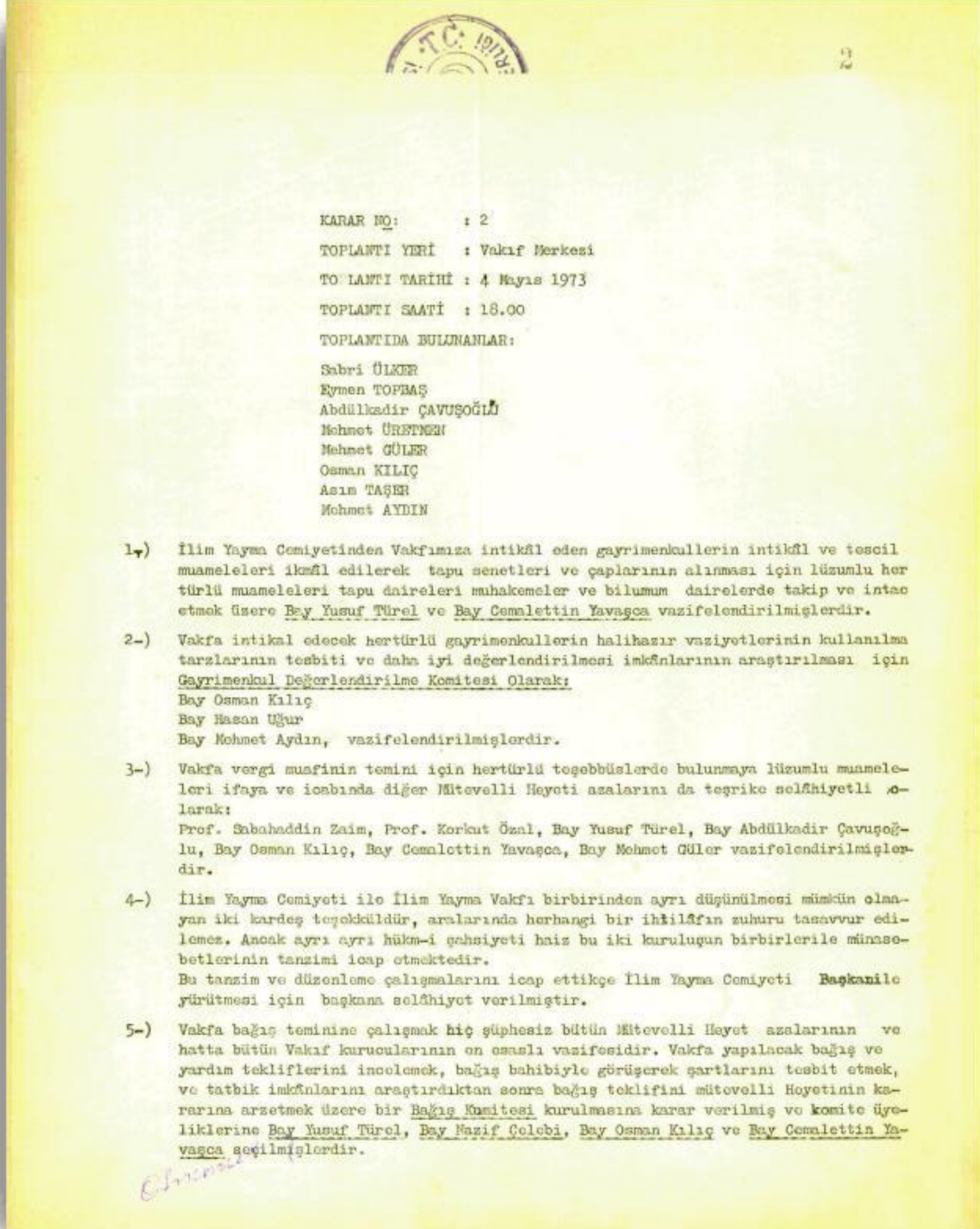
larımızı İstanbul dışına da taşımamız lazım". Akla ilk yer olarak Erzurum geldi. Sabahattin Zaim hocayla birlikte Erzurum'a gidildi. Atatürk Üniversitesi'nden, Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve İmam Hatip Lisesi Müdürlüğü'nden bir grupta toplandı. Biz İlim Yayma Vakfı olarak Erzurum'da (ki Doğu Anadolu'nun kalesidir) nasıl bir hizmet yapabiliriz, diye sorduk. O zaman da Erzurum'da, kız çocuklarını daha çok imam hatip liselerine verdikleri için çok kalabalık ortamlarda ders yapıldığını, var olan okulların kâfi gelmediğini söyleyerek, " Bize bir kız imam hatip lisesi yaparsanız çok faydalı olur" dediler. Biz de inşaatımızı imam hatip lisesi olarak başlattık. İnşaat bitip de Milli Eğitim Müdürlüğü'ne imam hatip lisesi olarak teslim etmek istediğimizde ki Cumhuriyet Halk Partisi'nin iktidarı döneminde oldu bu, yetkililer; "Hayır, eğer şartsız olarak istediğimiz eğitimi burada vereceksek biz alırız" dediler. Bunun üzerine biz de özel okul olarak binamızı hizmete açtık. Çok şükür, bugün hala Erzurum'da özel okulumuz hizmet veriyor.

Hemen akabinde Van'da bir yurt satın alındı, sonra Edirne'de bir okul yapıldı. Kırıkkale'de Üniversite Rektörü Besir Atalay idi o zamanlar, onların göstermesi ile yeni bir yurt yapıldı. Böylece hizmetlerimiz Anadolu'da da hızla yayılmaya başladı.

Kırk yıllık yönetimi boyunca Vakfın hizmet verdiği 400 kişilik Lisans Yurdu ile 90 kişilik misafirhanesi dışında, neden bir ikinci yurt yapımı düşünülmüdü? Bir kız öğrenci yurdu mesela?

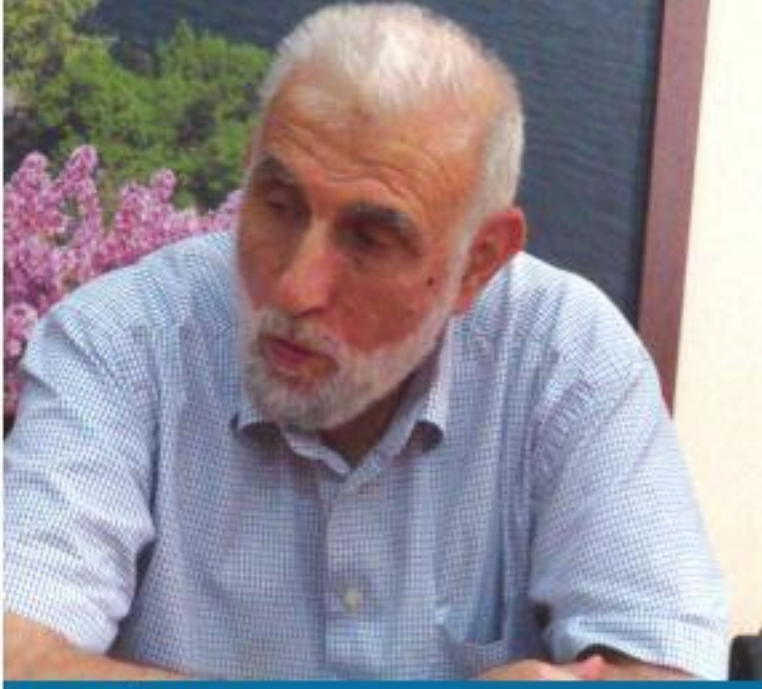

İLİM YAYMA VAKFI
Mütevelli Heyet Kararı - 2

Vakfın Cemiyet ile iki kardeş teşekkül olduğu ve birbirinden ayrı düşünülmesinin mümkün olmadığını vurgulandığı iki numaralı karar.

Sabri ÖZPALA

1935 Bursa doğumlu olan Özpala, İlim Yayma Cemiyeti kurucularındandır. 1973 Yılı itibarıyla İlim Yayma Vakfı'nın kuruluşunda yer alarak bugüne kadar vakıf mütevelli heyet üyeliği yapmaktadır.

Sabri ÖZPALA: Bizim prensimiz şudur, biz yurt yaparız ve İlim Yayma Cemiyeti'ne devrederiz, işletmesi için. Cemiyet'in elindeki yurtların neredeyse tamamı, bu şekilde vakıf tarafından devredilen yurtlardır. Gemlik, Yalova, Antalya...

İstanbul'da neden düşünülmedi?

Sabri ÖZPALA: Neden, bilemeyeceğim.

İlim Yayma Vakfı olarak bu kırk yılı geride bırakıp 50. yılına ulaştığında Türkiye'de neleri gerçekleştirmiş olmayı hedefliyorsunuz?

Sabahattin KIRKAN: İlk etapta, vakfın kurduğu İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin ilk beş yıllık planları hazırlandı. Bu beş yılın sonunda 10 bin öğrenciye eğitim veren bir kuruluş olmak hedefindeyiz. İlim Yayma Cemiyeti'nin başlattığı orta öğretim hizmeti, Vakıf çalışmalarını ile birlikte üniversite seviyesine çıkarmak.

Sabri ÖZPALA: Kolejleri de bu arada çoğaltarak anaokulları ile birlikte çok daha erken yaşlarda öğrencilerimizle tanışmak istiyoruz. Gayemiz budur.

Mehmet YILDIZ: Yaptığımız toplantılarda vardığımız düşünce, anaokulundan başlamayan eğitim yetersiz kalıyor. Çünkü öğrenciler bu yaş grubunda temel eğitimi alıyor ve ondan sonraki eğitim anlayışı bunun üzerine şekilleniyor. Tabii bu kararı almamızda çeşitli eğitim uzmanı ve akademisyen arkadaşların desteği oldu.

Vakıf öğrencilerinizle nasıl bir bağ içerisinde-niz? Herhangi bir iletişimliniz oluyor mu?

Mehmet YILDIZ: Son yıllarda ki tespit çalışmalarımız sonlara yaklaşmış durumda. Bu konu ile ilgili Vakıf gönüllülerinin kurmuş olduğu genc

bir derneğimiz, VEFADER bu işleri yürütmektedir. Yanılmıyorsam 5 bin mezunumuza ulaşmış durumdayız, bu sayı 7 binin çok üzerinde. Bu mezunlarımız çok zengin bir portföy oluşturmaktadır.

Ömer ACUN: Vakfın kurumları arasında birde Kur'an ve Tefsir Akademisi bulunuyor. Bu akademi, 6 yıldır çalışmalarını sürdürüyor ve 5 eser de yayınlamış durumda. Bu akademinin kuruluş amacı neydi? Geldiği nokta itibarıyla yaptığı çalışmalardan memnun musunuz? Hedef olarak neye varmak istiyorsunuz? Üniversite ile bir ilişki kurmak istiyor musunuz?

Sabahattin KIRKAN: Üniversitemizde İslami İlimler Fakültesi bu sene kuruldu. Kur'an ve Tefsir Akademisinin yaptığı son toplantıda alınan kararlardan birisi, diğer dini alanlarda, fıkıh, hadis kelam gibi çalışmalar da yapacak. Ve bütün bunlar kurulan İslami İlimler Fakültesi'nde ayrı birer alan olarak çalışmalarına devam edecek.

Mehmet YILDIZ: Bu akademiye kurduğumuzda Üniversitemiz henüz kurulmamıştı.

Sabri ÖZPALA: İlahiyat fakültelerinde ki öğrencilerin ihtisaslaşması için de vakfımızın desteklediği vakıflar vardır. Bu alanlarda da vakfımızın çalışmaları da mevcuttur.

Peki, Yurtdışında öğrenim görmek için gitmek isteyen ve/veya giden öğrencilere yönelik ne tür bir çalışma içerisinde-siniz?

Sabahattin KIRKAN: Yabancı lisan konusunda İlim Yayma Cemiyeti ile müşterek çalıştığımız bir kurumumuz var, İYEM. Bu alanda hazırlanan İYEM, talebelerin lisan eksikliklerini gideriyor. Bir de başlangıcından beri desteklediğimiz Avusturya'daki eğitim kurumumuz WONDER'e, muayyen bir ücret ödüyoruz. Ayrıca İngiltere'de yürüttüğümüz ve vakıf mütevellisindeki arkadaşlarımızın ilgilendiği bir yurdumuz var.

İşimiz "güzel insan" yetiştirmek.

Mehmet YILDIZ: Sanıyorum bundan sonra, Üniversitemiz aracılığıyla öğrenci değişimi programlarını da kullanarak da bu tür çalışmalarımıza yeni boyutlar kazandıracamız. Var olan bu girişimlerimiz de hız kesmeden devam edecek. İşimiz güzel insan yetiştirmek.

Mustafa UĞUR: Bu konuşmanın son sözleri olarak, vakfımız çalışmalarına yeni birini daha eklediğimizin müjdesini vermek isterim, artık yüksek zekalı öğrencilere yönelik anaokulumuz ve kolejimizde ve pek tabii Üniversitemizde ayrı bir birim açıyoruz. Hayırlı olsun.

Yard. Doç. Dr. MUSTAFA ÖZEL İlim Yayma Hareketi

Yard. Doç. Dr. Mustafa ÖZEL

1960 Ağrı doğumludur. Boğaziçi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi mezunudur. Dergâh, İzlenim, Kayıtlar, İlim ve Sanat, İslâm, Yedi İklim, İktisat ve İc Dünyası, Dâvân İlmî Araştırmalar dergilerinde yazı ve çevirileri yayımlandı. Halihazırda İstanbul Şehir Üniversitesi İşletme Bölümünde öğretim üyesi olup uzun yıllar Bilim ve Sanat Vakfı'nda yöneticilik, İlim Yayma Vakfı Mütavelli Heyet üyeliği yapmıştır.

Toplumlar unutarak ulus, hatırlayarak millet olurlar!

İlim Yayma Vakfı 40, İlim Yayma Cemiyeti 62 yıldır hatırlamaya ve hatırlatmaya çalışıyor.

Neyi?

Ulusçuların unutturmak istediklerini: Bu millette hem kimlik hem kişilik (hüviyet ve şahsiyet) kazandıran Osmanlı ve İslam gerçeğini!

"Bütün Kur'anları yaksak, bütün camileri yaksak gene Osmanlı'yız," diyordu Cemil Meriç, "Osmanlı yani İslam." Türk aydını, Batılı efendisinin ilaçlarını aşırıp içen ahmak usaktı.

Uluslaşma, daha doğrusu ulus-devletleşme, Batı Avrupa'yı bütünleştiren ve güçlendiren bir siyasi örgütlenme tarzıydı. Yaklaşık 1600 siyasi üniteden oluşan feodal Kuzey ve Batı Avrupa, uluslaşma stratejisi sayesinde, 3 asır içinde 30 ulus-devlete dönüştü. (Sadece Almanya'da 240'tan fazla prenslikten 1871'de birleşik bir Almanya'ya ulaşıldı). Bizde ise aynı süreçte büyük bir siyasi organizasyon (Osmanlı Devleti) yaklaşık 30 parçaya bölündü ve her birine bir ulus-devlet adı verildi. Hülâsa ulusluk Avrupa'da bir bütün-

leşme ve yükseliş, bizde ise parçalanma ve düşüş oldu!

Avrupa'da uluslar icat yahut inşa edilirken, başta dil olmak üzere birçok ortak kültürel unsurdan yararlanıldı. Fakat ulusluğun ana oluşturucu unsuru bilinçli hafıza kaybıdır. Evet, bir topluluk, bile isteye yakın tarihine sünger çekmezse ulus olamaz! Küçük de olsa her bir topluluğun ilahları, kahramanları, mitleri vardı. Küçük topluluklar bütünleştirilip, ulus-devlet namıyla daha büyük yapılar oluşturulunca, bu ilah, kahraman ve mitlerin yerine daha büyüklerini koymak gerekti. Onun için her bir küçük topluluğun yakın tarihini silip, onun yerine uzak bir tarihten ilah ve kahramanlar seçilip konuldu.

Bizde ise Avrupa'nın tam tersi bir süreç yaşandı: Biz bir büyük devletten 30 kadar sözde "millî" devlete bölününce, yakın tarihimiz olan Osmanlı ve İslam'ın her bir yeni ülkede ortadan kaldırılması icab etti. Onların yerine uzak bir tarihten ilah ve kahramanlar ithal edildi. Türkiye'de 1930'larda kurulan bankalara bile Etibank, Sümerbank gibi isimlerin verilmesi tesadüf değildir. Osmanlı ve İslam'dan boşaltılacak yer bu medeniyetlerden devşirilen ilah ve kahramanlar alacaktı!

Avrupa'da ulusçuluk aşısı tuttu, çünkü insan akli ve vicdani küçük ilah ve kahramanların yerine büyüklerini koymayı kabul eder. Fakat büyük kahramanların yerine daha küçük çaplıları, büyük bir ilah yerine ise onlarca küçük putun ikamesini kabul edemez.

Dolayısıyla Anadolu insanı İslamsızlaştırılmaya direndi ve hafızasına sahip çıktı. İlim Yayma Hareketi, bu direncin ana odaklarından biridir. Unutmaya ve hafızasızlaştırılmaya karşı, hatırlamanın kalesi.

İlim, davranışımızı dönüştüren bilgidir. Amelle bütünleşen fikir. Hatırlamanın sosyalleşmesi için, manevi sermaye kadar maddi sermayeyi de paylaşmak lazımdır. İlim Yayma Hareketi, sahip olunan varlığın paylaşılmasıyla hatırlamanın (zikrinin) yaygınlık kazanmasıdır. Melekler bu harekete onyıllardır omuz veren zakir mü'minlerin fedakârluklarını Defter-i Kebir'e yazmışlardır.

VAKIF HİZMETLERİNE ADANMIŞ BİR ÖMÜR

Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş¹

Yakından tanıyanlarca yoksulların babası olarak anılan, hayatını hayır işlerine vakfetmiş, İlim Yayma Cemiyeti ve imam hatip çevrelerinin saygı ve rahmetle andığı, herkesin doktor ağabeyi İsmail Niyazi Kurtulmuş, 1920 yılında Ordu'nun Ünye kazasında İstiklal Harbi malullerinden Kastamonu doğumlu Binbaşı Numan Bey ile Ünyeli Seher Hanımın oğlu olarak dünyaya gelir.

Anadolu halkının "Amentü Şerhi'nin müellifi" olarak bildiği baba Numan Bey 1887 doğumlu olup İstanbul Harbiye Mektebi 1906 mezunlarından. Harbiye'den Mülâzım-ı Sâni (Piyade Teğmen) rütbesi ile mezun olduktan sonra Edirne'deki İkinci Ordu'ya tayin olunan Numan Bey, Balkan Harbinde Edirne'de düşmanla çarpışırken esir düşer ve Filibe'ye sevk olunur. Yedi aylık esaretin ardından Anadolu'nun dört bir yanında görevine devam eder. 1914 seferberliğinde İstanbul'a gelir, ardından Çanakkale ve Erzurum cephelerinde savaşır. 10 Aralık 1916 günü Çamurlu Taarruzunda sağ dirseğinden, 4 Ocak 1917'de Sanamir'de sağ kolundan yaralanır. 1 Mart 1917'de Yüzbaşı rütbesine yükseltilir. 8 Nisan 1917'de Kop Dağı'nda sol ayak bileğinden yaralanıp üç ay hastanede yattıktan sonra İstanbul'a Muamelât-ı Zâtiye emrine, buradan da Ayasofya Camiindeki bin kişilik kafileye kumandan tayin edilerek Romanya'da İbrail'e gönderilir. 4 Ocak 1918'de burada Seret Nehri kenarındaki siperde dördüncü defa yaralanır. Mazgal deliğinden giren kurşun sağ kaşının dış kenarından girip, deri ile kemik arasından geçtikten sonra dışarı çıkmıştır.

1918 Mayısında Köstence yolu ile Alay ile birlikte Batum'a, Haziran'da da Azerbaycan'a, Temmuz ortasında bölüğü ile müfreze olarak Zengezor mıntıkasında yerli Azerbaycan halkını teşkilâtlandırıp Ermeni taarruzuna karşı korumak üzere gönderilen Numan Bey, İstanbul'un İtilâf devletleri tarafından işgali sonucu Azerbaycan'daki kıtaların geri çekilmesi üzerine Batum'a, oradan Samsun'un Çarşamba kazasına, oradan da eşkıya takibi için bölüğü ile Şubat 1919'da Ünye'nin Tekkiraz Nahiyesine gönderilir. Oğlu İsmail Niyazi işte bu görev yerinde 1920 yılında dünyaya gelir. Numan Bey 1921 Sakarya Muharebesinde yakın mesafeden aldığı kurşunla ağır yaralanır, Ankara Cebeci Hastanesi'nde yatar aylarca. Burada

¹ Hayata Emek Verenler, Salih Kılınç, Hayat Vakfı, 2011.

iken kendisine binbaşı rütbesi verilerek malulen emekli edilir. Emekli olunca Ünye'ye çocuklarının yanına gelir, otuz dokuz yaşında emekliye ayrılmak onun için acı vericidir. Numan Bey emekliye ayrıldıktan sonra yirmi dört yıl, Peygamber Efendimizin vefat ettiği yaşa kadar yaşayacak, bütün hayatını sabah namazından gece yatana kadar hiç lüzumsuz konuşmadan, kitap telifi ve ilimle geçirecek, Türkiye'nin Latin alfabesiyle yazılan ilk ilmihal kitaplarından biri olan Amentü Şerhi adlı eserinden başka "Binbir Hadis Tercemesi", "Kuran Meraklılarına", "Cuma ve Bayram Hutbeleri" ve "Kur'an-ı Kerim Elifbası" adlı kitaplarını gelecek nesillere miras olarak bırakacaktır.

Ünye'den İstanbul'a

İsmail Niyazi, ilkokulu Ünye'de okur. İlk tahsili tamamlamasının ardından İstanbul'a Fatih'e taşınırlar. Takvimler 24 Nisan 1932'yi göstermektedir. Emekli Binbaşı Numan Bey'in ailesini İstanbul'a getirmesi, çocuklarının iyi bir tahsil görmesini istemesiyle olur. Fatih Gelenbevi Ortaokulu'nun ardından İstanbul Erkek Lisesi'ne 1350 numarasıyla kaydolan İsmail Niyazi bu okulun fen kolu bitirme yoklamasında muvaffak olarak 15 Haziran 1938 tarihinde bitirme diploması almaya hak kazanır. Lisenin ardından İstanbul Üniversitesi yılları başlayacaktır. İkinci Cihan Harbi'nin nihayete erdiği yıl olan 1945 yılında Tıbbiye'den mezun olur, ardından silâh altına alınır. Yedek subay olarak ifa edilen

vatani görevin ardından 1947 yılında İstanbul Fatih'te serbest hekim olarak çalışmaya başlar. Bununla birlikte İstanbul Tıp Fakültesi Birinci Dâhiliye Kliniği'nde ihtisasını tamamlar.

Türk milletinin büyük bir ilgisine mazhar olan ve 14 Mayıs 1950'de "Yeter söz milletindir" diyerek işbaşına gelen Demokrat Parti ile birlikte Türkiye artık yeni bir sürece girer. Halk uzun yıllar sonra ilk defa kendi değerinin farkına varmış, yönetimde söz sahibi olabilmenin tarifsiz heyecanına erişmiştir. Kültürel olarak kökünden uzak düşen, ekonomik yönden ise fukaralığı iliklerine kadar hisseden halk "artık yeter" diyerek mührü 'Halk Parti' içinden çıkan daha halkçı bir gruba teslim etmiştir.

'Demokratlar' ilk olarak ezanın orijinal dilinde okunmasını sağlarlar. Namaza bir çağrı olan ve beş vakit minarelerden okunan ezan 1932 yılından itibaren on sekiz yıl boyunca tuhaf tonlamalar ve komik tertiplerle Türkçe okunmuştur. 14 Mayıs 1950 seçimlerinden sadece bir ay sonra 16 Haziran 1950 tarihinde ezan tekrar 'kendi dili'nde okunmaya başlayacaktır. 16 Haziran günü halkın sevinç gözyaşları döküğü, şükür secdelerine kapıldığı bir gün olarak Türkiye tarihinde yerini almıştır.

İlim Yayma Cemiyeti'nde

11 Ekim 1951 tarihinde yine Anadolu insanı için önemli bir tarihtir. İslam davasına kendilerini adanmış altmış sekiz idealist insanın bir araya gelerek kurmuş oldukları İlim Yayma Cemiyeti'nin doğum tarihidir bu tarih. Halk Parti döneminin son zamanlarında, 'muhafazakâr' Başbakan Şemsettin Günaltay zamanında ortaokul mezunu olan ve askerliğini yapmış kimselerin alındığı on ay süreli İmam Hatip Kursları açılarak din hizmeti görevlisi yetiştirme uygulamasına başlanmıştır. 1949 sonuna kadar elli kişinin mezun olduğu bu kursların süresi daha sonra iki yıla çıkarılmış ve meslek okulu mezunlarının da kurslara girmesine imkân verilmiştir.

1950 seçimlerinden sonra işbaşı yapan Demokrat Parti, imam hatip okullarını iktidarının ilk yılında açar. İlim Yayma Cemiyeti'nin kuruluşundan altı gün sonra olur bu. Birinci devresi dört, ikinci devresi üç yıl olan yedi yıl süreli ve bir bütün teşkil eden imam hatip okulları 1951-1952 döneminde yedi ilde açılacak, yıllar geçtikçe bu sayı artacak ve daha sonra bu

okulların ismi İmam Hatip Lisesi'ne dönüşecektir. Devlet, imam hatip okullarının öğretmenlerini tayin eder, onların maaşlarını öder ama başka da bir şeye karışmaz. Okulun her türlü tamir ve bakımı, öğrencilerin barınması, yemek ihtiyaçları ve diğer masrafları halka aittir. Halk ise bu görevini İlim Yayma Cemiyeti eliyle yürütecektir.

İyi bir din eğitimi almış, hayattaki en büyük ülküsü insanlara faydalı ve Allah'a iyi bir kul olmak olan İsmail Niyazi Bey için İlim Yayma Cemiyeti çok güzel bir hizmet fırsatıdır. Zaten babası Numan Bey'in de doktor olan oğluna vasiyeti bu yöndedir: Mesleğini Allah rızası için ifa etmesi ve Perşembe günleri ücretsiz olarak hastalarına bakması... İsmail Niyazi Bey bu vasiyeti son nefesine kadar titizlikle yerine getirecektir.

İsmail Niyazi Kurtulmuş ismini altmış sekiz kişilik İlim Yayma Cemiyeti kurucular kurulu listesinde göremesek de, cemiyet tarihinde kuruma en fazla emek veren üç beş insandan biridir o. Muayenehanesinde fakir fukarayı ücretsiz muayene eden, onlara bila bedel ilaç veren, üstüne bir de ceplerine harçlık koyan Doktor Niyazi Bey kafasında sürekli hayır işlerine dair planlar doluşturur. Sirkeci'de elinde makbuzla tüccarları gezer, kurban bayramlarında cemiyete deri toplamak için uzun mesafeler kat eder. Herkesin kurbanını kesip kutlama yaptığı bayramın ilk günü İsmail Niyazi Bey'in ailesi için adeta 'arefe' hükmündedir. Bazen fakir bir köylü öğrenciye veli-hami

olduğuna dair referans mektubu imzalarken görülür, bazen bir caminin ihtiyacı için not defterine eksikleri kaydederken... Her şeyi defterine not eder, kimden ne kadar bağış aldıysa, nereye ne kadar para verdiyse bunları ince ince yazar. Bir de kendi kazancından burs verdiği öğrencilerin çetelesini tuttuğu not defteri vardır. Hayatının son demlerine kadar yüzlerce öğrenciye burs verir, onların öğrencilik yaşamlarında zorluk çekme-mesi şu hayattaki en büyük isteklerinden biridir. Fakara öğrenciler için karz-ı hasen kesesinde her daim altın bulundurur. Taşradan İstanbul'a okumaya gelmiş birçok öğrencinin hayatlarında dönüm noktasıdır İsmail Niyazi Kurtulmuş ile tanışmak. İşte bu öğrencilerden biri olan TBMM 23. dönem milletvekili Necip Taylan bu güzel karşılaşmayı şöyle anlatıyor:

"Köyümde ilkokul üç sene idi. Okulu bitirdiğim için bir Şahadetname almıştım. Köyümüz ilçeye uzak... Ellili yıllar fakirlik yıllarıdır. Köyümüzde iki tane şapka vardı. İki mahalle idik. Bir şapkayı diğer mahalle, öbür şapkayı ise bizim mahalle kullanıyordu. Kasabaya giden şapkayı alıp da giderdi. Çünkü kasabaya şapkasız girmek yasaktı. Bizim mahallenin şapkasını aldı babam. İstanbul'a geldik;

Fatih İmam Hatip'e gittik. Ücret olarak bin lira vereceksiniz dediler. Bizim aileyi, canlısını, cansızını satsanız bin lira etmez. Vazgeçip çoban olmaya giderken köylümüz İsmail Hakkı Bey'le karşılaştık. Bir kâğıda cemiyet falan bir şeyler karalayıp verdi elimize. Vardık; İsmail Niyazi Bey oturuyor masada. 'Adresinizi verin bana, ben size sonucu bildireyim' dedi. Babam benim biraz ümitvar olduğumu görmüş olacak ki 'Çocuğum böyle kravatlı, kelli felli adamlar bize mektup yazmazlar' dedi. Ümitsizlikle geri döndük. Pazartesi bize mektup geldi. Şimdiye kadar elimize geçen en prestijli mektuptu bu: 'Çocuk imtihanı kazanırsa iâşesi ve ibadesi yurt tarafından karşılanacaktır. Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş -Dâhiliye Müttehassısı'. Bu vesileyle İmam Hatip'e girdim. İsmail Niyazi Bey'in kaderimde büyük bir rolü olduğuna inanıyorum."

İsmail Niyazi Bey denince ilk olarak hayırseverliği akla gelse de onu yakından tanıyanlar için o aynı zamanda tevazu abidesi bir insandır. Hekimlik yaptığı yerlerde kapıcı ve hizmetlilere 'bey' diye hitap eder, iyi bir iletişim kurar, kimseye üstten bakmaz ve bunu yapmacıklı bir eda ile değil tamamen doğal bir şekilde ifade eder.

Örnek bir baba

Ömrünü muhtaç insanlara adasa ve vaktinin çoğunu cemiyet işlerine vakfetse de ailesini hiçbir zaman ihmal etmez. Onlara örnek olmak, onlara iyi bir terbiye ve din bilgisi vermek hususunda çok hassastır. Tek erkek evladı ve beş çocuğundan biri olan Numan Kurtulmuş babasının aile ilişkilerine dair şunları anlatıyor:

"Aile içi ilişkiler açısından bizlere her zaman örnek olmuştur. Bizler namazı anlayana kadar da cemaatle kendi evde kıldırır. Ne zaman ki, biz büyüdük ondan sonra tamam artık ben cemaate gidebilirim diyerek, Sanki Yedim Camii'ne cemaate başlamıştır. Kendisi 'sahib-i ter-tip' birisiydi. Hiçbir vakit namazını kaçırmamış bir insandı. Vasiyetinde iki tane sabah namazın-

da güneşin doğup doğmadığı konusunda şüphesi olduğunu ve yine iki tane de orucunu erken açmış olabileceğini belirtmiş ve bunun için sadaka vermemizi istemiştir. Okumayı teşvik etmiştir. Kız çocuklarının okutulmadığı dönemlerde kız çocuklarının eğitim alması gerektiğini savunmuş ve bütün kardeşlerimi okutmuştur. Bizim sosyalleşmemiz için önemli çaba harcardı. Beni ve bütün kardeşlerimi bütün açılışlara, panellere, konferanslara, tiyatrolara ve seminerlere götürürdü. Bir anımı paylaşayım: İstanbul Valisi Vefa Poyraz Bey bir açılışa gelecek ve babam beni o açılışa götürmek istiyor. Ben de gitmek istemiyorum. Babam da bana 'Oğlum, bak vali bey de gelecek' diyor. Ben de, 'Baba ben valiyi görmek istemiyorum. Bıktım valiyi görmekten' dediğimi hatırlıyorum. Yani sürekli sosyalleşmemizi teşvik ederdi. Geniş ailenin birlik ve beraberlik içinde olmasına dikkat ederdi."

51 yaşında lise diploması aldı

İstanbul İmam Hatip Okulu'nun 1970 - 1971 dönemi yıllığını inceleyenler elli bir yaşında bir öğrenci ile karşılaştıklarında şaşıracaktırlar. Ama şaşırılmamalıdır; İsmail Niyazi Bey "Biz sürekli başkalarının çocuklarını İmam Hatiplere gitmeye teşvik ediyoruz ama biz neden İmam Hatip'ten mezun değiliz" diyerek elli bir yaşında İmam Hatip diploması alacak

"Ahirette imam hatiplilerle birlikte haşrolmak, onlarla bir arada muamele görmek istiyorum."

kadar bu davada samimi ve gayretlidir. 1 Temmuz 1971 tarihli diplomasını alabilmek için gece gündüz ders çalışmıştır. Sanki Yedim Camii'nin o zamanki imam hatibi Mehmet Emin Kutluoğlu hocadan kıraat, Sadreddin Yüksel'den Farsça, Mahmut Bayram Hoca'dan ise Arapça dersleri alır. Bunca zahmet ve çalışmaya neden katıldığı sorulduğunda ise şu cevabı verir: "Ahirette imam hatiplilerle birlikte haşrolunmak, onlarla bir arada muamele görmek istiyorum."

Ismail Niyazi Kurtulmuş 1971 yılında Milli Saraylar doktoru olarak görevlendirilir. Dolmabahçe Sarayı'nda, Heybeliada'da vazifelerde bulunur. Heybeliada Sanatoryumunda görev yaparken haftanın çoğunu nöbeti olsun veya olmasın Heybeliada'da geçirir. Heybeliada'da hastane koşullarından birisini mescid ve Kur'ân kursu haline dönüştürür, namaz vakitlerinde ezan okunmasını, cemaatle namaz kılınmasını, Ramazan aylarında muntazaman teravih namazları kılınmasını sağlar. Aynı zamanda Ismail Niyazi Bey arzu eden hastalara Kur'ân-ı Kerim okumayı öğretir. Hattâ Merhûm Başhekim, Dr. Zülfü Sami Özgen Bey'in himmeti ve Ismail Niyazi Kurtulmuş Bey'in de öğrenci olarak katılımı ile sarf, nahiv ve Arapça metinler okunur. Bütün bunlar bir hastanede olur. Maddi şifa ile birlikte manevi şifaya da inanan bir insan, bir hekim olarak hastalarına her iki anlamda da büyük yararlılıkları dokunur. Hastane yönetiminin de işini kolaylaştırmasıyla buradaki görevinde büyük hizmetlere imza atar.

Ismail Niyazi Bey'in diğerkamlığını ve fedakarlığını göstermesi bakımından şu anekdot çok

aydınlatıcıdır: 1974 yılında bir arkadaşının annesini muayene etmek için evden çıkarken kalp krizi geçirdiğini hisseder. Ama arkadaşının annesini muayene etmek onun için daha önemlidir. Hastayı ziyaretinden dönüşte kriz ağırlaşır, kendisini on iki yıl sonra ölüme götürecek kalp hastalığıyla ilk tanışmasıdır bu.

50'li yıllardan itibaren İlim Yayma Cemiyeti'nde çeşitli kademelerde görevler alan Ismail Niyazi Bey 1976'dan sonra aktif bir vazife almaz. Cemiyet onun yokluğunu fazlasıyla hissetmiştir bu dönem. 1986 yılının Nisan ayında hasta yatağında Cemiyet'ten şu mektubu alır:

"Yıllardır toplumumuzun madde planında kuruluşuna çalışılırken mana planında yapılan ihmaller toplumumuzda büyük ızdıraplara sebep olmuştur. İşte bu ızdırabı ta 50'lerde hisseden sizler, mana planında bu millete hizmetten başka bir amaç taşımayan İlim Yayma Cemiyeti'nde başlangıçtan beri hizmet etme şerefine nail oldunuz. Otuz beş yıldır kurmuş bulunduğunuz ve yönetimin her kademesinde bizzat görev almış bulunduğunuz bu kuruluşta yıllardır maddi ve manevi hizmetiniz her türlü takdirin üzerindedir. İlim Yayma Cemiyeti otuz beş yıllık hizmeti döneminde üstün fikirlerinizden istifade etmiş olduğu gibi, gerek zekât gerekse de kurban faaliyetlerinde de unutulmayacak gayretlerinizle büyük mesafeler kat etmiş bulunmaktadır. Yeniden faaliyete geçmiş olduğumuz bu dönemde gerek fikri gerekse malî desteğinizden uzak oluşumuz Yönetim Kurulu'nu büyük üzüntüye sevk etmiştir. Yakın mesai arkadaşlarınız olan bu kutsî kuruluşun Yönetim Kurulu tekrar sizleri arasında görmek ve hayırlı hizmetlerinizin bundan sonra da devamı için, Cenab-ı Mevla'ya dua ederek acil şifalar niyaz eder, yakınlarınıza sabır ve geçmiş olsun temennilerimizi sunarız." Ne var ki Ismail Bey bu mektup eline geçtikten yaklaşık dört ay sonra dünyevi şifaya değil Rabbine kavuşacak, altmış altı yıllık hayat imtihanını yüzünün akıyla verdiği dair ardında binlerce şahit ve hayırlı evlatlar bırakacaktır.

10 Ağustos 1986 Pazar günü ikinci namazını müteakip Fatih Camii'nde kılınan namazın ardından Edirnekapı Şehitliği'nde defnedilen Doktor Ismail Niyazi Kurtulmuş Beyefendi o günden bugüne örnek yaşamıyla yolumuzu aydınlatmaya devam ediyor.

Doç. Dr. KAHRAMAN EMMİOĞLU

Yurdumuzun Kalkınmasında İlim Yayma Vakfı'nın Etkisi

Bir ülkenin kalkınması; söz konusu ülke fertlerinin maddi ve manevi yönden yükselmesidir. Maddeciler bile artık kabul etmişlerdir ki; insanlar sadece maddeyi esas alarak yükselmezler mutlaka maneviyatın da yükselmesi gerekir.¹ Bu ikisi birbirlerine tesir etmekte biri olmayınca diğ erinin yükselme imkânı olamadığını görmüşlerdir. Tarihe baktığımızda da bunu bütün medeniyet üreten milletlerde aşikâr şekilde görürüz. İbni Haldun "Mukaddeme"sinde, ülkelerin kuruluşunu gerçekleştiren insanlarda manevi yüksekliğin açık tezahürü olan inancın, fedakârlığın, adalet duygusunun ne denli gelişmiş olduğu ve fakat yıkılış safhalarında ise bu duyguların yerini bencilliğin, zulmün, inançsızlığın aldığını çok güzel belirtir.

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethine

başlarken halkının buna hazır olup olmadığını test maksadıyla çarşıya çıkması, esnafın komşusunu nefsine tercih ettiğini bizzat gördüğünde şükrederek buna milletim de hazır demesi aynıdır. Tarihimizde Halkın ahlaki yüceliğini sağlayan eğitim müesseselerini daha çok devlet organları, vakıflar, tekkeler, zaviyeler teşkil ederken zamanımızda yine devlet organları var ama özellikle demokratik rejimlerde artık ağırlık gönüllü sivil teşekküllere düşmektedir. Bu durum yalnız bizim ülkemiz mahsus bir durum da değildir, bütün ülkeler için geçerlidir. Tarihte Batı sanayileşmesinin temellerinde Hristiyan tarikatlarının etkisi, dinlerindeki (tahrif edilmiş hristiyanlıktaki) gelişmeye engel olan faktörlerle ilgili yeni yorumlarla düzeltilmeler, insanların ahlaki formlarındaki değişikliklerin de önem-

li rolleri vardır. Zamanımız batısında artık bu rol nerdeyse tamamen gönüllü sivil teşekküllere bırakılmıştır. Ülke kalkındıkça sivil teşekküller, sivil teşekküller kalkındıkça da ülke kalkınmasını sürdürmektedir. Elbette sivil teşekküller kalkınmada tek faktör değildir ama önemli faktörlerden biri olmaktadır.

Ülkemizde gönüllü sivil teşekküller diğer kalkınma unsurları gibi henüz batıdaki seviyede değildir. İnsanımız tarihten gelen sıkıntılarını üzerlerinden daha atamamıştır; çekimeler, tembellikler devam etmektedir. Bunu vakıf ve dernek gibi teşekküllere olan üye sayılarına bakarak söylüyoruz.

Batıda bir insan en az iki dernek veya vakfa üye iken bizde ne yazık ki on insanımızdan ancak biri üye görünmektedir. Gerçi bizde dernek geleneği yok ama vakıf geleneğimiz var ancak son iki asırdaki (Balkan, Çanakkale, Yunan Savaşları, imparatorluğun kaybedilişi gibi) travmalar bu geleneğimizi de vurmuş gözüküyor. Mevcut nüfusumuz, fert başına milli gelirimiz, okur yazar nispetimiz vs. gibi kalkınma göstergeleri artık bu sahadada da toparlanmaya başladığımızı görüyoruz. Son elli-altmış yılda bu sahadaki çalışmalarımızı yeterli görmemiz mümkün değildir ancak önemli adımlar da atılmıştır. Özellikle 1951 de İlim Yayma Cemiyetinin kurulması ile bundan sonraki kuruluşlara önderlik yapması önemli bir gelişme olmuştur. İlim Yayma Vakfı da İlim Yayma Cemiyeti mensupları tarafından 1973 yılında kurulmuş, geçen kırk yıl zarfında kalkınmamıza hizmet etmektedir.

Kalkınma dinamiklerinin en önemli unsuru beşeri sermayedir yani gelişmiş, vasıflı insanlardır. İnsanımıza vasıf kazandırmak, onların maddi ve manevi yönden donatmak, kalkınmaya en büyük hizmettir. Bu sebeptendir ki İlim Yayma Vakfı'nın misyonu "Vatana ve millete faydalı olabilecek iyi insanlar yetiştirmektir." Ve vizyonumuz; "Bilimin ve teknolojinin tüm imkânlarını kullanarak topluma yön veren kaliteli ilim adamlarını toplumumuza ve insanlığa kazandırmaktır." Bu misyonu gerçekleştirmek ve vizyonu sağlamak için misafirhanemizde müstakbel

Doç. Dr. Kahraman EMMİOĞLU

1940 Gaziantep doğumludur. İTÜ Makina Yüksek Mühendisliği'nden mezun oldu. Muhtelif üniversite ve akademilerde öğretim üyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreterliği, 20. Dönem Gaziantep Milletvekiliği yaptı. İngilizce, Almanca ve Farsça bilen Kahraman Emmioğlu, uzun yıllar İlim Yayma Vakfı Mütavelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürlüğü görevinde bulunmuştur.

ilim adamlarına çalışmalarında kolaylıklar sağlıyor, lisans yurdumuzda gençlerimizin vasıflarını geliştirmek için her türlü gayret gösteriliyor. Eğitimin her kademesindeki kabiliyetli öğrencilere nakdi ve ayni yardımlar yapılıyor, okul, yurt, kütüphane ve kurs binaları inşa ediliyor ve aynı gaye doğrultusunda faaliyet gösteren her türlü özel ve tüzel kişilerle, resmi kurum ve kuruluşlara maddi ve ayni yardımlarda bulunuluyor.

Bu arada ilmi araştırmaları teşvik etmek, ilmi kongre ve konferanslara iştirak edeceklere nakdi yardımda bulunuluyor. İlimin yayılması için neşriyat yapılıyor ve yapanlar destekleniyor.

Anaokulu ortaöğretim ve lise çalışmalarını Özel İrfan Eğitim kurumumuzda yürütüyor, çok değerli ilim adamımız adına kurmuş olduğumuz İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde geleceği üstlenecek gençlerin yetişmesi, ilim ve teknolojiye atılım yapacak şartları oluşturuyoruz.

Vakfımızın çalışmaları her geçen gün artarak sürdürülmekte, yurt kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Dileğimiz daha çok sayıda insanın bu gayrete ortak olması.

42. Olağan Genel Kurulu

İlim Yayma Vakfı 42. Olağan Genel Kurulu, Abdulatif Çetin'in okuduğu Kur'an-ı Kerim tilavetiyle başladı. Tilavet sonrasında genel kurul divanı Ahmet Gök, Ahmet Akça, Mustafa Büyükbacı beyler tarafından yönetildi. Ahmet Akça divan heyeti başkanı olarak programı okuduktan sonra protokol konuşmalarına geçildi. Sırasıyla; İYC Müt. Heyeti Başkanı Yusuf Tülün, Önder Başkanı Hüseyin Korkut, İSZÜ Müt. Heyet Başkanı Ramazan Evren, Milletvekili İsrail Kışla, İYV Müt. Heyet Başkanı Yücel Çelikle konuşular.

Yapılan protokol konuşmaları sonrası hazırlanan görsel sunuma geçildi. Sunumun bitiminde divan heyeti başkanı Akça söz alarak, sunumun hazırlanması ve yapılan işlerden dolayı şükranlarını sundu. Program, genel kurul üyelerine 2012 yılı hesap özetini Nurettin Keleşoğlu tarafından sunulmasıyla devam etti. Sunum sonrasında Mukarabe Raporu'nu Bilal Duman takdim etti. Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş söz alarak, hayata geçirilen bütün işlerden dolayı memnuniyetini ve şükranlarını ifade etti. 2012 yılı faaliyet, hesap, denetim raporları ile 2013 yılı tahmini bütçe okunarak oylamaya sunulup kabul edildi. Vakıf

Kurucu Heyet Üyelüğü için teklif edilen isimler okundu ve aşağıda isimleri yazılı olan kişiler kurucu üyeliğe seçildi:

- Necmettin Bilal Erdoğan
- Nurettin Alan
- Abdullah Tivnikli
- Ramazan Evren
- Ramazan Arıtürk
- Hüseyin Avni Metinkale
- Halit Serhan Ercivelek
- Fatih Kurtulmuş
- Mustafa Demir
- İdris Turan İtler
- İbrahim Taşkın

senedinde gerçekleştirilmesi düşünülen 25. madde oylamaya sunulmuş kabul edildi ve yılda iki defa toplanmak üzere istişare heyetinin oluşturulmasına karar verildi. İstişare Heyetinin görevleri okunarak bilgi verilip, vefat sebebiyle boşalan iki kişilik kurucu heyet üyeliklerine, Ahmet Özkur ve Özkan Göksal oy birliği ile seçildi.

Dilek Temenniler bölümünde ilk söz, Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Adem Esen beye verilerek üniversite hakkında bilgi alınmıştır. İsmail Kahraman bey, Türkiye'nin ne tür zorluklardan geçtiğini, köklerinden koparılmak için hangi yollar denendiğini fakat bugün artık bunların bir çoğu aşılarak hayırlı hizmetler yapıldığını belirterek, dar-u bekaya irtihal eden kuruculara üyelere Allah'tan rahmet dileyerek ruhlarına Fatiha okunmasını dileyerek sözlerine son verdi.

İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyeti

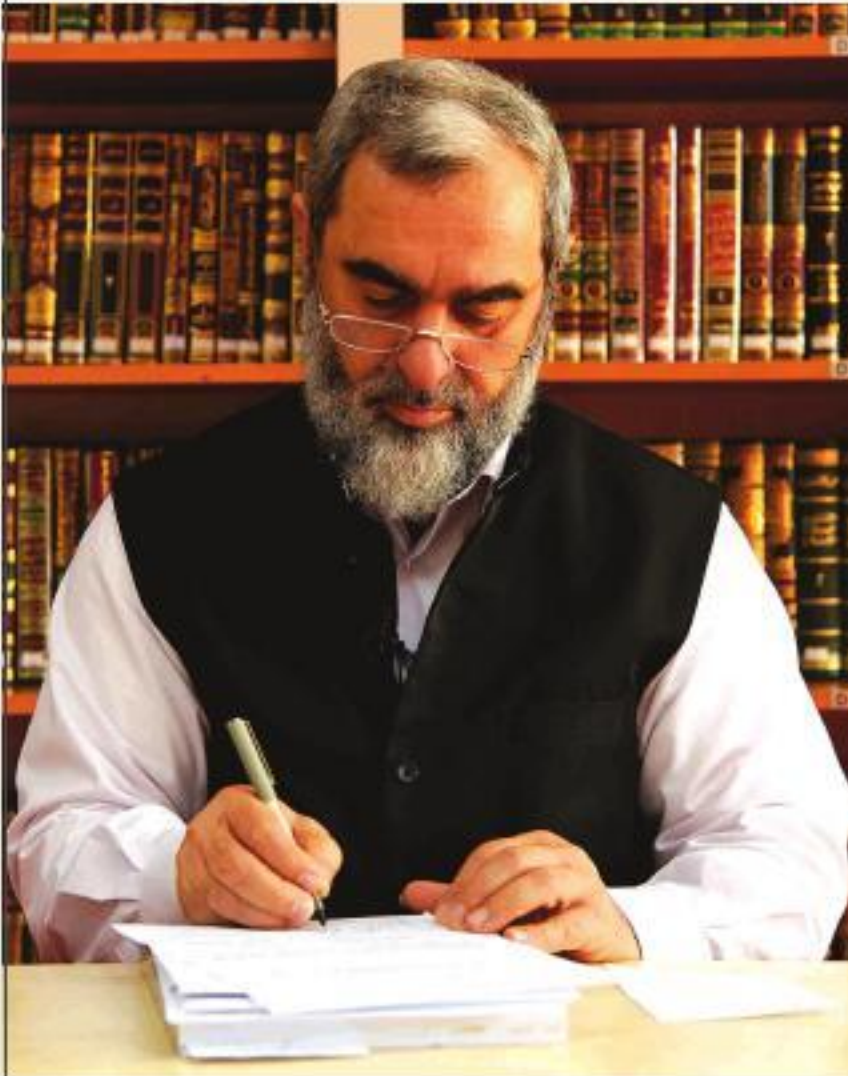
Başkan	: Yücel ÇELİKBİLEK
Başkan Vekili	: Mustafa UĞUR
Genel Sekreter	: Nurettin ALAN
Veznedar	: Sabri ÖZPALA
Muhasip	: Nureddin KELEŞOĞLU
Üye	: Sabahattin KIRKAN
Üye	: Kahraman EMMİOĞLU
Üye	: Mehmet YILDIZ
Üye	: M. Mehdi SUNGUR
Üye	: İsmail ADAK
Üye	: Mehmet KÖSE
Üye	: Fehmi ÇELİKKÖL
Üye	: Adnan ÇELİK
Üye	: İsmail KAHRAMAN
Üye	: K.Tunç PEKER

Nureddin YILDIZ

1960 Trabzon'da doğumludur. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Mekke Üniversitesinde Usulü Fıkıh bölümünde ders alır. 1990 yılından itibaren çeşitli Kur'an kurslarında ve ilmi vakıflarda eğitimler vermiştir. Halen, Senabil Vakfı'nda İslami Hizmetlere devam etmektedir.

NURETTİN YILDIZ

Cennetin Sekiz Kapısı

Büyük muhaddis İmam Buharî ve onun gibi bir muhaddis olan Müslim, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selemin ashabının değerini anlatırlarken bir ayrıntıyı zikrederler. Sevgili Peygamber aleyhisselam efendimiz, ashabına nasihat ettiği bir ortamda "Şu ameli yapan şu kapıdan, şu ameli yapan şu kapıdan çağırılır." şeklinde beyanda bulunarak cennetin sekiz kapısının bulunduğunu ve her birinin bir çeşit amelde başarılı olana tahsis edildiğini buyurmuştur. O mecliste bulunan Ebu Bekir radiyallahu anh: "Ya Resûlellah. Bu kapıların hepsinden çağırılabilen de var mıdır?" deyince Sevgili Peygamber aleyhisselam efendimiz buyurmuşlar ki: "Ebu Bekir, umarım sen onlardansın!"

Herkes için en büyük emel, o kapıların birinden çağırılacak adam olmakken Ebu Bekir radiyallahu anh her kapının adamı olmayı umdu. Peygamber aleyhisselam da ona bu umudu aşıladı. Çünkü Ebu Bekir radiyallahu anh iş yapılırken, adam aranırken, fedâkarlık istenirken, cömertlik beklenirken; sabırlı, sabit, dengeli insanın gerektiği zamanlarda göze çarpan biriydi.

İslam'ın zor günlerinde o vardı. Adamın olmadığı zamanlarda adamlığın hakkını verdi. İbadette ihlase, heyecana, sürekliliğe o örnek oldu. Son günlerde ilk günün heyecanını taşıdı. Tehditlere aldırmadı. Girdiği yolun tek yolcusu olarak kalmaya razı bir hayat yaşadı. Ağır görevler, omuz esen yükler hep onun önüne geldi. Medine'de tek başına kurtlara yem olmaya razı oldu ama tavize razı olmadı.

Vefa, sadakat, teslimiyet, istikrar, letafet, anlayış, sempati, şecaat, sebat, basiret... Mü'minde aranan ne varsa onda vardı. Mescitte ilk safta, cihat meydanında en önde, infakta en cömert, tasdikte ilk ve en güçlü o oldu.

Her şeye adaletiyle muamelede bulunan Allah Teâlâ da onu, herkesin yalnızca bir kapıdan girebileceği cennette bütün kapılara aday yaptı. Cennete bir kapısından da girilse cennet cennettir de her kapıdan çağrılmak bir başka meziyettir. İlk olmanın, tek olmanın ayrıcalığıdır o.

Hız. Ebu Bekir -Allah ondan razı olsun- bu muhteşem örneğin ilki oldu ama ardından gelenlere de kapıları kapamadı. O, mükemmel örnek olarak ilktir. Peşinden gidebilecekler içinse ilk imamdır.

Adam arandığında adam olmak, lider arandığında lider olmak, hizmet erbabı arandığında da hizmete koşmak o imamın peşinden gitmektir. Çok işin adamı olarak bilinmek, çok işin hakkını verebilmek çok kapılara aday olmaktır.

Cennetin sekiz kapısı varsa sekizine de yönelmek, lafta çok güzeldir fakat işi ona uydurmadıkça ona namzet olmak zordur.

İman kalitesinde en iyi olmak gerekiyorsa en mükemmel imana koş.

İbadette en iyi ve en istikrarlı olmaksızın gereken, onu yap.

Vefada, sadakatte, sebatla yükselmekse gereken; vefalı ol, sadık kal, sebat et.

Kimse yokken sen ol. Sabrın bitince sabret. Çaresizliği yok et, sen çare ol. Varsın herkes bir yana olsun, sen haktan yana ol. Yalnız kalmaya, Mekke'de hırpalanmaya, mağarada gizlenmeye, çölde yolculuğa, anayı babayı ve diyarını terk etmeye, kızın istenince kızını vermeye, canın gerekince canını vermeye hazır ol.

Sözün doğru bilinsin, sadakatine itimat edilsin. İnsanlar böyle bilsin, melekler böyle tescil etsin. Sana toprak şahit olsun,

gökler seni izlesin. Adamlığın adamlık, vefan vefa, yüreğin yürek, sözün söz olsun.

İşte iman, işte ibadet, işte şecaat, işte söz, işte dinleyen kulak, işte yaşaran göz... Tek de olsan baş da olsan böyle ol. Böyle doğ, böyle büyü, böyle öl. Gençliğin böyle, ihtiyarlığın böyle olsun.

O zaman, gökler durdukça sen her işin adamı olarak yâd edilirsin. Tarih seni böyle kaydeder, çağlar seni eskitemez. Dillerde de gönüllerde de sen kalırsın.

O zaman, yüreктen yüreğe kıyamete kadar aktarılırsın. Seni toprak eskitemez. Seni görmeyip bilmeyenler dahi sana hayran olur. Seniz seven bile sevilir, seni sevmek mutluluk verir.

Topraktan dirildiğin gün de korkmazsın. Bekleyenin çok olur. Özlenen olursun. Bir-iki değil, sekiz kapıdan da adamı olmak, kimseye nasip olmasa da sana olur yal

Koş, kapılara doğru koş! Sekiz kapılı adam ol!

OKUL ÖNCESİNDEN ÜNİVERSİTEYE

İrfan Eğitim Kurumları; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitim hizmeti vermektedir.

İnançlı, çalışkan, faydalı ve şahsiyetli nesiller yetiştirmek için var gücü ile çalışmaktadır.

İrfan Eğitim Kurumları sistematikli olan bir kurumdur. Kendine özgü yönetim paneli ve öğrenci takip sistemi vardır. Yaptığı çalışmaların analizini alıp daha sağlıklı ve doğru kararlar üretebilecek bir yapıya sahiptir. Hedef kitlesini manüple etme

ANAOKULU - İLKOKUL ORTAOKUL - ANADOLU LİSESİ

hakkına sahip olmadığını bilincindedir. Şahsiyetli başarılar için çok yönlü çalışmaktadır. Akademik başarı, yetenek başarı ve ahlâk başarı vazgeçilmezdir.

İrfan Eğitim Kurumları mezuniyet törenlerini "Şehitler Diyarı Çanakkale"de yapmaktadır. Mezuniyet belgelerini 57. Alay Şehitliği'nde takdim etmektedir.

"İrfanlı Nesiller Yetiştirmek" tek gayemizdir.

**Fen Bilimleri Zümresi 13 Nisan 2013'te
SABANCI ÜNİVERSİTESİ
"EĞİTİMDE İYİ ÖRNEKLER KONFERANSINDA" SUNUMUNU GERÇEKLEŞTİRDİ.**

PROJE ADI
**BECERİKLİ ELLER DOĞAYLA BÜTÜNLEŞİYOR,
DÜNYAMIZA NEFES ALDIRIYOR.**

PROJE AMACI:

Bitkilerin diğer canlılar için önemi, doğaya sahip çıkmanın ve doğaya saygı duyulmasının gerekliliği konusunda bilinç oluşturmayı, öğrencileri bahçivancılık, bitkilerin faydaları, kullanım alanları ve sağlıklı beslenme konularında eğitmeyi, problem çözme becerisini kazandırmayı, takım çalışması yapmayı, sorumluluk almayı, fen ve teknoloji dersi müfredatında verilen teorik bilgileri pratik uygulamalarla pekiştirip hayata geçirerek kalıcı olmasını sağlamayı destekleyen bir projedir.

2011-2012 Faydalı Bitkiler

2012-2013 Faydalı Bitkiler

2010-2011 Bahçıvan Çocuklar

PROJE ÖZETİ : Büyükşehirde yaşayan, binaların arasında doğadan yoksun büyümekten sıyrılıp toprağa dokunabilen şanslı öğrencilerimize; İstanbul'a %12 oranında yeşil alan sağlayan NGBB'de; fosil yakıtlarının çok kullanıldığı, yaşlanan dünyamızın çevre sorunlarına çözüm üreten, fen dersindeki kazanımlarını uygulamalı olarak pekiştirme imkanı veren "Bahçıvan Çocuklar" ve "Faydalı Bitkiler" projelerini üç yıldır gerçekleştirmekteyiz. NGBB'de eğitim alarak her bir öğrenciye tahsis edilen 1m2'lik tarım alanında uygulama yapma fırsatı kazanan 50 öğrencimizin okulumuzda da oluşturdukları serada edindikleri kazanımları diğer arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanmaktadır. Bu prototip çalışmalarıyla İstanbul'daki diğer öğrencilerin de faydalanmasını sağlamak amacıyla yerel yönetimlerle iletişime geçilerek, atıl durumdaki alanları eğitime kazandırmak için girişimlerde bulunulmuştur.

KENT İÇERİSİNDE BİR KAMPÜS ÜNİVERSİTESİ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Sevgili Gençler,

Üniversitemiz, kuruluş tarihi bakımından henüz 'yeni' olsa da, dayandığı entelektüel birikim ve tecrübe açısından oldukça köklü bir kurumdur. Üniversitemiz, gerek kurucu vakfımızın, gerekse Mütevelli Heyeti üyelerimizin eğitim-öğretimle iç içe yıllara dayanan engin birikiminin ve köklü bir geleneğin ürünü olarak sağlam temeller üzerine inşa edilmiştir.

Amacımız, insan ve toplum bilimlerinden mühendislik ve doğa bilimlerine kadar tüm alanlarda geçmişle geleceği birleştiren, yerel ile evrenseli harmanlayan, gelenekle modern arasında denge kurabilen gençler yetiştirmektir. Ezbere değil anlamaya dayalı, düşünmeye ve analize önem veren sorgulayıcı bir eğitim geleneği oluşturmaktır. Bu çerçevede İstanbul

Sabahattin Zaim Üniversitesi, bir yandan tecrübeli kurucu, yönetim ve akademik kadrosu; diğer yandan dünyanın en önemli megapollerinden biri olan İstanbul'daki konumu dikkate alındığında, üniversite-sanayi işbirliği bakımından oldukça avantajlı bir konumda olduğu görülecektir. Yola henüz yeni çıkmış olsak da, anne ve babaların evlatlarını güvenle ve gönül rahatlığıyla teslim edebilecekleri, gençlerimizin de büyük bir istek ve heyecanla tercih edeceği, aynı zamanda tarihi ve kültürel hinterlandımızda değişimin öncülerini ve yöneticilerini de yetiştirecek bir "MODEL ÜNİVERSİTE" olmayı hedefliyoruz. Bu heyecanımıza ortak olan herkese teşekkür ediyor, üniversitemizi tercih eden değerli gençlerimize şimdiden hoş geldiniz diyor, sevgilerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Ramazan EVREN
Mütevelli Heyeti Başkanı

Sevgili Öğrenciler,

Üniversitemiz, tecrübeli ve güçlü akademik kadrosu, teknolojik alt yapısı ile sizlere en iyi eğitim imkânları sunabilecek donanımlara sahiptir.

Öğretim sürecinde "insan odaklı" bir anlayış benimseyen üniversitemizde, öğrencilerimize sunulan bu imkânların yanında, eğitim sonrası istihdam fırsatları sağlanmasına da büyük önem vermekteyiz. Bu amaçla iş çevreleri, eğitim kurumları ile protokoller yapılmış olup yeni anlaşmalar için çalışmalar devam etmektedir. İnaniyoruz ki; önemli bilimsel faaliyetler gerçekleştirilecek bu çatı altında ülkemize,

milletimize ve tüm insanlığa faydalı, güzel gençler yetiştirilecektir. Geleceğinizi yapacağınız tercihler ile kuracaksınız. Kariyeriniz bu tercihlere bağlıdır. Bu tercihler esnasında, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi hayallerinizi gerçekleştirebileceğiniz bir üniversitedir. Hedefimiz, mükemmel bir donanımla meslek sahibi olabilmeniz yanında, sizlere rehberlik ederek ailenize, ülkemize ve tüm insanlığa yararlı projeler üreten bireyler olarak yetişmenizi sağlamaktır. Saygı ve sevgilerimle

Prof. Dr. Adem ESEN
Rektör

Yeni açılan bölümlerimiz ve fakültemiz:
Türkçe Öğretmenliği, Sosyal Hizmet, Hemşirelik, İslami İlimler

Akademik Programlar:

FAKÜLTELER;

Eğitim Fakültesi

- İngilizce Öğretmenliği
- Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
- Okul Öncesi Öğretmenliği
- Türkçe Öğretmenliği

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

- Psikoloji
- Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce)
- Sosyal Hizmet

İslami İlimler Fakültesi

İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi

- İşletme (İngilizce)

Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi

- Bilgisayar Mühendisliği
- Gıda Mühendisliği
- Mimarlık

Sağlık Bilimleri Fakültesi

- Hemşirelik Bölümü

YÜKSEKOKULLAR;

Yabancı Diller Yüksekokulu

- İngilizce Hazırlık Okulu

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ENSTİTÜLER;

Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Doktora) Programı
- Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Tezli - Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- Uluslararası Finans ve Katılım Bankacılığı (Tezli - Tezsiz) Yüksek Lisans Programı
- İngiliz Dili Eğitimi (Tezli - Tezsiz) Yüksek Lisans Programı

Fen Bilimleri Enstitüsü

- Kent Çalışmaları ve Yönetimi (Tezli - Tezsiz) Yüksek Lisans Programı

Erasmus / Mevlana / Farabi Değişim Programları (Anlaşmalı olduğunuz ülke ve Üniversite sayısı):

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi olarak Erasmus programı kapsamında toplam 8 üniversiteyle anlaşmamız var. Bu program kapsamında öğrencilerimizi; University of West Timisoara, İTALYA -ESTONYA -Estonian Entrepreneurship University of Applied Sciences, POLONYA - Collegium Civitas, PORTEKİZ - Universidade Nova de Lisboa, ROMANYA - University of Calabria, BULGARİSTAN - Trakia University - Stara Zagora, BULGARİSTAN D.Tsenov Academy of Economics - Svishtov Üniversitelerine gönderiyoruz.

Kampüs İmkânları:

İSZÜ kampüs alanı 630 dönüm olup, yapım aşamasındaki binalarla birlikte toplam kapalı alanı 174 dönüme ulaşacaktır. Kent içinde doğa ve tarihi bir araya getiren üniversitenin kampüsü, 1891 yılında yapılan Türkiye'nin ilk Ziraat Okulu olarak yapılan Halkalı Ziraat ve Baytar Mekteb-i Âlisi binasını da kapsamaktadır. Kampüs içindeki Ziraat Mektebine ait binalar kadar, asırlık ağaçların da tarihi önemi vardır ve korunmaktadır. Ayrıca, Milli Şairimiz Mehmet Akif ERSOY 22 Aralık 1893'te, o zaman "Halkalı Baytar ve Ziraat Mektebi" adını taşıyan Veteriner Fakültesi'nden birincilikle mezun olduktan sonra bu okulda öğretmenlik de yapmıştır.

Kampüsümüzde bina sayısı yeni binalarla birlikte 12'dir (İdari Bina, Derslik Binası, Konferans Salonu binası, Seminer Salonu Binası, Müze Binası, Yemekhane-Mescit Binası, Yapı İşleri Bina Grubu, Sağlık Kültür Spor Birimleri, Kış Bahçesi). Ayrıca, 3 adet konferans salonumuz (birinin yapımı devam etmektedir) 6 adet laboratuvarımız [Fizik ve Elektronik Laboratuvarı, SAP Mobil Teknolojiler Laboratuvarı, Bilgisayar Laboratuvarı, Ar-Ge Laboratuvarı, Gıda Kimyası Laboratuvarı, Gıda Mikrobiyolojisi Laboratuvarı] ile geniş bir kampüsümüz var. Üniversitemizde Kafeterya, Yemekhane, Mescit, Spor Salonu, basketbol-voleybol-futbol sahası mevcuttur. En büyük özelliklerimizden biri yeşil bir kampüse sahip olmamız.

Öğrenci Kulüpleri:

Üniversitemizde aktif olarak çalışan 19 öğrenci kulübümüz vardır. Bunlar; Mehmet Akif Edebiyat Kulübü, Sağlıklı Yaşam ve Spor Kulübü, Gezi Kulübü, Girişimcilik Kulübü, Rehberlik Kulübü, Sinema Kulübü, Müzik Kulübü, Bilişim Kulübü, Dil Kulübü, Mimarlık Kulübü, Sosyal Gençlik Kulübü, Gıda Kulübü, Toplumsal Sorumluluk Kulübü, Psikoloji Kulübü, İletişim Kulübü, Tiyatro Kulübü, Fotoğrafçılık Kulübü, Uluslararası İlişkiler Kulübü, Çocukça Yaşam Kulübü'dür.

Öğrenci kulüplerimiz kampüs içinde ve dışında pek çok aktivite düzenlemektedir. Çeşitli seminerler, spor turnuvaları, şiir okuma aktiviteleri, kulübün amacına uygun düzenlenen geziler gibi pek çok aktivite düzenlemektedirler. Ayrıca bu sene gerçekleştirdiğimiz Öğrenci Festivalinde de kulüplerimiz ve yönetimlerindeki arkadaşlarımız yoğun olarak çalıştılar. Kulüplerde genellikle 20 ila 40 öğrenci bulunuyor. Toplamdaki öğrenci sayımız ise 565 öğrenci. İkinci akademik yılı olan üniversitemizin lisans eğitiminde 524 öğrenci bulunuyor. Bu da demek oluyor ki hemen hemen bütün öğrencilerimiz bir veya birden fazla öğrenci kulübüne üyeler.

Neden İSZÜ?

- Tarih ve doğa ile iç içe bir eğitim var.
- İstanbul'un içinde bir kampüs üniversitesinde öğrenim görme imkânı var.
- Güçlü bir akademik kadro, köklü bir eğitim geleneği var.
- Her üniversitede yer almayan lisans bölümlerine sahibiz; Okul Öncesi Öğretmenliği, PDR, Gıda Mühendisliği, İngilizce Öğretmenliği, Sosyal Hizmet, Türkçe Öğretmenliği ve İslami İlimler gibi bölümler çok az sayıda üniversitede bulunuyor.
- Kurucu vakfımız olan İlim Yayma Vakfı, yaklaşık 60 yıldır eğitim sektörünün çeşitli kademelerinde ülkemize büyük katkıları olmuş, bugün ülkemizin yönetim kademelerinde ve iş alanlarında önemli yerlere gelmiş çok sayıda öğrenci yetişmesinde katkıda bulunmuş bir vakıftır.
- Ücretlerimiz İstanbul'daki vakıf üniversiteleri içinde en uygun fiyatlı olan 3 üniversiteden biridir (tercih ve yöre burslarımız sayesinde) ayrıca çift anadal ve yandal programlarımız ücretsizdir.
- Kampüsümüz, öğrencilerin tüm ihtiyaçlarına cevap veren nitelikte, olup sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere önem veriyoruz. İstanbul merkezine yakın, ulaşımı kolay, doğa ve tarihi bir araya getiren büyük bir kampüse sahibiz.
- Öğrenci odaklı bir eğitim modeli uyguluyor, öğrencilerimizi geleceğe hazırlıyoruz.

İLİM YAYMA VAKFI Kur'an ve Tefsir Akademisi

Her yıl mutad olarak İlim Yayma Vakfı'nın desteğiyle düzenlenen Kur'an ve Tefsir Akademisi'nin bu yıl ki konusu 'Tanzimat-tan Cumhuriyete Osmanlı Modernleşme Sürecinde Kur'an ve Tefsir Çalışmaları' başlığı altında düzenlendi. İlim Yayma Vakfı merkezinde gerçekleştirilen program 4-8 Temmuz 2012 tarihleri arasında düzenlenmiş olup çok sayıda konunun uzmanını bir araya getirerek çalışmaların değerlendirilmesini sağlamıştır.

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Abdullah Emin ÇİMEN'in Kur'an-ı Kerim Tilave-tiyle başlayan program, Tertip Heyeti Başkanı Doç. Dr. Bilal GÖKKİR ve İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı Yücel ÇE-LİKBİLEK beylerin açılış konuşmalarından sonra protokol konuşmalarına geçildi.

Protokol konuşmalarından sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam

Felsefesi ABD öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail KARA "İslam ve Modernleşme" konulu geniş perspektifle hazırladığı konferansını verdi. Akademinin yaptığı programın ana hatlarına değinerek anlatan İsmail Kara tarihi arka planı ile birçok noktaya dikkatleri çekti.

Programın içeriğinde Osmanlı Coğrafyasında Kur'an Algısı, Tefsir Eserleri, Tefsir Tercümeleleri, Müfessirler, Kur'an Sözlükleri, Tefsir Usulü ve Kur'an ilimlerine dair çalışmalar, Tefsir Akımları ve Farklı Yaklaşımlar, Eğitim Kurumları ve müfredat, Kur'an Anlayışının Toplum Hayatına Yansımaları konuları görüşülüp, tartışılmıştır.

Elmalılı Hamdi Yazır'dan Mehmet Akif Ersoy'a, Bediüzzaman Said Nursi'den Abdülbaki Gölpınarlı'ya, Ömer Nasuhi Bilmen'den Süleyman Ateş'e birçok isim oturumlarda zikredilip fikir teatisinde bulunulmuştur.

Bu yıl gerçekleşen oturumun, ihtiyaç duyanların istifadesine sunulmak üzere kitap formatında basımı gerçekleşmiş olup isteyenlerin İlim Yayıma Vakfı merkezinden tedarik edebileceklerini de belirtmiş olalım.

Bir sonraki programın konusu olarak "Tarihten Günümüze Mushaf-ı Şerif" belirlenmiş, programla ilgili çalışmalar başlamıştır. Konu ile ilgili geniş bilgiyi vakıf sitesinden takip edebilirsiniz.

VAKFIMIZIN GELENEKSEL Gönül Dostları İftarı

Vakfımız mezunlarından İstanbul'da bulunanların iple çektiği "Geleneksel Gönül Dostları İftarı", 18 Temmuz Perşembe akşamı Beykoz Korusu Sosyal Tesisleri'nde gerçekleşti. Vakıf camiasından 6 yüz kişinin bir araya geldiği iftar, sene boyunca bir araya gelemeyen veya görüşemeyen arkadaşlıkların hasret giderilmesine vesile oldu.

İstanbul Yedi Tepe'yi Beykoz'dan izlemek, Beykoz'un yeşillikleri arasında dostlarla bir araya gelmek, eşine az rastlanır bir

bahtiyarlık olsa gerek. Bu iftar gününde kimi fotoğraf çekmek için köşe bulma telaşında iken kimi de o an orada bulunmanın tadını çıkarmaktaydı.

Vakıf MÜtevelli heyetinin ve yönetim biriminin de bulunduğu iftar sonrası yapılan dualar ve konuşmalarda İlim Yayma Vakfı ailesinin bir araya gelmesinde emeği geçenlere teşekkür edilip gelecek yıl tekrar buluşmak üzere söz alınıp program nihayete erdirildi.

VAKFIMIZIN GELENEKSEL Vefa'lı Esnaflarla İftarı

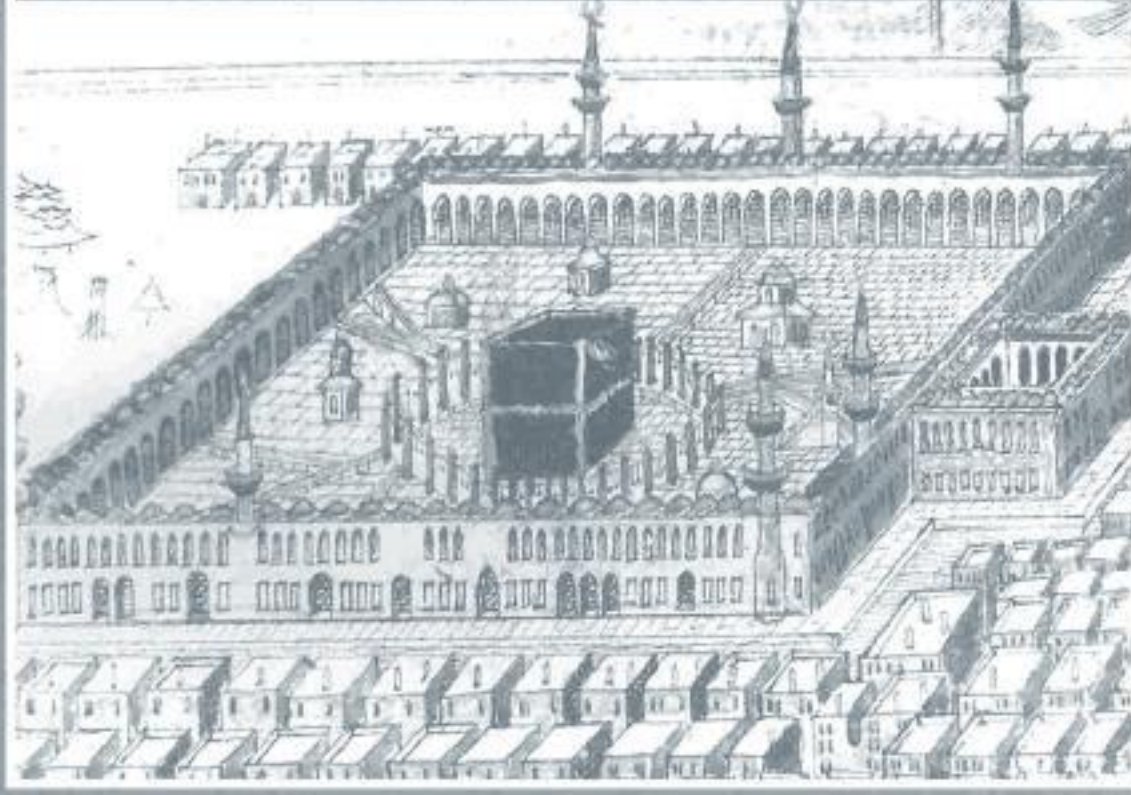
Vefa semtiyle anılmaya alışık olan vakfımız, iftarlarına bir yenisini daha ekledi; Esnaf İftarı. Geçen yıllar ile geleneksel hale gelen esnaf iftarıyla vakfımız, esnafımızı daha yakından tanıma fırsatı bularak semt esnafımızın vakfa olan ilgilerini canlı tutmuştur. Yemek duası sonrası söz alan İlim Yayma Vakfı Eğitim sorumlusu Ömer Aydın, semtin tarihinin çok eskilere dayandığı ve tarihinde hep üstün insanlara ev sahipliği yaptığını, semtin gerçek İstanbulluların konaklarıyla oturdukları yer olduğunun vurgusunu yaparak "Vefa semtinin tekrar eski silüetine kavuşması" dileğinde olduğunu belirterek sözlerine son verdi.

Vakıf

Günümüz Japonya'sında Modernite Kıskaçında Din ve Hayat

ZÜLKÜF AY

Istanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Giriş

Japonya Çinliler tarafından güneşin doğduğu yönde bulunması hasebiyle güneş ve kök anlamlarına gelen kelimelerin birleşimiyle isimlendirilmiştir. Güvenc'in (1995) "tanyeri" olarak ifade ettiği bu terkip Japonlar tarafından "nihon" ya da "nippon" diye okunmaktadır. "Gezgin Marco Polo adını Çin'de 'Cihpon' olarak duyduğu bu ülkenin adını 'Ciappone' olarak kaydeder ve bu ülkenin adı Batı'dan Türklere Japonya olarak gelir (Güvenc, 1995: 29).

Japonların üzerinde yerleştikleri coğrafya, 3600'den fazla adacıktan oluşmaktadır. Dört büyük anakaranın ismini zikretmek gerekirse; Hokkaidô, Honşû, Şikoku, Kyûşû'dur. Japonya'nın kutsal olmayan hiçbir yeri yoktur. Dağ, taş, atalar kami olabilir. "Kami, seçkin ve üstün ruh veya kutsal varlık demektir." (Şâyegân, 2005: 205). Shuster'ın (1982) belirttiğine göre, dağlar, Japonlar için her zaman güzelliğin ve haşmetin sembolü olmuştur. "Japon toplumu, eğitim, meslek ya da bireysel tercihlerden ziyâde âile ve köy gibi tabii gruplaşmalar üzerinde temellenir. Japon kültürü -bugün şirketlerin ve işyerlerinin de takip ettiği- Şintô geçmişinde kökleşmiştir" (Hartz, 2009: 137). Bu gelenek, Japonları farklı bir yörüngeye oturtarak onların diğer uluslardan kutlu olduğunun farkındalığına ermesini amaçlar.

Japon mitolojisine göre, Tanrı Izanagi Gökkuşağı Köprüsü'nden kılıcını denize daldırır ve çıkardığı bol tuzlu su katılarak Onokoro adasını oluşturur. Tanrı Izanagi ve Tanrıça Izanami Gökkuşağı

Köprüsü'nden Japonya'nın bu ilk adasına ayak basarlar. İkisi evlenir ve bu verimli birliktelikten Japonya'nın sekiz ana adası oluşur. Izanami Tanrılar doğurur. İkisi bütün Japon coğrafyasının ebeveynidir. Tanrıça Izanami ölür ve Tanrı Izanagi onu görmek için Yomi-tsu-kuni (karanlık diyarı) ye gider. Ölümle karşılaşmasından dolayı kendisini kirlenmiş hisseden Izanagi, temizlenmek için Woto ırmağına dalar. Elbiselerini çıkarmasından 12 Tanrı ortaya çıkar. Yıkandıkça daha fazla Tanrı doğar. Burnunu yıkamasından fırtına tanrısı Susanoo, sağ gözünü yıkamasından ay tanrısı Tsuki-yomi, sol gözünü yıkamasından semâvî tanrı güneş tanrıçası Amaterasu O-Mikami doğar. Amaterasu torunu Nini-gi'yi "refah senin hanedanına katılsın ve hanedanın cennet ve yeryüzü gibi ebediyen sürsün." diyerek yeryüzünde hükmetmesi için Kyûşû'ya gönderir. Onun soyundan gelen Jimmu Tennô Japonya'nın ilk imparatoru olur (Hartz, 2009: 18-29). Şintô'nun ileri sürdüğü bu oluşum aşamaları, Demirci'nin (2000) "Şintoizm orijinalde klasik anlamıyla animist öğeleri yoğun olan bir kabile dinidir" tespitini doğrular niteliktedir.

2. Japon Toplum Yapısı

Japon toplumsal yapısının oluşumunda farklı sâiklerin rolü vardır. Tek bir öğeye indirgenemez. Örneğin, Şintô dini Japon toplumsal karakterinin oluşumunda başat öneme sahiptir denemez; çünkü onun dini bir önemi hâiz oluşu ve bir devlet dîni olarak yapılanması Meici Yenilenmesi süreci neticesindedir. O, Japon toplumsal yapısına özgü bir öğe olarak nitelendirilse daha yerinde olur kanaatindeyiz. Zîrâ

evrensellikten ziyâde yerellik ağır basmaktadır. Yapılan duâlar ve âyinler bunu destekler mâhiyettedir. "Sözleri ve terkiplerinin ilâhî gücü olduğuna, kuşaklar ve asırlar boyunca bozulmadan geldiğine inanılan "norito" nun birçok metni pirinç hasadının verimli geçmesi üzerine kuruludur; çünkü pirinç Japon zirai hayatının temel taşı durumundadır." (Hartz, 2009: 39).

Anlaşılmaktadır ki Şintô Japonların inançsal olarak bir yandan rahatlama mekanizması görevi görmüş, diğer yandan ise kendilerinin eşsizliği duygusunu onlara aşılarmıştır. Ancak, kendi başına dört başı mamûr bir din olmayan Şintôizm'in ölüm sonrası âdet ve âyinlerle alâkalı olarak oldukça boş bıraktığı alan, Budizm tarafından doldurulmuştur. "Budizm, Japon medeniyetini, gelenek ve göreneklerini özellikle Nara Döneminde (710-784) derinden şekillendirmiştir." (Gündüz, 2010: 351). Dolayısıyla diyebiliriz ki Japon toplumsal karakterinin oluşumunda onunla beraber etkili olan başka sâikler de mevcuttur. Esenbel (2012) Japon toplumunun Batı ile karşılaşana kadar, dört kültürün etkinliği altında geliştiğini kaydeder. Bunları "Çin'den gelen Konfüçyüsçülük, Budizm, Japonya'ya özgü Şint-ôizm ve samurai döneminin sosyal ve siyasal sisteminde gelişen feodal değerler sistemi" olarak sıralar ve neo-Konfüçyüsçülük'le ilgili şu bilgileri verir:

17. Yüzyılda Çin'den gelen neo-Konfüçyüsçülük (Konfüçyüsçülüğün yeni bir yorumu) bireyin tanımını "beş insani ilişki" içinde, sadakat, sevgi, itaat, himaye gibi değerler sistemine dayalı olarak belirleyen bir sosyal ve siyâsal felsefeydi. Beş insani ilişkiyi, baba-oğul, hükümdar-tebaa, karı-koca, ağabey-kardeş ve arkadaş ilişkileri olarak belirleyen neo-Konfüçyüsçülük Tokugawa dönemindeki samurai yönetiminin sınıf ve aile ilişkilerini belirleyen Ortodoks ideoloji olarak benimsenmiştir (Esenbel, 2012: 168).

Japon toplumsal karakterinin oluşumunda etkin olan Şintôizm, Budizm, Konfüçyüsçülük ve feodalite, duvar değil geçişken yapılarıdır. Bu sosyal yapılar arasındaki geçişkenlik, feodalitenin ürünü olan

samuray ideolojisi buşidô tarafından sağlanmıştır. Şâyegân (2005) bu durumu şu şekilde izah etmektedir:

Buşidô Budizm'den kendine güveni, kade-re tevekkülü, takvayı ve ölüme karşı sağlam durmayı; düşünce ve aydınlanma yoluyla gerçekleşen ve zihinsizlik haliyle sonuçlanan hikmeti ve bilgeliği Zen yolundan, sorumlulukların kaynağı olan beş insanî (...) ilişkinin önemini Konfüçyüs düşüncesinden aldı ve Şinto'dan Japonlara göre imparatora bağlılık ve vatan aşkı demek olan seçkin erdemi aldı (s. 208).

Vogel'in (1987) belirttiğine göre, Japonlar, Japon adalarında yaşayan her bir kişinin kaderinin birbirine sıkıca bağlı olduğuna inanmaktadır. Haktan ziyâde vazîfeleri vardır. Bu bakımdan girişakai (ödev toplumu) olarak tavsîf edilirler. On ve giri'nin Japon toplumu için ayrı bir önemi vardır. On kendisine yapılan bir iyiliğe şükran borcunu ifâde etmek iken, giri ödev ahlâkı olarak özetleyebileceğimiz bir olgudur. Belge (2012) on ve giri hakkında verdiği bilgide, on alıcısının edilgen alıcı olduğunu dolayısıyla onun yapacak bir şeyi olmadığını belirtir. Ancak sıra onun ödenmesine geldiğinde etkin olması gerektiğini kaydeder. Giri ise varoluşsal bir durum olup yaşamak, bu yükümlülüklerle donanmak demektir. İnsanın hem dünyâya karşı, hem de kendine karşı da girileri olabilir.

3. Hızlı İktisâdî Kalkınma Devresi

1603-1867 yılları arasında hüküm süren Tokugawa hânedânı, Japonya'yı özelde Batı'ya ve genelde ise tüm dünyaya tamamen kapatma düşüncesindeydi. 1853'te ABD'nin Kurihama Körfezi'ne yolladığı güçlü deniz filosu ile anakaraya yeteri kadar yakın/uzak olan Japonya, artık erişilmez olmadığını farkına vardı. Ardından, 1868 yılında Japonya yeni bir döneme doğru adım attı. Edo'nun ismi Tôkyô (Doğu Başkent) olarak değiştirilip 1869'un ilkbaharında İmparator Meici Kyôto'dan yeni başkente taşındı (Naran-go, 2001: 14, 15). Askerî ve iktisâdî terakkî düşüncesi merkezli olarak "Fukoku Kyohei" Zengin Memleket, Güçlü Ordu) bu dönemin sloganı oldu. Kapitülâsyonlardan kurtulabilmek için çareler arandı. Bu bağlamda,

"yüzden fazla yönetici, muhtelif dallardan bilim adamı ve öğrenciden mürekkep 'Iwakura Heyeti' 23 Aralık 1871'de Yokohama'dan denize açılmış, 13 Eylül 1873'te Nagazaki'ye dönmüştür" (Narangoa, 2001: 15).

Japonya'nın iktisadî kalkınmasını kısa sürede tamamlaması ve hızlı kalkınmanın getirdiği müreffeh hayat halkın gözlerini kamaştırırsa bile, büyü erken bozuldu. Japonya, artık birtakım olumsuzluklarla ve çıkmazlarla karşı karşıya kalmış durumda. Bir yerden tutturulan yama, diğer taraftan patlak vermektedir. Sanayileşme hareketi Japonya'nın demografik yapısını derinden sarsmıştır. Gotou (2007), bunun hızlı iktisadî kalkınma boyunca endüstriyel üretim için gerekli olan işçilerin büyük oranda köyden karşılanmasının sonucu olduğunu belirtir (Harada, 2011: 19). Bu durum, Japon kırsalında, erkek çocukların ve babanın tarımda makineleşmeye bağlı olarak köyden kente işçi olarak hareketliliği neticesinde "üçlü yaşlı tarımı" (dede, nine ve anne) diyebileceğimiz bir olguyu ortaya çıkardı.

4. Dînî Gelenek ve Dönüşüm

Japon toplumsal yapısında fedâkârlık çok önemli bir yer tutmaktadır. Hele ki âit olduğu grup için kendi yararından vazgeçmek, gerekirse canını o uğurda vermek, görevin hakkıyla yerine getirildiğini gösterir. "Mutlak hayır, insanın kendisini ailesi, kastı ya da bağlı bulunduğu sınıfa fedâ etmesiydi." (Şâyegân, 2005: 207). Aslıolan kişinin kendisi değil, âit olduğu grubun menfaati ve haysiyetidir. Eğer o grubun başını önüne eğecek bir iş yapmıssa en doğru olanı kendini öldürmektir. Bu açıdan "harakiri, Batı'daki gibi bir yenilgi işareti olmayıp özgür iradenin ifadesi, kişinin onurunu korumasıdır." (Yamamoto, aktaran Yukio, 1995: 44).

Williams (2005), bir kişinin bireyliğini, ortak sorumluluklarını yerine getirme ve toplumdaki rolüne yapışma olarak tanımlanan "uygun yaşam" üzerinden toplum ile uyum sağlayarak bulacağını vurgular. Japonlarda âidiyet ve grup bilinci oldukça gelişmiş olup kişi kendini grup içinde anlamlı hisseder. Ne var ki, "diğer insanlar

gibi Japonların da kovaladıkları kişisel menfaatleri vardır. Fakat toplumsal normlar işbirliğine daha büyük önem vermektedir." (Vogel, 1987: 156). Nitekim "12. asırdan sonra rahip Nichiren'in görüşleri etrafında oluşmaya başlayan Japon Budizm'inde, başka insanların refahı ve mutluluğu için çalışmak en önemli ibâdet olarak kabul edilir ve Japon kalkınmasının dinamiklerinden biri bu düşünceden kaynaklanmaktadır." (Gündüz, 2010: 337).

4.1. Toplumsal Yalnızlık

Japonya'da okul, sanayi, aile ve toplum arasında organik bir bağ kurulmuştur. Öğrenciler sürekli bir şekilde ve yoğun bir tempo altında mütemadiyen çalışmak zorundadır. Sınav cehennemine sürüklenen öğrenciler, hayatta tutunabilmek, iyi bir yer edinebilmek, âilesinin geçimini sağlamak ya da yüzünü ağartmak için nitelikli bir lise/üniversitede okumalıdır. Rekâbet toplumunun acımasızlığının, duyarsızlığının ve katılığının dehşet verici ağırlığını zayıf omuzlarında hisseden çocuklar, bu yükün altında ezilmektedir.

Dolayısıyla, her şeyden elini eteğini çekmiş [hikikomori], kendini eve kapatan, bütün dünyası evin bir odası ile sınırlı olan, kimseyle ilişki kurmayan, muhab-bete girmeyen -âilesi ile bile-, zorunlu ihtiyaçları hâricinde kendini özgür hissettiği alanı terketmeyen, en önemlisi okul hayatını sonlandırmış, münzevî bir yaşama geçmiş bir tip karşımıza çıkmıştır. Hikikomorinin, bireyin sorumlulukların ve üzerindeki beklentilerin arttığı, rekâbet ortamının tüm yıkıcılığını ve sıkıcılığını hissetmeye başladığı 10-14 yaş aralığında 6 kat arttığını müşâhede etmekteyiz. Bu dönem aynı zamanda dersâne, kurs, özel ders maratonunun yoğunlaştığı bir sürece denk gelmektedir. 15-19 yaş aralığında ise, hayâtın baskısını askıya almak isteyen bireylerde ciddi bir artış gözlenmektedir.

Hâlbuki tüketim toplumunun harcadığı bu çocuklar geleneksel eğitim sistemi içinde "ebeveynlerinin onları nasıl koruduğunun, önemsediklerinin ve ana-babalarına olan borçlarını asla ödeyemeyeceklerinin farkında olmanın yanı sıra âilenin menfaatlerinin bireylerinkinden daha önemli

olduğu" (Hartz, 2009: 137) düşüncesini edinmişlerdi. Ancak, tüketim kültürünün kodları, eğitimi dahi tüketim malzemesi hâline getirerek öğrencilerin okul yollarını ilim için değil diploma için aşındırmalarına sebebiyet vermiştir. Baudrillard'ın (2012) "tüketim toplumu, aynı anda hem bir ilgi toplumu ve bir baskı toplumu hem de barışçıl bir toplum ve bir şiddet toplumdur." der. Baskı ile ilgi arasında sıkışan gençler, gerilim dolu bir yaşama sürüklenmektedir. Diğer taraftan, "Şintōnun, doğurganlığa çok vurgu" (Hartz, 2009: 103) yapmasına rağmen, günümüz Japonya'sında 'düşük doğurganlık' bir sorun olarak gözümüzün önünde durmaktadır. Eğitim faaliyetleri içinde geçen süre boyunca evlenemeyen, mezun olduktan sonra kariyer peşinde koşan gençler, geç evlenip işle alâkalı ya da ekonomik sebeplerle az çocuk edinmektedirler.

Bu kategoride kısaca değineceğimiz bir başka husus ise, otaku olacak. Anime ve manga başta olmak üzere bir nesnenin ya da akımın ileri derecedeki bağımlısı olan bu kimseler kendilerine iki boyutlu yeni bir dünya yaratmıştır. Yaygınlaşmakta olan Otaku kafelerde çalışan hizmetçi kızlar, anime ya da manga karakterleri gibi giyinmekte, onların hizmet ettiği müşteriler de sevdikleri anime karakterinin kılığına bürünmüş bu hizmetçi kızlarla beraber vakit geçirmek için o kafeleri tercih etmektedir. Günümüzde gerçek ile gerçek olmayan birbirine karışmış, insanlar sanal âlemden gerçek dışı ilişkiler kurup gerçekliği ve geçerliliği olmayan bir hayat sürmektedirler. Ya da hayâtın ta kendisi simüle edilmekte, "seyirlik simülasyonlar" vâsitasıyla hayât yaşanması kılınmaya çalışılmaktadır. Bu bakımdan günümüz Japonya'sında, "akıllı kişilerin, sanki bir hâşimânedelermiş gibi üzülürlerken, ahmakların sanki cennetelermiş gibi haz peşinde koşmakta" (Kitagawa, 2002: 556) olduklarına işaret eden Şintōist öğretinin uzağında bir hayat sürüldüğü ortadadır.

4.2. Kapitalizme Eklemlenme

Postmodern dünyada her şey kabul görmektedir. Sâbit bir fikre ya da mutlak doğruya yer yoktur. Her şey kabul edile-

bilir ve reddedilebilir. Değişiklik yapılamayacak, vazgeçilemeyecek bir uygulama, ritüel mevcut değildir. En iyi ihtimalle yönü ilâhî rızâdan dünyevî emellere döndürülür. Asıl gâye tanrının hoşnutluğu iken, aslî olan ârizî olana dönüşür, ârizî olan aslî olanın yerine geçer. Hedefteki sapma âyînlerin icrâsında da göze çarpar. "Bir zamanlar Budist bir pirinç hasadı tanrısı olan Inari, şimdi ticârette başarıyla ilişkilendirilmektedir (Hartz, 2009: 123). Tarım toplumunun normlarına göre şekillenmiş olan Şintō, kendini kapitalist süreçte eklemlenmiş görünüyor. Bu durum âdiyet hissinde de dönüşüm olarak kendini gösterir. Vogel (1987) modernleşme sürecinde, Japonların âdiyetlerini klandan ulusa, köyden kasabaya, âileden firmaya çevirdiklerine işâret eder.

4.3. Dînin Ticârîleşmesi

Tüketim yolunda araçsallaştırılanlar kervanına din de katılmıştır. Dîni öğeler tüketimin bir parçası olmuş, asıl mâhiyetini yitirmiştir. Örneğin, "Sapporo şehrinde düzenlenen Kar Festivali temel olarak turistleri bölgeye çekmeyi amaçlayan seküler bir kutlama"ya (Hartz, 2009: 107) dönüşmüştür.

5. Sonuç

Kapitalist sistem insana insanlığını unutturdu. Daha fazla kazanma arzusu, kâğıt parçalarına insandan ve onun mutluluktan daha fazla önem verilmesinin önünü açtı. İnsanı boğarcasına sıkı düzen, onu, rahatlamak için üretilmiş huzur ortamlarına çekti. Kapitalist sistem ve onun üretimi tüketim toplumu içinde doğallıkla alâkası kalmayan zavallı insan, makineleşmiş bir beden ve taşlaşmış bir kalple tabî olanı değil, sun'î olanı tercih eder oldu. Zevkleri, eğlenceleri de hakikî olan üzerinden değil, simülasyon üzerinden işlemeye, anlamlan(dırıl)maya başladı.

Japonların kendilerine has dîni Şintō da bu durumdan nasibini alarak bir dönüşüm yaşadı. Şintō, tarım toplumunda yerleşmiş ve kökleşmiş bir din olması hasebiyle, tarım temelli âyînlere sahiptir. Ancak, moderniteye çok fazla direnememiş, tüketim ve üretim arasında sıkışan hayatta

kendine yer edinmek için işlevsel uzlaşma yoluna gitmiştir. Bunun elbette Japon toplumu ve Şintô açısından vahim sonuçları oldu:

İnsanlar hayâtın Şintô yolunun temeli olan tarımsal âhenkle irtibatını kaybetti. Onlar yalnız kırsal arka plânlarının tapınaklarıyla irtibatı koparmadılar, aynı zamanda gitgide, Şintô dini köklerini korumuş âileleriyle de sıkı bağlarını kaybettiler. Aynı biçimde, şehir hayâtı insanları kesintisiz bir şekilde kaminin varlığını kabul etmiş olan kırsal bölgelerin doğal hayâtından ayırdı." (Hartz, 2009: 128).

Bu ayrılıktan dolayı, hız ve haz peşinde koşan modern dönemin tüketim nesnelere kendilerini tatmin edecek nitelikleri dinde bulamamıştır. Kent yaşamının süsü püsü onları kendine çekmiş, bol ışıklı, yaldızlı caddeler onları aldatmıştır. Williams (2005), 20. yüzyılda çoğu kişinin 'anlık tinsellik' peşinde olduğunu ve insanların saatlerce dans etmeyi, davul çalmayı, ilahi söylemeyi hoş karşılamadığını belirtmektedir. Hartz'ın (2009) kaydettiğine göre, büyük şehirlerde birkaç evde kamidana bulunmakta ve birçok dîni tören artık icrâ edilmemektedir. Kutsal törenler tamamen seküler kutlamalara dönüşmüştür. Aynı durum Budizm için de geçerlidir. Zîrâ "Japonya'nın sâhip olduğu ekonomik zenginlik Budizm'in daha da sekülerleşmesine yol açmaktadır." (Gündüz, 2010: 342).

Anlaşılmaktadır ki "en acil konu, giderek tüketimle tanımlanır hâle gelen bir toplumda daha anlamlı bir yaşamın nasıl sürdürüleceği"dir. (Ritzer, 2011: 260). Yoksa ürettiğini pazarlama derdine düşmüş tüketim efendileri bizim hayâtımız üzerinde bizden daha fazla söz sâhibi olmaya devam edecekler ve biz tercih etmediğimiz, yönlendirmediğimiz bir hayâtın dolambaçlarında, kaybettiğimiz özümüzü, huzûrumuzu, mutluluğumuzu, rûhumuzu aramayı çaresizlik, bitkinlik ve belki de yılgınlık içinde sürdürecektir; en nihâyetinde boyun eğeceğiz.

Kaynakça

- Barbarosoğlu, F. (2013). Şov ve Mahrem (2. b.). İstanbul: Profil.
Baudrillard, J. (2012). Tüketim Toplumu (5.

b.). İstanbul: Ayrıntı.

Belge, M. (2012). Militarist Modernleşme Almanya, Japonya ve Türkiye (2. b.). İstanbul: İletişim.

Demirci, K. (2000). Bir Din Olarak Şintoizm'in Gelişim Süreci. Dinler Tarihi Araştırmalar-II (s. 319-325). Ankara: Dinler Tarihi Derneği. url: <http://ktp.isam.org.tr/>

Esenbel, S. (2012). Japon Modernleşmesi ve Osmanlı. İstanbul: İletişim.

Gündüz, Ş. (Dü.). (2010). Yaşayan Dünya Dinleri (3. b.). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.

Güvenc, B. (1995). Japon Kültürü (5. b., s. 1-208, 365-386). içinde Ankara: Türkiye İş Bankası.

Harada, M. (2011). "Tetsudou Shakai ni yoru Nousei to Toshi to no Kankei no Saikouchiku ni kansuru Kenkyuu, Shakaiteki Sekinin no Jissen [Demiryolu Toplumuna Göre Köy ve Kent İlişkisinin Yeniden Yapılanmasıyla Bağlantılı Araştırma, Toplumsal Sorumluluğun Pratiği]". Hokkaido Üniversitesi, Yüksek Lisans Programı Ulusal Halkla İlişkiler Bülteni Turizm ve İletişim Çalışmaları, 7, s. 19-30.

Hartz, P. R. (2009). World Religions Shinto (3. b.). New York: Chelsea House.

Kitagawa, J. M. (2002). Japonya Dinleri. P. Raju, W.-t. Chan, J. M. Kitagawa, & I. R. Faruk, Asya Dinleri (A. Davudoğlu, Çev., s. 473-615) içinde İstanbul: İnkılâb.

Narangoa, L. (2001). Japan's Modernization The Iwakura Mission to Scandinavia in 1873. Kulturmoeder, 14-22.

Ritzer, G. (2011). Büyüdü Bozulmuş Dünyayı Büyülemek (2. b.). İstanbul: Ayrıntı.

Shuster, D. R. (1982). State Shinto in Micronesia During Japanese Rule, 1914-1945, 5(2). url: ojs.lib.byu.edu.

Şâyegân, D. (2005). Batı Karşısında Asya. (D. Ürs, Çev., s. 199-211) içinde İstanbul: Anka.

Vogel, E. F. (1987). Japan Adaptive Communitarianism. G. C. Lodge, & E. F. Vogel (Dü) içinde, Ideology and National Competitiveness (s. 141-171). Boston: Harvard Business School.

Williams, G. (2005). Religions of the World Shinto. USA: Chelsea House.

Yukio, M. (1995). Hagakure Samurayın Yolu Ölümdür. (A. Erken, Çev.) Ankara: Uzakdoğu Kültür Merkezi.

Kazan Türkleri'nin Dramı

YAVUZ ERTÜRK

Gaziantep Üniversitesi Türk Dil ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Öğrencisi

Rus zaliminin Müslüman topluluklar üzerinde yaptığı amansız ve sonu gelmez saldırılar, sindirmeler ve dönüştürme operasyonları, dünya tarihinde çok fazla yer etmemiş ve gündemde olmamışsa da, İslam aleminin bağırını yarıp geçen bir mızrak olmuş ve o yara her gün oluk oluk kanamaya devam etmektedir. Bu yaralayıcı hatırlayış ve anımsayış Müslümanlardan başkasının dikkatini çekmemiş ve çekmeyecektir de şüphesiz. Bunun en çarpıcı örneğini Çeçenlerin yaklaşık üç asırlık şanlı mücadelelerinde görürüz ki, Kafkasya ve Asya'da bu mücadelelerin onlarcasını duymuş, görmüş ve okumuşuzdur. SSCB'nin 1991 yılındaki dağılma süreciyle beraber bazı Türk bölgeleri bağımsızlık imkanına kavuşmuşlarsa da Rus dili, kültürü, yaşantısı ve bu bağımsız bölgelerde yerleştirilen ciddi miktardaki Rusya vatandaşları, o bağımsız bölgelerin hakim unsurları olmuş, soyca ve dince Ruslarla alakası olmayan bu Müslüman topluluklarda ağır bir tahribatın oluşmasına da sebep olmuşlardır.

Önce dilini yaygınlaştıran ve buna bağlı olarak kültürünü, eğitim sistemini bu bölgelere demir bir yumruk gibi indiren Rusya, Hıristiyanlaştırma çalışmalarıyla da büyük çoğunluğu Müslüman olan bu coğrafyaya bir karabasan gibi çöküp, insanların dünyalarını altüst etmiştir. Bu geniş bozkır coğrafyasında dilini, alfabe-sini, kitabını, peygamberini unutmuş, öğrenememiş ve bunlardan bir hayli uzak kalmış insanlar yetişmiş, bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerde ise Rus özentili ve

tavırlı diktatörler eliyle bu dinden uzaklaş-tırma faaliyeti aralıksız şekilde devam ettirilmektedir. Geçmişinde din mücadelesi veren halk bugün de bastaki yöneticilerin hayati dinsizleştirme zulmüne maruz kalmaktadır.

"Sovyet Düşmanlığı" Suçundan İdam Edilen Yazar

Rusya'nın sindirme, dönüştürme ve dinsizleştirme çalışmalarını 1400'lü yılların sonundan itibaren arttırdığı bölgelerden biri de bugün halen özerk bir bölge olan Kazan Hanlığı'dır. 1923 yılında yayınlanıp o dönemin komünist rejimince toplatılan Kazan Hanlığı Tarihi, Kazan halkının nasıl bir din ve bağımsızlık mücadelesi verdiğinin en ciddi ve geniş çalışması olarak günümüze ulaşmış bir eserdir. Bu eserin yanı sıra İslam Ansiklopedisi ve çeşitli tarih ansiklopedileri de Kazan tarihi hakkında geniş bilgi sunmaktadırlar. Kazan Hanlığı Tarihi yazarı Mihail Hudyakov, Türk ve Fin-Ugor tarihi çalışmalarıyla ünlenmiş ve bu çalışmalarından ötürü 1936 yılında "Sovyet düşmanı" olduğu gerekçesiyle idam edilmiştir.

Din Uğruna Hicreti Göze Alabilen Bir Millet

Uluğ Muhammed Han'ın kurduğu Kazan Hanlığı (1437-1552) Ruslara karşı daima dik bir mücadele vermiş ve hanlığın ilk yıllarında Moskova'dan vergi ve haraç alacak kadar güçlü ve dirayetli bir duruma gelmiştir. Daha sonraki yıllarda taht mücadeleleri ve güçlenen Rusya'nın hem içerden hem de dışarıdan saldırılarıyla

zayıflayan hanlık, önce aldığı vergi ve haraçtan olmuş daha sonra ise bağımsızlığını kaybederek Moskova'ya bağlanmıştır. Kazan Hanlığı'nın sükutundan sonraki iki asır boyunca Müslüman Tatarlar siyasi, iktisadi ve dini takibatların kurbanı olmuş ve yerlerini yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. 1700'lü yılların sonlarına doğru yurtlarına dönmeye başlasalar da, zamanla artan baskılar, çatışmalar ve Ruslaştırma operasyonları halkı bir kez daha yurtlarını terk etmeye sürüklemiştir. Rusların bu çabalarına küçük çapta isyanlar çıkmışsa da çok fazla etkisi olmamış ve Tatarlar yine göç etmeyi göze alarak İslam'ı yurtlarına tercih etmişlerdir.

İslam Coğrafyasının Yağmalanıp Dağıtılması

İslamiyet'in İdil bölgesine girişi 642 yılında hilâfet ordularının Hazarlar'a karşı yürüttüğü mücadeleler sırasında başlar. İdil-Bulgar Devleti'nin hanı Almış, 921'de Abdullah b. Baştuu başkanlığında bir elçilik heyetini Bağdat'a gönderip Halife Muktedir-Billâh'tan İslam dininin öğretilmesi için din bilginleri ve cami yapımı için ustalar ister. Muktedir-Billâh aynı yıl İbn Fadlân başkanlığındaki elçilik heyetini Bulgar topraklarına yollar ve böylece 922'de Bulgar Devleti resmen İslam dinin kabul etmiş olur. X. yüzyılın başlarında bölgeyi ziyaret eden Arap coğrafyacı İbn Rüste, İdil-Ural halkının çoğunun İslam'a bağlı olduğunu, köylerinde cami ve medreselerinin bulunduğunu belirtir. İslamiyet bölgede 100 yıl içinde büyük gelişme gösterir. 1024'te Bulgar Hanı İbrahim, Horasan'a bir elçilik heyeti göndererek Sebzevâr ve Hüsrevcer şehirlerine cami ve diğer binaların inşası için yardımda bulunur. Altın Orda Devleti'nin ikinci hanı Berke (1256-1266) ve İslam'ı Altın Orda'nın resmi dini haline getiren Özbek Han (1313-1340) dönemlerinde İslamiyet daha da gelişir. Ancak Timur'un Altın Orda Devleti'ne karşı yaptığı seferler bölgedeki medenî ve dinî hayata büyük

darbe vurur. Kazan Hanlığı'nın 1552'de Ruslar tarafından yıkılmasıyla bölgenin Ruslaşması ve Hıristiyanlaşması başlamış olur.

Kazan'da Nesillerin Birbirinden Koparılması

Tataristan'da eğitim Rusça ve Tatarca yapılmaktadır. Fakat Tatarca eğitim ancak ilk ve orta öğretimde yapılmakta olup, bütün yüksek okullarda eğitim dili Rusçadır. 1925-26 yıllarına kadar Arap harfleri kullanılırken bu tarihten sonra Latin harflerine geçilir. Latin harfleri 15 yıl kullanıldıktan sonra 1940 yılında ise Kiril (Rus) harfleri kullanma mecburiyeti getirilir. Bu kadar kısa sürede yapılan bu alfabe değişiklikleri, bir nesli üç alfabeyi öğrenmeye veya öğrenememeye itmiştir. Değişik alfabelerle okuma yazma öğrenenler kendilerinden önceki alfabelerle yazılan eserleri okuyamaz duruma itmiş ve ister istemez bir kültür kopukluğu meydana geldi.

70 Yıl Sonra Gelen Kurban Bayramı

Tatar ve Başkırtlar'ın yoğun olarak yaşadığı İdil-Ural, Ural ötesi ve Sibiryâ'da 1916 yılında toplam 6081 cami varken bunların 2223'ü Tataristan'dadır ve 3683 imam mevcuttur bu camilerde. 1941'de bu camii sayısı onda bir oranına kadar, 220'ye düşer. Ve bu tarihten sonra ise ülkede toplam 17 camii kalır. Milyonluk başkent Kazan'da sadece bir cami ibadete açık bırakılmıştır. 1990 yılının sonunda ortaya çıkan dini serbestiyle beraber yeniden bir dini hareketlilik başlar ve Kazan'da 7 cami ibadete açılır. 1550 yılındaki Rus baskınında, Kul Şerif Camii yakınındaki meydana medrese talebeleri, hocalar, imamlar ve müezzinlerle Ruslar arasında şiddetli bir çatışma olur ve Seyyid Kul Şerif orada şehid olur. Yakın zamanda tekrar ibadete açılmış olan Kul Şerif Camii, eski caminin yerine yapılmış bir camii olarak faaliyet gösterir. Hudyakov kitabında ayrıca bu cami ile ilgili her hangi bir

kroki bulunması halinde caminin ciddi bir inceleme yaparak aslına uygun olarak tekrar yapılabileceğini/yapılması gerektiğini belirtir. Zira Kul Şerif Camii'nin Ruslar tarafından yıkılan ilk halinden 8 minareli ve çok büyük bir cami olarak bahsedilmektedir.

11 Haziran 1992'de Kurban Bayramı 70 yıl aradan sonra ilk defa resmi bayram ilan edilmiştir.

Kazan'da Neşriyat Faaliyetleri

1801-1917 yıllarında sadece Kazan'da basılan Arapça kitapların sayısı 4000 civarında olup büyük bölümünü dini kitaplar oluşturmaktadır. Kazan Hanlığı zamanında yazılmış Kur'an Tefsiri, Tuhfe-i Merdan, Nûr-i Sudûr, Zafername-i Vilayet-i Kazan; Rus işgalinin ardından kaleme alınan Arap-Türkî Lugati, Elifba, Şeriatü'l-İman, Üstünavi Kitabı, Vakayi'-nameler, Ahval-i Çingiz Han ve Aksak Timur, Bedevam Kitabı, Dualık, Falname, Yulduzname, Rûya Tabirleri, Risale-i Gazîze, Edige Destanı, Çora Batır gibi eserler eski Tatar edebiyatının değerli örnekleridir.

Kazan Tatarları bazı kısıtlamalara rağmen nispeten basın yayıma izin verilen 1905-1917 yılları arası dönemde değişik görüş ve eğilimleri temsil eden, çıkarmak istediklerinin 20 tanesi yasaklanmış olmasına rağmen, ana dilde 36 gazete ve 31 dergi, ayrıca Rusça ve Arapça olmak üzere de 13 gazete nesretmişlerdir.

Bunlar Din ve Maişet (1906-1918), ed Din ve'l-edeb (1906-1908, 1913-1917), İslam ve Maarif (1916-1918), Ma'lumat-ı Şer'iyye-i Örenburgiyye (1908-1910, 1916-1917) adlı dergilerdir. İhtilalden sonra İç Rusya ve Sibirya Müslümanlarının dini idaresinin yayın organı şeklinde çıkan İslam Mecellesi (1924-1928) komünist dönemdeki en önemli dergi olmuştur.

Bugün Rusya'nın idaresi altındaki topraklarda Kazan yöresinde, Ukrayna'ya dahil

olan Kırım'da, Orta Asya'nın bazı cumhuriyetlerinde bulunan, hatta Kore, Japonya ve Mançurya yanında Romanya, Polonya, Finlandiya ve diğer Avrupa ülkelerinde yayılmış, Tatar adıyla anılan Türk toplulukları esas itibarıyla İdil-Ural kesiminde İlhanlılar'ın dağılması sonucu kurulan hanlıkların ahalisidir.

Kaynakça:

1. Hudyakov, Mihail "Kazan Hanlığı Tarihi" TTK, 2009, Ankara
2. "Tataristan Cumhuriyeti" Devlet Nadir, Türkler Ansiklopedisi, C. 3, S.907-919
3. "Tataristan" DİA, CİLT:40, S. 162-170

Mehmet Cavit Bey ve İktisadi Görüşleri

Ar. Gör. Abdüsselam SAĞIN

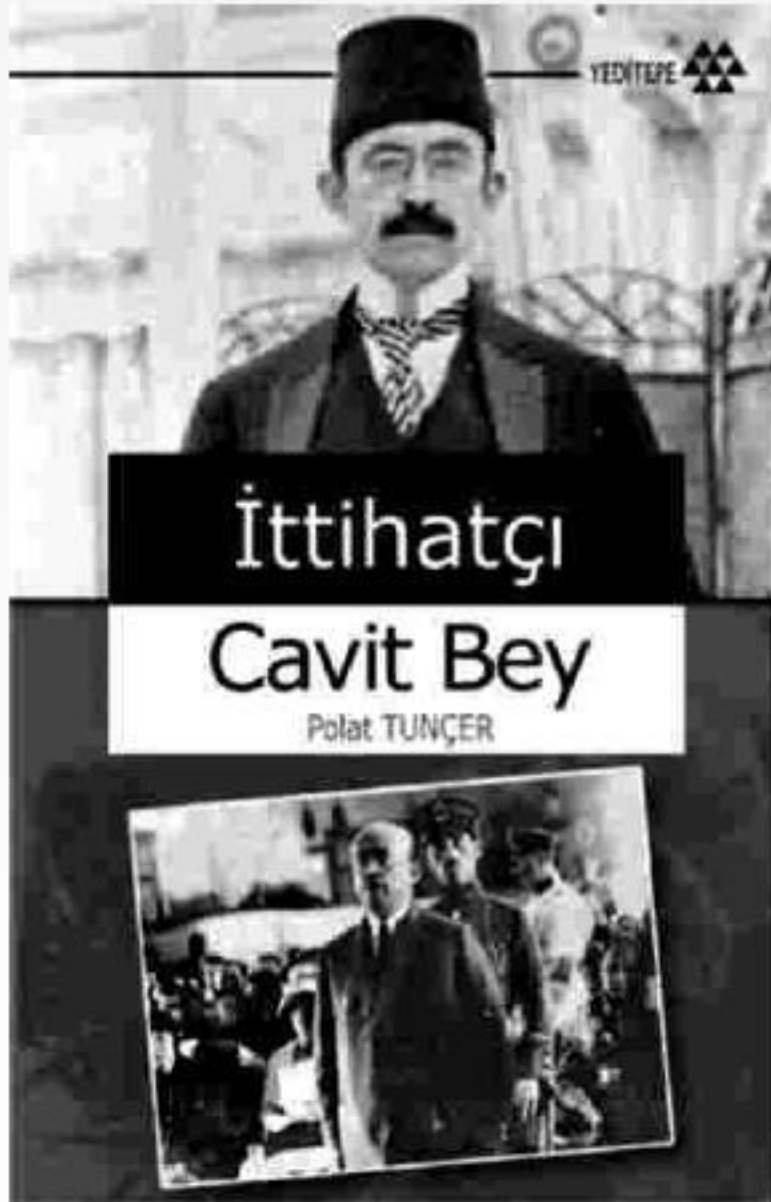
Istanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Doktora Öğrencisi

Mehmet Cavit Bey, 1875 senesinde Selanik'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Selanik'te yaptıktan sonra İstanbul'a giderek Mekteb-i İdadi-i Mülki (İstanbul Lisesi) ve Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'de öğrenimini devam ettirdi. 1896'ta mezun olduktan sonra Ziraat Bankası muhasebe kaleminde göreve başladı. Cavit Bey daha

sonra devletin değişik kurumlarında görevde bulunduktan sonra 1899 yılında Maarif Nezareti Rüşdiye İdaresi kâtibine getirildi. Cavit Bey 1902'de siyasi gayelerle görevinden ayrılarak Selanik'e geri döndü ve burada yeni kurulan Mekteb-i Feyziye adlı lise seviyesindeki bir okulun müdürlüğünü üstlendi.¹

1909 Haziran'ında Hüseyin Hilmi Paşa kabinesinde Maliye Nazırı olarak ilk kez hükümette görev aldı, ittihatçıların hükümete giren ilk önemli nazırı oldu.² 1911 yılında bu görevden ayrılan Cavit Bey daha sonra 1912 senesinde Sait Paşa kabinesinde Nafia Nazırlığı olarak hükümette görev aldı. Bu görevinde hükümetin istifa etmesi üzerine ayrılan Cavit Bey ikinci defa olarak 1914 senesinde tekrar maliye nazırlığına atandı. Bu görevinden de 1914 yılında birinci dünya harbi yüzünden istifa etti. Daha sonra 1917 yılında tekrar Maliye Bakanlığı görevine başlamasına rağmen mütarekeye müteakip Talat Paşa'nın istifası üzerine görevinden tekrar ayrıldı. Ama bir sonra ki hükümet olan İzzet Paşa kabinesinde 4. defa olarak Maliye bakanlığı görevini icra etti.

Cavit Bey 1926 senesinde tarihe "İzmir Suikastı" olarak geçen olayın sonucunda tutuklandı. 1923 yılında yapılan ittihatçı kongresi ve bir darbe hazırlığı teşebbüsü

¹ Selim İkin, Mehmet Cavit Bey, İslam Ansiklopedisi, Türk Diyanet Vakfı, Cilt:7, 1.Baskı 1993, İstanbul, s.175

² Abdullatif Şener, Tanzimat ve Meşrutiyette İktisadi ve Mali Politikalar, Osmanlı Ansiklopedisi C:3 İktisat, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s.559

suçlamaları ile suçlanan Cavit Bey mahkemede suçlu bulunarak idam edilmesine karar verilir. Karar aynı gün içinde onaylanıp, Cavit Bey aynı gecede idam edilir.³

Mehmet Cavit Bey'in İktisadi Görüşleri

Son dönem Osmanlı Devleti'nin önemli maliye nazırlarından olan Cavit Bey, liberal iktisadi siyaseti uygulayan ve liberal ekonomik tezleri savunan bir kişi olarak tanınır. Maliye nazırlığı sırasında serbest piyasa ekonomisini uygulamaya dönük politikalar izlemiştir. Cavit Bey, liberal ekonomiye ilişkin düşüncelerini ilmi iktisat adını verdiği eserinde ortaya koymuştur. Ayrıca yayımladığı Ulum-u İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası'nda katıksız bir serbest mübadeleyi savunan görüşler öne sürer. Cavit Bey, kitabında serbest rekabeti şöyle tanımlar.

"Serbest rekabet, çalışma ticaretinin serbest olmasının bir neticesi gibi düşünülmelidir. Aynı mesleğe sahip olanların, kendi mahsullerini piyasaya sürmek maksadıyla, her türlü müdahaleden uzak olarak ve bir takım meşru vasıtaları kullanarak, birbirlerine karşı iktisadi bir mücadelede bulunmalarına serbest rekabet denir. Rekabet bütün mevcudatın en büyük kanunudur... Rekabetli, her hususta maddi ve manevi ilerlemenin teminatı olan bir müessese gibi kabul etmeli ve bunun hareket sahasını daima genişletmeye çalışılmalıdır."⁴

Cavit Bey, yazılarında serbest mübadele ve himaye usulünü ayrıntıları ile ele alıp inceleyerek bunlardan hangisinin bir ülke için yararlı olacağı konusunda ise görüşlerini şöyle dile getirir.

"Serbest mübadele gerek tabiat-ı beşeriye

ve gerek tabiat-ı arziyedeki tehalüf ve yukarıdan beri zikr ettiğimiz kavanin-i azime-i iktisadiyenin cereyanı serbest-i mübadele usulünün diğer usulle mukayese edilemeyecek derecede fazla nispetle tercih edilmesi lüzumunu göstermektedir."⁵

Cavit Bey, yazılarında liberalizmin tam olarak uygulanmasındaki güçlüklerle değinerek, bazı sapmaların olabileceğini, bu sebeple liberalizmin ülkelerin birbirine yönelik karşılıklı politikaların göz önüne alınmasıyla, aşamalı olarak gerçekleştirilebileceğini belirtir. Cavit Bey'e göre, uluslararası tam bir serbest ticaret, siyasi açıdan büyük devletlerin birbirine yönelik düşmanca tavırları sebebiyle uygulanamaz. İktisadi açıdan bakıldığında ise

³ Erik Jan Zürcher, Mili Mücadelede İttihatçılık, İletişim Yayınları, İstanbul, 4.Baskı 2007, s.230-233

⁴ Mehmet Cavit s.48-55, Akt: Yusuf Kemal Öztürk, Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde İktisadi Düşünce Akımları (1839-1914) Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Ankara, 2007 s.129

⁵ Mehmet Cavit, İlmî İktisat, 1329, s.381; Akt: Sanem Yamacı, Osmanlı İmparatorluğunda İktisadi Düşünce (1839-1918), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul 2001, s.107;

İdama beş kâle yazılan satırlar

Zindandan Mektupları

Mehmet Cavid Bey

tam bir serbest ticaret için, ticaret hukukunda uluslararası eşgüdümün sağlanması gerekir; böylece doğacak antlaşmazlıkların çözümü karmaşıklıktan kurtulur.⁶

Mehmet Cavit Bey'e göre borçlanma işe mevcut ve tahammül edilecek bir yükü gelecek nesillere yüklemek ve acil bir ihtiyaç dolayısı ile gereken masrafların uzun yıllara yaymak anlamına gelmektedir. Hükümetlerin borçlanırken hareket noktası bir şart ile sınırlıdır; o da seleflerinden miras alınan mal ve hizmetlerin haleflerine ziyadesi ile bırakılması sonucudur. Böyle bir gerekçe ve amacın olmadığı durumlarda; devletin borçlanması doğru bir politika olarak kabul edilemez. Devletler ve hükümetler vatandaşa hizmet kaynaklı bir hareket noktası ile hareket

edilmelidir. Bu gibi durumlarda hükümetler topuma ait hizmetleri yerine getirirken mali olarak yetersiz olduğu zaman borçlanma mecburiyeti hâsıl olabilir. Bunu sağlayabilmek için borçlanılacak ülkenin kredibilitesi olmalıdır. Aksi halde devletin göreceği muamele; acımaya dayalı sadaka, yardım veya hibe kabilinden bir şey olur ki burada kredi sahibi olma yeteneği aranmaz. Borçlanma ile ilgili bu kural bütün devletler için geçerliliğini koruduğu gibi şahıslar için de aynı durum söz konusudur.⁷

Cavit beye göre devletler harcamalarını karşılamak için ya vergiye ya da borçlanmaya başvurmak zorundadır. Vergi toplamının borçlanmaya nazaran en büyük sakıncası olağan üstü bir ihtiyaç zamanında hızlı toplamadaki zorunluluktur.⁸ Fakat borçlanma ile kısa bir süre içerisinde önemli bir miktar gelir elde edilebilir. Bu geliri vergilerden elde edebilmek için 5-6 ay hatta bir yıl bekleme gerekmektedir. Yani ihtiyaçların acil olduğu zamanlarda izlenecek yol borçlanmadır. Vergi ancak buna bir yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, anlaşılacağı üzere, devletin mali açıdan sıkıntıya girmesi halinde, bunu aşmak için yeni vergiler koyması borçlanmanın yerini tutamaz. Ancak borçlanma imzalandığı zaman, bunun faizi ve belirli bir süre zarfında anaparasını ödemek için yeni vergi tarh etmek mecburiyeti vardır. Vergi, devletin nihai kaynağı olduğu için gelecek yıllarda vergi gelirlerini artırmayı düşünmeden borçlanması mümkün olmaz. Bundan dolayı vergileri ağır olmayan ülkeler, vergiye başvurmadan önce borçlanma kapısını açmamalıdır.

⁶ Deniz Karaman, *Ulum-u İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası, Modern Türkiye Siyasi Düşünce Liberalizm Cilt:7, İletişim Yayınları, 2005, İstanbul, s.91*

⁷ Muharrem Öztel, *Mehmet Cavit Bey'in İktisadi Fikirleri, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, s.88*

⁸ M. Cavit, *İlm-i İktisat, c.4, s. 244*

Rumî ve O'nun Yoldaşı Muhammed İkbâl

Dr. Mohammad Bakayi Mekan¹

Tercüme: Danyal Arsari; İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi

İkbal'in Mevlana'dan etkilenmesi, çokça işlenmiş bir konudur. Bu etkiyi kabaca iki bölüme ayırabiliriz: Biri yapısal diğeri ise içeriğe yönelik etkilerdir. Bu makalede söz konusu olan, İkbal'in içerik ve öz bakımından, Mevlana'dan etkilenmesidir. Ve bu bağlamda İkbal ve Mevlana arasında bir karşılaştırma olarak konuyu ele alacağız.

İkbal birinci eseri olan "Benliğin Sırları"ndan "Armagân-ı Hicaz"ına kadar bütün eserlerinde, Mevlana'nın fikirlerine şiddetli bir şekilde bağlı olduğunu belirterek, Mevlana'ya Pir ve Mürşit isimleriyle hitap etmiştir.

"Çi Bâyed Kerd" isimli şiirinin başlangıç kısmında şöyle diyor:

Pir-i Rum aydın gönüllü mürşit
Aşk ve sarhoşluk kervanının emiri (rehberi)

پیر رومی، مرشد روشن ضمیر
کاروان عشق و مستی را امیر

Onun mekânı yücedir ay ve güneşten
Çadırının bağlı olduğu ipler Samanyolu'ndan

منزل اش برتر ز ماه و آفتاب
خیمه را از کهکشان سازد طناب

Ney üfleyen o mukaddes insanın neyi sesinden
İçime tekrar bir iştiyak doldu

از نی آن نی نواز پاکزاد
باز شوری در نهاد من فتاد

İkbal "Cavidname" eserinde, kendisinin hayal ettiği dünya yolculuğunda Mevlana'yı rehber olarak ele alır. Bu onun kendi mürşit ve hocasına verdiği büyük saygıyı gösterir ve gerçek akıl ve aşkı onda (Mevlana) arar. İkbal kendisini Mevlana'nın görüş ve fikirlerinin tebliğcisi ve yayıcısı olarak görür. Gaye ve vazifesini bunda görüyor ki, onun (Mevlana'nın) görüşlerini yayarak, hareketlilik ve dinamiği, şark milletinde, yani özünü ve benliğini unutmuş olan Müslüman camia ve toplulukları harekete getirsin.

İkbal kendi ve Mevlana'nın yaşadığı dönemi birçok yönden birbirine benzer bulur. Mevlana'nın yaşadığı dönemde, halk Moğolların gerçekleştirdiği zulüm ve şiddet karşısında ümitsiz ve cesaretsiz hale gelmişlerdir. Bu nedenle maneviyat ve ahlaki faziletlerde ciddi manada bir gerileme olmuştur. Moğolların saldırıları Şark milletinin siyasi iktidarının elden gitmesine sebep olmuştur.

Bugünkü dünyamıza saldıran Moğollar ise, aşırı rasyonalizm ve batı teknolojisidir. İkbal bu tehlikeyi hissederek kendi feraset ve gayesini bunda görüyor ki, Mevlana gibi onunla (burada saydığımız yeni Moğolların saldırılarıyla) yüzleşmeye gitsin.

"Fih-i Mafih"den anlaşıldığı kadarıyla Mevlana, kendi meclis ve sohbetlerinde Moğol yönetici ve temsilcileri bulunduğu halde, şiddetli bir şekilde Moğolları eleştirirdi. Halkı Moğolların karşısında durmaya ve mücadeleye teşvik ederek, kendi özlüklerini ve varuklarını muhafaza etmelerine çalışmıştır.

¹ Bu makale, İran ve dünyanın en büyük İkbâl-şinası olan Dr. Mohammad Bakayi Mekan tarafından yazılmıştır. Dr. Mohammad Bakayi Mekan, 2003 yılında Lahor'da yapılan uluslararası İkbâl Sempozyum'unda, Pakistan Cumhurbaşkanı tarafından en büyük İkbâl-şinas ödülünü almıştır. Dr. Mekan'ın otuz yılı aşan İkbâl ile ilgili çalışmalarına -ki onun hasılı 10000 sayfayı aşan 26 ciltlik kitap çalışmasıdır- 2006 yılında Pakistan Cumhurbaşkanı Pervez Müşerref tarafından Pakistan'ın en büyük kültür ödülü verilmiştir.

Bu görüş İkbâl'in eserlerinin merkez temalarından birisini teşkil etmektedir. İkbâl "Çi Bâyed Kerd", "Gülşen-i Razi Cadid", "Bendeg-i Name" gibi şiirlerini Mevlana'nın bu görüşünden yola çıkarak yazmıştır. Bu yüzden onun kendisine biçtiği misyon ile Mevlana'nın yedi yüz sene önce gerçekleştirdiği misyon aynıdır;

Harem içindeki Mevlana gibi söyledim ezanımı
Ondan öğrendim kendi ruhumun sırlarını

چو رومي در حرم، دادم اذان من
از او آموختم، اسرار جان من

O, fitne zamanında eski zamanlardaydı
Ben de şimdiki fitne zamanındayım

به دور فتنه عصر کهن، او
به دور فتنه عصر روان، من

"Çi Bâyed Kerd" şiirinin başlangıcında diyor ki:

Yeni bir ordu çıkarıyorum aşkın velâyetinden
Ki harem içinde tehlike aklın çirkinliğindedir

سپاه تازه برانگیزم از ولایت عشق
که در حرم، خطری از بغاوت خرد است

İkbâl Mevlana'dan, insan toplumlarının sadece aşk ile aktif ve dinamik hale geleceğini öğrenmiştir. Bu aşkı İkbâl "İslam'da Dini Düşüncenin Yeniden İhyası" kitabında "yaşam biçimi" olarak tanımlamıştır. O yol ve biçim ki âlem'i ve dünyayı ele geçirmeye ve fethetmeye sebep olur. Bu aşk, Kur'an-ı Kerim'de "iman" olarak tanımlanmıştır.

İkbâl'in Mevlana'dan öğrendiği diğer nokta ise, hakiki bir insan ruhu sürekli dinamizm ve çaba ile insani idealler ve arzuların peşinden gitmesidir.

Bu görüş İkbâl'in bütün şiirlerine yansımaktadır. Bu yüzden İkbâl; "Benliğin Sırları" adlı şiirine Mevlana'nın şu meşhur beyitleriyle başlıyor:

Şeyh diyor, dün çıra ile tüm şehri dolastım
insan arıyorum, şeytanlardan vahşilerden usandım

دي شيخ با چراغ همي گشت گرد شهر
کز ديو و دد ملولم و انسانم آرزوست

Bu gevşek yoldaşlarımdan yüreğim daraldı
Hz. Ali ve Rüstem destanlarını arzuluyorum

زين همرهان سست عناصر دلم گرفت
شير خدا و رستم دستانم آرزوست

İkbâl'in ideal insanı, şahin ve şahbazın sıfat ve özelliklerine sahiptir. Zira şahin öz saygılı, onurlu, başkalarının elinden beslenmeyen, özgür yaşamı tercih ederek yuva yapmayan, azimli, yalnızlığı seven ve son olarak da keskin bakışlara sahiptir.

Mevlana ve İkbâl "insan"a, Kur'an-ı Kerim'in anlattığı şekliyle inanırlar. Kur'an-ı Kerim'in insana verdiği anlamı ideal bularak, insanların "ideal insanı" tanıması için çaba sarf etmeleri gerektiğini düşünürler. İnsan, Kur'an-ı Kerim'de insanlığın özünün en mükemmel şekilde tezahür etmiş halü olarak ifade edilmektedir.

Her ikisinin de kadere bakışları aynıdır. Onlara göre bu, her kişinin kaderi eylemleri önceden belirlenir anlamına gelmez, aksine bu hayatın kanunudur. Her ikisi de tekâmüle ermek isteyen, dinamik mütefekkirlerdir.

Her ikisine göre sadece insan değil belki bütün âlem ve kâinat, esfel'den (en aşağıdan) yücelere gider. Ve insanın tekâmülü için hiçbir sınırlama yoktur. İnsan istek gücü ve ameldeki samimiyetiyle, sadece yeni dünyalara ulaşmakla kalmaz ve aynı zamanda onları genişletebilir. Her ikisine göre, hareket yaşamdır. Hareketsizlik ise ölüm ve yokluktur.

Her ikisi de kemale ermenin, yapılan çaba miktarına bağlı olduğuna inanırlar. Her ikisi de kendilerinden önceki görüş ve fikirlere oldukça vâkıftırlar. Onlar, düşünmeyi daha yüksek bir seviyeye çıkarmak için aralarında çelişki bulunan kavramları, dengelemek ve keşfetmek yolundadırlar.

Her ikisi de akıl dairesinde olmalarına rağmen, aklın ötesindeki yaşamı da tecrübe etmeyi tercih ederler. Her ikisi de küresel sairdir. Her ikisinin şiiri de hem felsefi hem de irfanîdir. Her ikisi

de benliğin inkârı yerine onun daha da güçlendirilmesi için çaba sarf ederler. Bu benzerlikler dolayısıyla İkbâl kendisini Mevlana'nın müridi olarak görmektedir. Ama onun müritliği normal ve sıradan bir müritlik değildir. O öyle bir mürittir ki kendi pirinin derya derinliğindeki düşüncesine derinden dalmıştır.

İkbâl sufilerin aksine, vahdet-i vücud'ta fena makamına inanmaz. İnsan, sülûk mertebeleri ve aşamalarını bitirdikten sonra, zirveye çıkar ve kendi benliğine gerçek manada erişir. İkbâl bu konuda Mevlana'nın Mesnevi'sinde geçen bir temsili örnek vererek; demir ateşe girdikten sonra, ateş gibi olmasına rağmen özünden ve doğasından hiçbir şey kaybetmez, der. Bu Mesnevi'de şu şekilde geçer:

Demirin rengi ateşin renginde kaybolur
Ateşten konuşuyor, ateş gibi fışkırarak

رنگ آهن، محو رنگ آتش است
ز آتشی می‌لافتد و آتش‌وش است

Madendeki altın gibi kıpkırmızı olunca
Dilinde ben ateşim lafı dolanır artık

چون به سرخی گشت همچون زر کان
پس انال نار است، لافش بر زبان

Ateşin renginden ve tabiatından muhteşem olunca
O "ben ateşim, ben ateşim" der

شد ز رنگ و طبع آتش، محتشم
گوید او: من آتشم، من آتشم

İkbâl bu görüşe sahip olduğu için, şöyle bir tasavvufa inanır: Temeli; amel ve uygulama, yolu; sonsuz çaba ve gayesi; sonsuz kemale erişmektir. Onun irfanı o kadar üstündür ki sınırsızda sınırlı olanın peşindedir.

İkbâl, Mevlana gibi arif kişinin, derece ve mertebeye kavuştuktan sonra, gerçek dünyaya geri dönmesini ve kendi irfanı ve manevi yolculuğunda öğrendiği ve tecrübe ettiklerini kendi toplumunu gelişimi ve iyiliği için kullansın ve varlığının keyfini ve lezzetini diğerlerine tattırmasını ve dinamik bir çabanın örneği olmasını düşünür. Bu tarikatın müridi inzivaya çekilen değil meydan okuyandır.

Bir yolcunun himmetinin müridiyim ki ayak koymadı
Dağ, ova ve deniz olmayan bir yola

مرید همت آن رهروم که پا نگذاشت
به جاده‌ای که در او کوه و دشت و دریا نیست

Şarap içen rintlerin halkasına katıl da
Kavgâ eri olmayan pîre uymaktan uzak dur

شریک حلقه زندان باده پیمای باش
حذر ز بیعت پیری که مرد غوغا نیست

Böyle bir irfan Mevlana'nın ruhfî doyum ve zenginlik (istigna-i ruhi) görüşünden kaynaklanır. İkbâl 1905-1908 yılları arasında Cambridge Üniversite'sinde, "John McTaggart" ve "James Ward" gibi hocalardan ders alır. Bu esnada İkbâl, tezi için Mevlana'nın eserleri üzerine derin bir çalışma gerçekleştirir. İkbâl, Friedrich Nietzsche ve hatta Henri Bergson'un temel düşüncelerinin yeni düşünceler olarak bilinmesine rağmen onların düşüncelerinin Mevlana tarafından yedi yüz sene önce söylenmiş olduğunu belirtir.

İkbâl'e göre Mevlana ve Nietzsche'nin her biri farklı fikri kutuplarda yer alması ve manevi açıdan da aralarında mesafeler bulunmasına rağmen, pratik düşünümde ikisi birbirine çok yakındırlar. Nietzsche çevresindeki insanların fesat ve zevallerini anlar ve bu fesat ve zevallere neden olan bütün sebep ve nedenleri bulup, kendince bu dünyaya uygun gelen yolu insanlığa sunar.

Nietzsche'nin temel düşüncesinin önemini şöyle özetleyebiliriz: "Bugün sorunumuz insanın nasıl baki kalacağı değil belki bilmemiz gereken, insan nasıl kemale ereceğidir"

Mevlana da, Müslümanların yaşam, düşünce ve edebiyat gibi görünüşte unsurları güzel ve hoş olmasına rağmen özde felç edici şekilde Asya'daki Müslümanların kanını emerek ve Moğolların kolay bir zafer elde etme yolunu hazırlayan bir zamanda parladı.

Mevlana bu durumdan sonra gerçekleşen toplumsal bozukluklar karşısında Nietzsche'den daha az hassasiyet göstermemiştir. Mevlana Celalettin bir hekim edasıyla kendi toplumunun yaşadığı salgın hastalıkları tespit etmiş ve tedavi yolu olarak ideal Müslüman insanının özelliklerini belirtmiştir.

İkbal de, Mevlana ve Nietzsche'de olduğu gibi, yeni bir şeylere ulaşmak için, değişime, özgürlüğe, başarıya, insanın ebediliği, eskileri yok etmek gibi kavramlara inanır.

Eğer İkbal "Zebûr-i Acem" şiirinde söylüyorsa:

Kır eski olanı yeniden onarmaya çalış
"la" korkusunda kalan kimse "illa"ya ulaşamaz.

کهنه را در شکن و، باز به تعمیر خرام
هر که در ورطه "لا" ماند، به "الا" نرسید

Mevlana'nın bu görüşünden etkilenerek söylüyor:

Eski binayı onaran herkes
en önce eskiyi ortadan kaldırmaz mı?

هر بنای کهنه کابادان کنند
نه که اول کهنه را ویران کنند

Buğdayı değirmende döğmeden
Soframızı nasıl süsleyebiliriz ki onunla

تا نکوبی گندم اندر آسیا
کی شود آراسته زان، خوان ما

İkbal'in metafizik düşüncesi, mürşidine çok benzer. O da Mevlana gibi insanın Allah'ı ağlayıp inlemelerle çağırmasını ister. Zira bu durum zayıflık ve çaresizliği gösterir. Allah'a yakınlık insan benliği ve kendisi ile uyumlu olmalıdır. İnsan, irade güçlü ile onu arayıp ve avcılar gibi kendi kemendine çıkarısın(ağına). Bu nedenle Mevlana diyor ki:

Yüce kubbesinin altında erler var ki

به زیر کنگره کبریاش مردانند

Melek yakalıyor, peygamber avlıyor ve Allah'ı tutuyorlar. Melekler yezdan گیر

İkbal kendi kimliklerini kaybeden Müslümanların tekrardan ihya edilmesini susamışlar gibi beklemektedir. İkbal, bu ifadeyi Mevlana'dan daha cesaretli bir şekilde söylemektedir:

Deliliğimin çölünde, Cebrail av gibi düşmüştür
Tanrı'yı kemendine al ey himmet sahibi adam

در دشت جنون من، جبریل، زبون صیدی
یزدان به کمند آور، ای همت مردانه

İkbal Kur'an-ı Kerim'in hakikatleriyle ilgili "Kur'an-ı Kerim sanki okuyucunun kendisi için inmiş gibi okunmalıdır" demektedir. O Kur'an-ı Kerim'le ilgili şahsi ve yanlış yorumlara muhaliftir ve bir beyitte şöyle der;

Mollaların yorumlarından daha iyidir
Biraz öz bilinçle oturup düşünmek

ز تأویلات ملایان نکوتر
نشستن با خود آگاهی دمی چند

Mevlana da Kur'an-ı Kerim'i anlama konusunda aynı görüştedir. O Kur'an-ı Kerim'le ilgili şahsi ve yanlış yorumları "kabuk" ve Kur'an-ı Kerim'in hakikatlerini "cevher" olarak teşbih eder ve şöyle der:

Biz Kur'an-ı Kerim'in cevherini öğrendik
Kabuklarını da bayağı kişilere bıraktık

ما ز قرآن مغز را آموختیم
پوست را بهر خسان بگذاشتیم

İkbal, "Cavidname" eserinin tamamında, Mevlana'nın kendi rehberi olduğunu belirtmiştir. Bununla da yetinmeyerek, son mesnevilerinde (şiirlerinde) yeni nesli Mevlana'nın öğretilerine davet etmiş ve onlara şu tavsiyede bulunmuştur:

Rum'un pirini kendine yoldaş eyle
Ta ki Allah sana yanmayı ve acıyı bağışlasın

پیر رومی را، رفیق راه ساز
تا خدا بخشند تو را، سوز و گداز

Zira ki Rum'un piri cevheri kabuktan ayırt ediyor
Onun ayağı sevgilinin mekânına sağlamları basıyor.

زانکه رومی، مغز را داند ز پوست
پای او محکم فتد، در کوی دوست

At Sirtında Anadolu¹

MIKAIL UĞUŞ
Kütüphaneci

Çerkez katliamını birkez daha hatırlamak için.

Osmanlı devleti tarihinin belli başlı önemli savaşlarından biridir 93 harbi. 1876-77 yılları arasında Rusya ile yapılan ve hicri 1293 yılı olduğu için halk arasında 93 harbi diye bilinen savaşta Müslüman ahali, korkunç yıkımlara uğramıştır. Bu yıkımın öncesinde ve sonrasında Müslüman ahalinin ve devletin nasıl bir halet'i ruhiyeye sahip olduğunu anlamak için başvurulacak belli başlı kaynaklar; hiç şüphesiz hatırat ve seyahatnamelerdir.

Sözlü kültüre yakın olduğumuzdan mıdır bilinmez, Osmanlı halkı arasında pek mu-teber değildir hatıralarını kaleme almak. Seyahatlere ise savaşmaktan zaman kalmaz.

Bütün bu felaketlerin bir öncesinde, 1876'da, Anadolu'ya gelen ve bir İngiliz subayı olan Fred Burnaby, Batı basınında çıkan "Türkler Hıristiyan kardeşlerimizi kazığa oturtup mallarını yağma ederek yok etme politikasını gerçekleştiriyorlar" haberlerinin doğruluğunu öğrenmek ister. Yıllık iz-nini alır ve İstanbul'a gelir. Niyeti Anadolu'yu gezerek yapılanları yakından görmek, çıkan haberlerin doğruluğunu öğrenmektir.

Bunun için İstanbul sonrası güzergâhı bellidir: Ankara, Tokat, Yozgat, Sivas, Erzurum, Van, Kars, Batum ve nihayet

Trabzon. Tarih bilgilerini az yoklayanlar görecektir ki bu bölgede (özellikle Ankara sonrasında) yaşayıp yekûnu tutan Gayri Müslim nüfus, hiç şüphesiz Ermenilerdir. Burnaby gözlemlerde bulunurken, doğal olarak hedefe kendi mensubu olduğu devletin çıkarlarını koyuyor. O, Britanya krallığının bir ferdi olarak ülkemize gelmiş ve gördüklerini yazılı metin haline getirirken mensubu olduğu millet(ler)in genel politikasına katkıda bulunmaya çalışmıştır.

İstanbul'da gerekli hazırlıkları yaparak yola koyulan Burnaby, Ankara'ya vardığında gayrimüslim halk ile Türk halkının huzur içerisinde yaşadıklarını gördüğünde, İstanbul ve Geyve'de Sivas'la ilgili dinlediklerinin doğruluğundan şüpheye düşer. Çünkü dinlediğine göre "Ermeniler, Anadolu'nun diğer yerlerinde, özellikle de Sivas'ta Türklerin, Hıristiyanlara kötü davrandıklarını, hapisanelerin Ermenilerle dolup taşıdığını söylediler."(s.114) der. Bu sebepten anlatılanları kendi gözleriyle görmek için Yozgat ve Sivas'a bir an önce varmak ister.

Yolda iken demiryollarının dolambaçlı olması Burnaby'nin dikkatinden kaçmaz. Trenin yolcuları olan iki İngiliz'den öğrendiğine göre, "raylar tam döşenmek üzereyken hükümet kilometre başına o kadar çok para vermeye yanaşır ki, sonuçta böl-

¹ Fred Burnaby, İletişim Yayınları.

ge düz olduğu halde raylar pek o kadar gereken düzlükte döşenmez. Diğer İngiliz ise, "zavallı Türkler, hep Hıristiyanlarca suistimal ediliyorlar, üstelik Hıristiyanlar hiçbir fırsatı kaçırmıyorlar. Geçen gün Krupp marka birtakım toplar geldi buraya. Top başına maliyet fiyatı 150 sterlin iken, Türkler tam 750 sterlin ödemek zorunda kaldılar." der.

Yolculuğunun Yozgat kısmında ilk iş olarak bir Rum'a uğrayıp birinci elden bilgi edinmek ister. Hazır bulunan topluluğa sorduğu, "burada Hıristiyanlar hiç işkence görüyorlar mı? Herhangi birinin kazıktan geçirildiğini duydunuz mu? Sorularına, gruptakiler, kendilerini tutamaz ve gülme-ye başlarlar.(s.145) Kendisinin de şaşırıldığı bu durum üzerine şu sözü sarf eder:

"...Yozgat'ta bana anlatılanlardan, cemaatlerin doğru sözlülüğüne güvenim epey sarsılmıştı." İkinci bir şok ise, hapishanelerin gayrimüslimlerle dolu olmadığıdır. Nitekim Sivas'taki hapishanenin 102 mahkûmdan 6'sının, Erzincan da ise 17 mahkûmun 2'sinin Hıristiyan olduğunu öğrenir. Son on beş yıl içerisinde 10.000 nüfuslu Yozgat'ta sadece bir idam infaz edilir; o da cinayet nedeniyle.

Burnaby Yozgat'ta iken bir şey dikkatini çeker. Bu, Türk-Ermeni-Rum milletlerinin yıllar yılı bir arada yaşamışlığının nişanesidir.

"Ermenilerle Rumların çoğu kendi dillerinin alfabelerini kullandıkları halde bu dillerde yazamaz. Hemen her zaman aralarında Türkçe konuşurlar. Arkadaşlarıyla mektuplaşırken hem Ermeniler hem de Rumlar Türkçe yazarlar, ancak Ermeni ve Yunan alfabelerini kullanırlar. Müslüman yetkililerin kurulmasını teşvik ettikleri okullar, Hıristiyanların bu açığını kapatmaktadır."(145-46)

Misyonerlik çalışmalarının bu topraklarda eski olduğunu doğrularcasına kaleme aldığı şu satırları birlikte okuyalım:

"Üç Amerikalı misyoner ziyaretime geldi. Birkaç yıldır Anadolu'da yaşamaktaydılar, Ermenilerden bazılarını mezheplerini değiştirtmeyi başarmışlardı ancak tek bir Müslüman'ı dahi inancını değiştirmeye ikna edememişlerdi."(s.185) O dönemde yaşanan sıkıntılara rağmen inancından feragat etmeyen bir milletin evlatlarının bugün hangi noktaya geldiğini bilmem söylemeye gerek var mı?

Osmanlı son dönem yapılarında dikkatinizi çekmiş midir bilmem evin bir köşesinde mutlaka 'Ya Hafız' ibaresi bulunur. Halkın, evine, 'Koruyup gözeten ve dengede tutan' manasına gelen bu yazıyı asmaları bana çok anlamlı gelmiştir. Seyyahımız buna benzer bir ruh haliyle Yozgat'ta karşılaşır. Seyyahımız Yozgat'ta evinde misafir olduğu imam ile sohbet ederken evinin yandığını öğrenir ve 'umarım fazla mal kaybı olmamıştır,' der. İmam ise her şeyinin yandığını fakat ahalinin yardım için para topladığını, yakında evinin eski halinden daha güzel hale geleceğini belirttikten sonra, aynı durumun Batıda yaşanması halinde ne yapıldığını sorduğunda sigortadan para alıp evini onaracağını, iyi bir evi varsa sigortaya çok para ödeyeceğinden bahseder. İmam ise; 'o kadar para vermesinin ne anlamı var, niye Allah'a güvenmiyor? Ben öyle yaptım. Yeni evim bana bedavaya gelecek. Allah büyüktür.' Burnaby dayanamayıp, "fakat ben kismete-kadere inandığınızı sanıyordum" der. İmam ise heyecanla, "kader büyüktür ama Allah ondan da büyüktür. Kaderi yaratan O'dur." der. (s.148)

Bu yazı kaleme alındığında gazetelerde çok küçük puntolarla da olsa bir haber yayınlandı. Televizyon haberlerinde ise yayınlamaya pek değer bulmadılar. Haberin başlığı ise şuydu: Göçe zorlanan Çerkezler zulmün 149.yılıni andı. Çevre il ve ilçelerden gelen yaklaşık 200 Çerkez, Rus zulmünü unutmayacaklarına dair ant içti. Bu 200 kişinin unutturmamaya ant içtiği zulmü daha iyi anlamak için, yazarımızın notları tesadüf oldu. Bahsi geçen zulüm 1874'e tekabül etmekte ve bu da Burnaby'nin Anadolu'ya gelmeden iki yıl öncesi demek.

Gittiği birçok yerde karşılaştığı Kafkas göçmeni Türkmenlerden Rusların ne gibi işkencelerine maruz kaldıklarını dinlemek ister. Duydukları ise insanın kanını donduracak cinstendir:

"Çerkezleri topraklarını fethedenlere(!) boyun eğmeye zorlamak için uygulanan yöntemlerden biri öylesine gaddarcaydı ki, elde anlatılanları doğrulayacak kanıt olmasa bu yöntemi okura aktarmakta tereddüt ederdim."

"Çarın askerleri, dağlı halkı korkutmak, Rus usulü uygarlaştırmak için erkeklerin, kadınların ve çocukların başlarını kesmişler, gözlerini kaşıkla oyup çıkartmışlardır; ardından gözsüz başları ağaçlara çivileyip aklarına 'şimdi git de İngiltere kraliçesine şikâyet et, sana göz doktoru göndermesini söyle' yazılı levhalar koymuşlar." [s.258]

Ruslar sadece bu zulümlerle kalmamakla birlikte, Anadolu'ya gönderdikleri ajanlarla gerek Ermenilere gerekse de Kürtlere ayaklanmaları için elinden geleni yapar. Ermeniler, Tiflisdeki dindaşlarına Rusların 'kendi dillerini ve milliyetlerini unutmaları, tamamen Ruslaştırılmaları için her şey yapıldığını [s.221] gayet iyi bildiklerinden

Ermenistan devletinin kurulmasına pek ihtimal vermez ve "çünkü şimdiki halimizle yaşamak, Çar'ın yönetimine boyun eğmek zorunda kalmaktan yüz kat iyidir." [s.222]

Rusların gerek zulmüne gerekse ajanlarının yaptıklarına maruz kalan halk ise öfkeli. Halk, Moskof zulmünden kurtulmak için savaşın kaçınılmaz olduğunu bildiğinden canlarını seve seve vereceklerini hiç çekinmeden söyler. Her ne kadar gezginimiz dinlediklerini çok sert bulsa da aynı zulme kendisinin maruz kalması durumunda pek de farklı değerlendiremeyeceğini belirtir.

Burnaby, hangi yönden bakılırsa bakılsın, iyi bir gözlemcidir. Anadolu halkının hayatına yön veren ilkeleri özenle belirtmekten kaçınmayıp, Anadolu insanının konukseverliği ve cömertliğini kitabın birçok yerinde belirtir. Onun misafirtikle ilgili şu cümleleri, doğrusunu söylemek gerekirse, bizim için gurur vericidir:

"Konukseverlik -Türklerin en büyük erdemleri 1877'de de -Fatih dönemindeki gibi yaygın bir özellik. Bir İngiliz nerede başını sokacak bir yer arasa, kendisini evine almaya yanaşmayan bir Müslüman'a rastlamayacaktır hiçbir zaman."

Yazının başında sözünü ettiğimiz Burnaby'nin önyargıları, kitabın sonunda, yerini Türk dostluğuna bırakıyor.

Burnaby'nin renkli anlatımıyla sürükleyici roman tadında kaleme aldığı bu eserin Türkçeye kazandırılmasında Fatma Taşkent'e teşekkürü bir borç bilirim.

At Sirtında Anadolu / Fred Burnaby
İletişim Yayınları / 424 sayfa

Muharrem ve Mersiyecilik¹

KÖPRÜLÜZADE MEHMED FUAD²

UĞUR ÖZTÜRK

Marmara Üniversitesi, Eski Türk Edebiyatı, Yüksek Lisans Mezunu

"Muharrem" bilhassa Şi'i Mezhebinde bulunan Müslümanlar için, hala ayinlerle dolu pür-melâl ve mâtem aydır; çünkü meşhûr 'Kerbela' hadisesi bu zamana tesadüf eder. Maruf mersiyesine:

Mâh-ı Muharrem oldu meserret harâmdur

**Mâtem bugün şerîate bir ihtirâmdur
Tecdîd-i mâtem-i şühedâ nef'süz degül
Qaflet-serây-ı dehre tenbîh-l 'âmdur¹**

diye başlayan Fuzûlî yalnız Şi'a'nın değil belki bütün kurûn-ı vüsât (ortaçağ) Müslümanlığının samimi bir hissine tercüman olmuştur. Çünkü İslam cemiyetlerinde 'milli his'in değil sadece dinî hissine hükümler olduğu o devirlerde Ehl-i Beyte muhabbet ananesi çok kuvvetliydi, Sünni mezhebi dairesinde inkisâf eden tarikatlarda Muharrem ayında- muhtelif şekiller ve derecelerde- bu matem ayinleri icra olunurdu. İran'da hala kuvvetle yaşayan bu ayinler, Kafkas Azerbaycan'ı gibi asrî

mefkûreleri kavramış Şi'i Türk memleketlerinde hemen hemen ortadan kalmış, ehemmiyeti kaybetmiştir.

Bu ayinlerin muhtelif zamanlarda ve muhtelif sahalara göre değişen türlü şekilleri vardır. Burada bu şekiller ve bunların tarihi münşiaları hakkında izahata girişecek değiliz. kurûn-ı vüsât (Ortaçağ) medeniyeti tarihi için, bu hususta yapılacak etraflı bir tetkikin çok ehemmiyeti olacaktır. Şimdilik, sadece, bu türlü ayinlerin ne zaman resmi ve umumi bir mahiyet aldığını göstermek için müverrih Ebu'l-Fedâ'nın izahatını kaydedelim:

Âl-i Büveyh (Büveyh oğullarından) mülûkundan Muizzüdevle hicri 352 (miladi 953) senesinde Bağdat'ta Muharrem'in üçüncü günü hülûl edince ahaliyi dükün ve mağazalarını kapatarak işlerini tatil ve matem merasimine iştirak etmeye, kadınları da saçları dağınık, esvabları yırtık, yüzleri siyahlara müstağrak olarak Hazret-i

¹ KÖPRÜLÜZADE Mehmed Fuad, Muharrem ve Mersiyecilik, Ankara, Hayat Mecmuası, Cilt II, Sayı 33, sayfa 122-123.

² İstanbul Dârü'l-Fünûn'da Türk Edebiyatı Tarihi MÜderrisi.

³ Seyma GÜNGÖR, Fuzûlî- Hadikatü's-Sû'edâ , Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1987, 481. s.

Metinle ilgili sadece bazı kelimelerin günümüz Türkçesinde karşılığı verildi, bunun dışında herhangi bir müdahalede bulunulmadı.

Hüseyin için yüzlerine vurup ağlamaya icbâr (zorlama) etmişti. Sünnî mezhebinde olan ahali bile, Şi'ilerin çokluğunu ve hükümetin de onlarla beraber olduğunu görerek, ister istemez bu merasime iştirak etmişlerdi. İşte bu zamandan beri, bilhassa Şi'iliğin tamim ettiği yerlerde bu merasimin asırlardan beri çok tantanalı ve ehemmiyetli bir suretle icra eylediğini söylemekle iktifa edelim. Hindistan'da ve İran'da asırlardan beri icra edilen bu ayinlerin ihtişam ve debdebesi, Avrupalı seyyahlar uzun uzun tarif ve tavsif etmektedirler. Mukayeseli din tarihi ve dini etnografya tetkikatı için bu tavsifatın şüphesiz büyük ehemmiyeti vardır.

İşte bu Muharrem ayinlerinin ruhî ve ictima'î bir neticesi olarak Türk ve Acem edebiyatlarında eskiden beri bir Mersiye Edebiyatı vücuda gelmiş ve fevkalade inkişaf eylemiştir. Kerbela'ya ait manzum ve mensur hikâyelerden tutunuzda, mersiyele, kasidelere, düvazdeh imamlara (on iki imama ait bir takım manzumeler) kadar sayısız birçok edebi mahsuller, halkın muhtelif tabakaları arasında asırlarca dolaşıp durmuştur. Bilhassa Şi'î mezhebinde olan insanlar arasında bu cins mahsullerin daha fazla bir vüsat ve ehemmiyet kazandığı pek tabiidir.

Türk Edebiyatında, aruz ile yazan şairlerden başka, âşıklar, Bektaşî dervişleri de hece vezniyle milli şekillerde mersiyele vücuda getirmişlerdir ki, bunlar hususî makamlardan bestelenerek asırlarca tekkelerde terennüm olunmuştur. İran'da Şi'î Farıslar ve Türkler arasında son asırlarda inkişaf eden Şebîh, Ta'ziye adlı bir edebi nev' daha vardır ki, bu da sırf Kerbela vakasına aittir. İran Türklerinin hicri on birinci asırda matem merasimini nasıl icra ettiklerini ve o merasim esnasında Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Sü'edâ'sını nasıl

okuduklarını Evliya Çelebi çok canlı bir surette tasvir ediyor. Hulasaten naklettığımız bu sahne, Dergezîn şehrinde cereyan etmektedir:

"... Han Dergezîn şehri haricinde nice yüz çadırlar ve otağlar ve zer-tâklar (altın kemer) kurdurup şehrin a'yân u kîbârı hayme ve bargâhlarıyla meks (bir yerde kalma, eğlenme) edince o fezâ-yı hâmûn gûn-â-gûn çadırlarlar güya lâlezâr oldu. Şehrin aşçıları dâmen-i dermiyân edip aşure ve nice gûna (çeşit) yemek mümessekeler (misklenmiş) pişirmeye başladılar. Bir taraftan dahl hân dârât ve ihtişamıyla surnâ ve nekkâreler çalarak gelip serâperdesinde karâr ettikte cümle kîbârı güzîn (seçkin büyük kişiler) şehri Dergezîn Hanın otağına kat-ender-kat (kat içinde kat) cem' olup serâperde-i Han içre zânû-be-zânû (diz dizle) oturdular. Ve Maktelî'l-Hüseyin tilâvetin dinlemeye hazırlandılar. Bad'e (sonra) meydan-ı mahabbette çâr-pâ (dört ayak), sedefkârî (sedeften) bir kürsü getirip pençgâh (beşli) bir nerdübân (merdiven) koydular. Ondan serâperde ardından gözü sürmeli rîş-i şevâribden (bırıkların yarısından/bıyıktan yoksun) müberrâ (arınmış) Şeyh namıyla birî gelince pîr ü civân (yaşlı genç) ayağa kalkıp selam verdiler. Şeyh, selam alıp kürsüye uruc (çıkma) ederek İbtîda (ilk önce) bir Fatîha tilâvet ve ba'de (sonra) şaha ve hüzzâr-ı meclûse (meclûste hazır bulunanlara) dua ederek şair Fuzûlî-i Bağdâdî'nin Maktelî'l-Hüseyin nam telifini kıraat etmeye başladı. Hadise-i Kûfe'de şehîdân-ı Deşt-i Kerbela (Kerbela çölü şehitleri) geldikte gitmede can kaldı... Asker-i Acem içre bir gırîv ü feryâd koptu ki güya rûz-ı mahşer İdi. Cümlesi bir ağızdan "Ey yâr-ı gâr-ı şâh-ı Hüseyin (Şah Hüseyin'in mağara arkadaşları), Ey mücâhidân-ı

Bedr ü Huneyn" deyü bükâ (ağlama) edip durdular. Güya her birini sar'a tutardı. Bu esnada yedi sekiz adet barberler ellerinde usturalarıyla gezmeye başladılar. Barberlerin ellerinde şem'-i aseller (bal mumu) yanmış ve penbeli fitiller(pamuk fitiller) amade idi. Bu kere cem'-i hüzzâr-ı meclis(mecliste hazır bulunan topluluk) "Yâ Alî, Yâ Hüseyin" diye vecde gelip çeşmleri tâs-ı pür-hûna (kanla dolu tasa) döndü. Han: "Ey Evliya akam, Kalk gör ki ne temaşa idesin (ne diye seyrediyorsun)" dedikde, hakîr durup temaşaya meşgûl oldum. Şeyh kürsü üzre Maktell'l-Hüseyin'in şehitlik faslına gelince, kürsünün ardındaki perde açılıp yeşil imâmeli İmâm Hüseyin eşkâl-i vücûdiyle çıktıkta cümle halk gördiler ki sûret-i İmâm Hüseyin'in gerdeninden kanlar akup ser-l sa'âdeti gerdeninden cüdâ durup bir sıfat ile hûn-ı Hüseyin fevâre-vâr ceryân ederek, bu sûret-i Hüseyin ile evlâd u ensâb-ı Hüseyin meydân-ı mahabbete gelince, cümle mahabbet-i hânedân-ı Ehl-i Beyt(Ehl-i Beyt'e mensup olanları sevenler) feryâd u figânla "Vah Hüseyin, Şâh Hüseyin" deyüp sine ve bazularını Selmânîler(Barberler) tutup Selmânîlerden bazu ve sinelerine usturalar vurup şerha şerha (yarık yarık) sinelerini sırim sırim edip aşk-ı Hüseyin için kanlar revân iderlerdi. Bazı üstâd-ı Selmânîler nice bin kimsenin serlerine aşk-ı Hüseyin diye fetîleler (fitiller) ile dâğlar yakarlardı. Nice yüz âdem kan akıtmak için Hazret-i Risâlet'in Uhud gazâsında şehid olan dendân-ı şerîfî (şerefli dişi) için nice dişlerini çıkartırlardı. Netice-i kalâm ol gün yevm-i âşûrada

Dergezîn kazası hûn-ı İnsan (İnsan kanı) ile rengin olup lâle-reng (lale gibi kıpkırmızı) olurdu."

Muhteşem bir aşure ziyafetiyle biten bu matem merasimi hakkında Evliya Çelebi'nin verdiği bu izahat, Şebîhlerin daha o zamandan beri ibdidâ'i bir şekilde İran Türkleri arasında mevcut olduğunu göstermektedir.

Türk Edebiyatının bilhassa Azerî şubesi ki ekseriyetle Şi'i'ül-mezheb bir halk zümresi arasında doğmuştur. Daha Habîbî'den Fuzûlî'den başlayarak son zamanlara kadar Râcî, Dil-sûz, Kamerî, La'îf, Nebâtî, ilh.... gibi bir çok mersiyeciler, nevhagerler yetiştirmiştir ki, bunlar tarafından yazılan nevhalar arasında cidden pek kıymetlileri vardı. Feridun Bey'in ahiren dört cüzi intişar eden Azerbaycan Edebiyat Tarihine Ait Materyaller adlı külliyattan, bu mersiyeciliğin son asır Azerî şairleri arasında ne kadar münkeşif (yaygın) olduğunu kolayca anlaşılır. Mamefih, daha eski zamanlardan başlayarak Ziya Paşa ve Kazım Paşa'ya hatta Ali Ferruh Bey merhuma kadar, Sünni Türk şairleri tarafından kurûn-ı vüsâti (ortaçağ) ananelerin tesiri altında, bu tarzda dinî mersiyeler vücuda getirildiği de unutulmamalıdır.

⁴ Yücel DAĞLI-Seyit Ali KAHRAMAN, Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, İstanbul, YKY, 2000, Cilt IV, s. 200-201.

Coğrafyada İnsan

Ar. Gör. AHMET TOPRAK

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü

İnsanlığın ilk ortaya çıkışından itibaren coğrafya hem fiziki coğrafya hem beşeri coğrafya anlamında insanların yaşam biçimlerinde önemli etkiye sahiptir. Tarihsellik açısından değerlendirdiğimizde insanların yaşayış şekilleri, beslenme, giyim ve dilleri farklılık arz etmektedir. Bu durumun oluşmasında coğrafyanın etkisi önemli bir yere sahiptir. Coğrafyada insan başlıklı bu yazımızda insanı doğal ortam arasındaki ilişkisiyle ele alınmıştır.

İnsanoğlu coğrafyanın sunduğu imkânlardan faydalanmaya başladığından beri karşılıklı etkileşim halinde olmuştur. Bu imkânların başında şüphesiz beslenme ve barınma ihtiyacı gelmektedir. Bu iki parametreden dolayı insanoğlu coğrafyadaki bütün olanakları kullanmıştır ve kullanmaya devam etmektedir. Bu nedenle insan yaşadığı mekanda hem kendisi coğrafyayı etkilemiş hem de coğrafyadan etkilenerek hayatını şekillendirmiştir.

Şüphesiz ki insanın coğrafyadan etkilenmesi zorunluluk, ancak İkinci Dünya Şavaşı sonrası sanayileşmeyle birlikte teknolojinin ve modern bilimlerin gelişmesi doğaya, yaşadığı coğrafyaya hükmetmeye başlamış, onu değiştirip dönüştürmüştür. İnsan zekası doğada bulunan birçok maddenin yapayını elde etti ve elde ettiği bu kimyasal maddelerle doğayı egemenlik altına almak için büyük zararlar verdi. Bir çok doğal kaynak kurudu, yaban hayat tekrar geri gelmemek üzere yok oldu ve yok olmaya da devam etmektedir. P. Vidal de la Blache'nin de dediği gibi "İnsan tüm coğrafyanın esasını oluşturur".

Coğrafyadaki bize sunulmuş olan tüm bu doğal kaynaklar yenilenebilir ve yenilenebilir kaynaklar olarak iki guruba ayrılır. Bunlardan yenilenebilir kaynaklar: toprak, hava, su, bitkiler ve hayvanlar olarak değerlendirilirken yenilenemez kaynaklar: petrol, kömür, altın gibi yerin altında olan ve oluşumu milyonlarca yıl alan kaynaklardır.

Hem hayvanlar hem bitkiler yaşamlarının sağlayabilmek için bu kaynakları kullanmışlardır. Saydığımız tüm kaynaklar yaşadığımız bu coğrafyada dengeli şekilde dağılmamışlardır. Bu iki farklı kaynak gurubu dünya üzerinde olduğu gibi ülkemizde de farklı kalınlık ve nitelikte olmaktadır. Bunun nedeni ise enlem, kara ve denizlerin dağılışı, iklim baki ve yükselti faktörüne bağlı olarak değişiklik göstermiştir.

Günümüzde insanoğlunun ihtiyaçlarının giderek artması ve aşırı hırsı nedeniyle doğal ortam, üzerinde büyük bir baskı oluşmaktadır. Bu baskının etkisiyle ortaya çıkan doğal kaynaklarının tahrip edilmesi, başta yoksulluk olmak üzere sosyal, kültürel ve ekonomik problemlerin artmasına neden olmuştur.

Bu problemlerin başında ormanların tahrip edilmesi, yanlış arazi kullanımına bağlı olarak toprakların verimsiz hale gelmesi, sel ve taşkın gibi afetlerin daha fazla zarar vermesi gibi faktörlerin sadece bir kısmıdır. Bu bağlamda nüfusun giderek arttığı Türkiye'de coğrafyanın sunmuş olduğu kaynakların uygun şekilde kullanılması zorunluluk haline gelmektedir.

Çünkü sürdürülebilir bir doğal ortam için:

- Ancak doğal ve kültürel potansiyelin saptanması ve ekolojik (doğal ortam) yapıya uygun kaynak kullanımının uygulanması ile başarılabilir. Kaynak kullanımının en iyi şekilde değerlendirilmesi konusu çeşitli bilimsel yöntemler kullanılarak pek çok araştırmacı tarafından incelenmiş analizleri yapılmıştır.
- Yaşadığımız coğrafyanın doğal kaynaklarını hedonizm (Ye, İç, Mutlu ol, yarın ölebiliriz) mantığına uygun şekilde değil korumak ve geliştirmek için eğitimle bilinçli ve sorumlu bireyler yetiştirmeliyiz.
- Kullanacağımız kaynakları en az zarar ile maksimum yarar elde etmeliyiz.

Sonuç olarak çok yönlü olan hayatımızın ve bizden sonra gelecek olan nesillerin hayatını ilgilendiren bu mesele, böyle bir yazının sınırlarına sığmayacak kadar önemli ve dikkate alınması gerektiğini düşünmekteyim. İster kent ortamında bulunalım, ister kırsal ortamda olsun bu her iki çevrenin kendine has doğal güzelliklerini koruyarak sürdürülebilir bir çevrenin bilincinde, yaşamımıza devam etmeliyiz.

Gurme Yazısının İmkânları Üzerine

Ar. Gör. Mustafa ÖZGAÇ

Istanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Doktora öğrencisi

Lokanta - pastane gibi mekânlar üzerine düşünüp yazmanın, onları irdeleyen tv programları yapmanın revaçta olduğu bir dönemdeyiz. Lokantalara, Vedat Milor ya da Mehmet Yaşin'in oraya uğradığını belirten resimler asılır oldu. Bir dükkanın popüler bir gurme ile anılmak istemesi özgüven yoksunluğunu çağırırsa da, bilmediğim bir semtte gidilecek lokantayı seçerken Milor ya da Yaşin resmi asılı olana yöneldiğimi itiraf etmeliyim.

Yemeğin malzemelerini ve hazırlanma yöntemlerini inceleyen, sofradaki diğer yemeklerle uyumunu araştıran, onu başka kültürlerdeki benzeriyle karşılaştıran bir bakış açısının reyting aldığı anlaşılıyor. Sebeplerini nasip olursa bize ayrılan bu köşede yeri geldikçe tartışırız. Ama kısa vadede bu gur-

melik müessesesinin sonuçlarını masaya yatırabilmeyi umuyorum.

Eskiden sofrada biri yemeği beğenmeyip de kulp takmaya kalkışınca onu tadip eden biri olurdu. İşte o kişi artık buralarda oturmuyor. Böylece biz yemeğin Rabbimize şükür, insanlara teşekkür vesilesi olması gerektiğini maalesef unutuyoruz.

Genç bir dostum, arkadaşlarına ziyarete giderken bir kilo tatlı alıp götürdü. Tatlıyı birlikte almıştık ve doğrusu bakınca özenmiştim. Cömertlik gösterip benim için de bir paket yaptırdı. Afiyetle yedim. Dostum o gece beni aradı. Götürdüğü tatlıyı hiç beğenmemişler. Dahası yerden yere vurmuşlar. Hem de getiren kişinin yüzüne karşı... Bunun adı samimiyet mi, gurmelik mi?

Yemekler hakkında, hem de sunan kişinin yüzüne karşı serbest yorum yapmayı yaygınlaştırdı, meşrulaştırdı bu akım. Korkarım bu yüzden şükretme özelliğimizi kaybedebiliriz. Ki olumsuzluklar dile getirildikçe olumlu şeyler de söylenememiş olur. Bu da insanı şükürden alıkoymaz. Şükürsüzlük nankörlüğe götürür, nankörlük de isyana...

Peygamberimiz (S.A.V.)'in davranışını lütfen hatırlayalım. Yemeyeceği bir yemekse sofradaki, o yemeği yemezdi ama yorum da yapmazdı. "Ya hayır söyle, ya sus" diyen bir peygamberdi o. İnsanların birbirini olumsuz etkilemesine razı değildi.

Değerli okurlar. Sofrada yemekler hakkında olumsuz yorumlar yapmayalım. Bizim gördüğümüz kusuru diğerleri görmemiş olabilir diye bir düşünelim. Birakalım insanlar kendi beğenilerince yemeklerini yesinler. Belki bizim beğenmediğimiz bu yemek diğerleri için bir şükür vesilesi olacak? Lütfen hayra engel olmayalım.

Geçenlerde yemekhanede arkadaşlarla yemek yerken, bir arkadaşım köfte için 'iyi pişmemiş' yorumunu yaptı. O söyleyene kadar güzel güzel yiyordum, açlığın etkisiyle fark etmemiştim etin durumunu. Arkadaşıma, Vedat Milor'un en sevdiği etin 'orta az pişmiş' olduğunu söyleyerek korumaya çalıştım. Yemek ya da aşçı değildi korumak istediğim: İştahımdı. Arkadaşıma ve kendimi, bir misilleme ile sâfiyâne biçimde kandırmak istedim. Zira Vedat Milor'un aksine ben, eti tam pişmiş severim. Neticede o yemekler kaldı.

Yemeğin şükretme aracı olduğunu -olması gerektiğini- aklımızda tutarak gurmeliğe bu açıdan bakalım. Nimetlerini konuşma konusu yapmak bir çeşit şükürdür. "Allah'ın nimetlerini anın!" buyrulmuştur kitapta. Kanaatimce gurmelik müessesesinin ilk kaygısı bu düstur olmalıdır.

* * *

Güzel yemek yapabilen kişilerin empati yeteneği hakkında çok olumlu şeyler düşü-

nüyorum. Sanki etle konuşuyor da pişerken ne kadar tuz istediğini anlıyor. Sanki pirinç ona 'beni biraz daha pişir' diyor. Domates sanki yanına acı biber istiyor. Kusursuz yaratılışı nispetinde kusursuz bir netice istiyor. Zira, dünyadaki her şey kendisi için iyi bir son hayal eder, sebzeler bile. Ve aşçılık, nimetlere 'mutlu son' hazırlama mesleğidir. İyi bir yemeğe baktığımızda empati, incelik ve güzellik duygularının bileşkesini görürüz. Heyecan verici bir sonuçtur bu, çünkü bahsettiğim hasletlerin birine bile günümüz dünyasında rastlamak müşkil mesele. Vedat Milor gibi gastronomi tahsili yapıp okullu gurme olsak, daha fazla şeyler görürüz baktığımızda. Sofistike yorumlarıyla yemeği tahlil eden Milor gibi olamayacağımız ortada ise, yemek hakkında kullanılan 'kötü', 'olmamış', 'pişmemiş' gibi sıfatlardan ibaret bir terminoloji, gurmelik müessesesine değil; kabalığa ve empati yoksunluğuna aittir. Biz kaba ve empati yoksunu isek, güzel bir yemekle buluşmamız, o yemek açısından mutlu bir son olabilir mi?

Sevgili okurlar,
Bu sayfa bize yeme-içme mekânlarından bahsetmemiz, özel yemekleri tanıtmamız için ayrıldı. Şimdiye kadar yazdıklarım sadece bir girizgah olacaktı, sonra sıra 'asıl iş' saydığımız tanıtlara gelecekti. Lâkin yazma sürecinde dahil olduğum sofralarda öyle hadiseler oldu ki, şükür duygusunu içine yerleştirebilmiş insanların bu toplumun neresine gizlendiğini kestiremez hâle geldim. İnsandaki şükür-teşekkür duygusu nimetin niceliği ya da niteliği karşısında iniş-çıkışlar yapıyorsa, orada durup bir düşünmek gerek. Üçüncü sınıf bir fırından çıkan bir parça ekmek bulduğumuzda şükredemiyorsak, birinci sınıf bir pastanedeki ürünleri bilmek bize nasıl bir fayda sağlayabilir?

Cenâb-ı Hak, 'şükrederseniz nimetimi artırım' buyuruyor. Bendeniz, bültenimizin sonraki sayısına kadar halk içinde şükür duygusunun varlığına tanık olursam, daha fazla şükre vesile olabilmek adına 'yeme-içme'ye dair aklımdaki bazı somut bilgileri sizlerle paylaşmaktan mutlu olacağım.

Faaliyetleriyle Konuşuluyor

9. Geleneksel Mezunlar Buluşması Vefa Lisesi Bahçesinde Yapıldı

İlim Yayma mezunları ve mensuplarını buluşturmak amacıyla Mayıs ayının son pazar günü yapılan geleneksel pilav günü bu yıl 26 Mayıs'da Vefa Lisesi bahçesinde gerçekleştirildi. VEFADER başkanı Nurettin ALAN'ın açılış konuşmasıyla başlayan programda, Yücel ÇELİKBİLEK, Yusuf TÖLÜN ve İsrail KİŞLA da birer selamlama konuşması yaptı. Konuşmalar sonrasında program, yemek ikramı ve mezunlarımızın bir birleriyle hasbihaliyle son buldu.

Mezunlar buluşmasına, İlim Yayma Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Yücel ÇELİKBİLEK, vakıf yönetim kurulu ve yöneticileri, İlim Yayma Cemiyeti başkanı Yusuf TÖLÜN ve cemiyetin yöneticileri, İrfan Koleji yöneticilerinin yanı sıra İstanbul protokolünden bir çok isim, Düzce Valisi ve Başhekim, RTÜK başkanı ile TGTV ve sivil toplum kuruluşları yöneticileri ile yaklaşık bin mezunumuz iştirak etti.

Vefa Buluşmalarında Kariyer Yönetimi Semineri Verildi

Vefa Buluşmaları kapsamında verilen seminerler devam ediyor. "Kariyer Yönetimi" semineri 24 Nisan 2013 Perşembe akşamı derneğimiz üyesi CebraİL UÇUR tarafından verildi. Vefader yönetim kurulu üyeleri ve yurt öğrencilerinin iştirak ettiği seminerde kariyerin günümüzdeki algısı tartışıldı.

Seminerde Uçur, kariyerin günümüzde sadece dikey olarak ele alındığını ancak bunun herkese mutluluk getirmediğini belirtti. Yatay kariyerin de önemli bir kariyer gelişmesi sağladığını belirterek özellikle günümüzde proje yöneticilerinin revaçta olması ve ekip çalışmasının önemi yatay kariyeri daha da ön plana çıkardığını belirtti. Vefa Buluşmaları, farklı konularla yeni dönemde de devam edecek.

Yabancı Asıllı Yüksek Lisans ve Doktora Öğrencilerinin Gözüyle

Vakfımız ve Misafirhanemiz

Vakfımızın çalışmaları kapsamında ayrı bir yer tutan yabancı asıllı yüksek lisans ve doktora öğrencilerimizin Vakfımız ve Misafirhanemiz hakkındaki düşüncelerini bu sayıda sizlerle paylaşalım istedik.

İbrahim Bouzidani - Cezayir

İstanbul'da eğitim görmek bir ayrıcalık olmakla birlikte kalabalık bir şehir hayatının getirdiği yoğunluk ve hızlı tempo insanı kimi zaman ruhi sıkıntıya sokmaktadır. Özellikle gerek ülkemde gerekse yüksek lisans eğitimi gördüğüm Malezya'da yaşamış biri olarak İstanbul'un hızına yetişmekte zorlanıyorum. Ancak İlim Yayma Vakfı'nın maddi ve manevi atmosferi her akşam beni İstanbul'un keşmekeşinden uzaklaştırarak hoş sohbetli arkadaşlarla birlikte geçirdiğimiz güzel vakitlerle ruhumu dinlendirmektedir.

İlim Yayma Vakfı'nın bu denli başarılı olmasının arkasında yatan sır bana göre beşeri ilişkilerin kuvvetli olmasıdır. Gözlemleyebildiğim kadarıyla burada kalan öğrenci de mutlu, hizmetli de mutlu, çalışan personel ve müdür de. Bu huzur ortamının sağlanmasında ise önemli noktanın kişiler arasındaki bağın din kardeşliği çerçevesinde olmasıdır. Ve buradaki insanların ticari ve benzeri dünyevi kaygılarla değil Allah rızası için hizmet ediyor olmaları da burayı bereketli ve huzurlu kılıyor diye düşünüyorum. Tüm emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Allah kendilerinden razı olsun.

Abderrahman Ethman - Moritanya

Öncelikle Türkiye'de, İstanbul'da bulunmak ve burada eğitim görmek benim için oldukça sevindirici. İlim Yayma Vakfı Misafirhanesi'nde bulunmak ise beni ayrıca memnun etmekte. Misafirhane'deki öğrenciler arasında olan uhuvvet ve idare ile öğrenciler arasındaki güçlü bağ aklıma gelen önemli özelliklerinden bazıları. Bunun yanı sıra temizlikten yemeğe ve binadaki diğer hizmetlere kadar pek çok açıdan ayrıcalıklı bir mesken olduğuna inanmaktayım.

Bana "nerede okuyorsun?" diye sorduklarında öncelikle "İlim Yayma Vakfı Üniversitesi'nde okuyorum" diyorum :)

Şunu da belirtmek isterim ki, ülkeme döndüğümde bu tecrübeyi oraya taşıyarak burada şahit olduğum hizmeti ülkemde de yaşatmayı planlamakta ve bu konuda Rabbimden yardımını niyaz etmekteyim.

Son olarak, bu hizmetlerde emeği geçen yetkililere ve tüm hizmet ehli insanlara teşekkürlerimi sunar, Yüce Rabbimden kendilerine sebat ve başarı dilerim.

Abdullah Nasser - Suriye

Burada Türklerin sıcak kanlılığı ve misafirperverliği ile karşılaştım. Farklı ülkelere gelen arkadaşların da olması ayrı bir renk katıyor ortama.

Misafirhane ders çalışma için gayet ideal bir ortam sunuyor bizlere. Temiz ve düzenli ayrıca.

İlim Yayma Vakfı hem Türkiye'ye hem de dünyaya önemli ilim adamları kazanmış bir vakıftır. Buna vesile olan herkesten Allah razı olsun.

Blerim Halili - Kosova

"İlim Yayma Vakfı hakkında ilk, İstanbul'daki kültür ve eğitim alanında aktif derneklerinden birisi olduğumu duymuştum. Vakfa gelince, yani misafirhanesine kabul edildiğimde onu daha yakın ve derin anlamak fırsatına ulaştım. Öğrenci olarak misafirhane'den bahsederek uygun bir ortamdır. İster ders çalışma anlamında isterse şehrin merkezlerine ve özellikle üniversiteye yakın olması anlamında; hiç şüphesiz ki İstanbul'daki en iyi yurtlarından biri sayılabilir. Özellikle kütüphaneler [katımızdaki ve karşıda olan Recai Efendi kütüphanesi], okuma salonları, kantin ve yemekhanedeki hizmetleri iyi notlarla değerlendirilebilir. Diğer özelliklerinden birisi, farklı vatandaşlarımızın çalıştığı ve oturduğu yer olarak yurtdışından gelen öğrencilere [Balkanlar'dan: Kosova'dan, Arnavutluk'tan, Makedonya'dan, Karadağ'dan ve ya Arap ülkelerden vb.] iyi fırsatlar sunulur."

Litifu Maihamutijiang - Doğu Türkistan

İlim Yayma Vakfı'nda ortam çok iyi. Yurt üniversiteye çok yakın ve tam İstanbul'un merkezinde. Birbirinden kıymetli Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi gören arkadaşlarla birlikte olmak da beni mutlu ediyor. Hep beraber yemek yiyor ve hep beraber namaz kılıyoruz.

Shady Eid - Suriye

Ders çalışmak ve araştırma yapmak için çok uygun bir yer. Ayrıca kimsenin kimseye herhangi bir ideoloji dikte etmemesi ve herkesin birbirine hoşgörülle yaklaşması da bana göre İlim Yayma Vakfı'nın önemli bir özelliği. Yurtta katı kurallardan ziyade lisansüstü öğrencileri için gereken esneklik ve rahatlık göz önünde bulundurulmuş.

Djilani Osman Aden - Jibuti

İlim Yayma Vakfı'nın Türk toplumuna, özellikle okuyan gençliğe önemli katkılarının olduğunu düşünüyorum. Camiasında akademisyenlerin bolca yer aldığı ve yeni akademisyenlerin yetiştiği bir kurum İlim Yayma Vakfı.

Misafirhane ortamı, kalan kişilerin ahlaki özellikleri oldukça güzel. Yurt binasının merkezi bir yerde olması pek çok yere ulaşım konusunda kolaylık sağlıyor.

Syahrlansyah Sirajuddin - Endonezya

Hem fiziki şartlar açısından hem de arkadaş profili açısından İlim Yayma Vakfı Misafirhanesi çok hoşuma gidiyor. Rahatlığı, konforu ve pek çok imkânın yurt sakinlerine sunulması misafirhanenin öne çıkan özelliklerinden.

Ayrıca periyodik olarak kıymetli ilim adamları ile hasbihaller ve sohbetler gerçekleştiriliyor. Bunlardan da oldukça istifade ediyoruz. Manevi atmosferin de beni olumlu yönde etkilediğini söyleyebilirim.

Elyesa Murtezi - Makedonya

İlim Yayma Vakfı bana ilim, hizmet ve ahlakı çağrıştırılmaktadır. Bünyesindeki kişileri hem bilgi hem de ahlak yönünden geliştiren bir kurum.

Hizmet ise her zaman ön planda.

Misafirhane ortamı kişiyi çalışma noktasında teşvik ediyor. Ayrıca konumu itibari ile İstanbul'un en güzel yerlerinden birinde bulunmaktadır.

Hüseyin Doğançcı - Suriye

İlim Yayma Vakfı bizlere kendimizi geliştirmek için oldukça fazla imkân sağlıyor. Din ve değerler konusundaki hassasiyeti İlim Yayma Vakfı'nı benim için ayrıcalıklı kılıyor. Bence İstanbul'daki en güzel yurttadır.

Murat Muftı Allu - Makedonya

İLİM YAYMA VAKFI uzun yıllardır din, eğitim, kültür ve bilim alanında muazzam büyük katkılar sağlamaktadır. Bundan ötürü vakfa Türkiye'de çok farklı kurumlar tarafından büyük saygı duyulmaktadır, bir öğrenci olarak benim için İLİM YAYMA VAKFI bu konuda şüphesiz ki en iyi ve en uygun Vakıftır.

İlim yayma misafirhanesine gelince, vakfın misyonu ve vizyonu ile yakından tanıştım ve daha net bir şekilde anlamaktaydım. Bilimi, eğitimi ve İslamı seven her öğrenci için İlim Yayma Misafirhanesinde kalmak hakikaten onur ve imtiyazdır; çünkü burada hep bu saymış olduğum değerleri gerçekleştirebilirsiniz, bana bu konuda ilim yayma misafirhanesi çok yardımcı oldu ve bunun için şükranlarımı kendilerine sunuyorum.

Sakin ortamı, temizliği, rahat ve konforlu odaları, kütüphaneleri, mescitleri, güzel yemekleri ve kantini İlim yayma misafirhanesinin başlıca özellikleridir. Bu özelliklerinden en önemlisi burada kalan öğrencilerin manevi ve ahlaki değerleridir, aynı zamanda yönetim idaresi için de geçerlidir, bu söylediklerim. Bu sebeplerden dolayı şahsım adına bu yurttan memnuniyet duyuyorum.

Gelenekten Geleceğe Emin Adımlarla

İLİM YAYMA VAKFI VEFA YURDU

Vakfımızın kuruluşunun 40. Yılına verdiği heyecan içerisinde bu yıl farklı neler yapabiliriz düşündük ve idari toplantılarımızda yeni projeler üretmeye çalıştık. Geçmişten aldığımız tecrübeler ile geleceğe daha emin bir şekilde ilerlemeye çalışıyoruz.

İlim Yayma Vakfı'nın en güzide kurumlarından birisi olan İbn'ül Emin Mahmut Kemal İnal Yüksek Tahsil Talebe Yurdu, 2012-2013 Eğitim sezonu İzmir'in Çeşme ilçesinde, Club Familia Otel'inde başladı. Geleneksel olarak her yıl düzenlenen Oda Başkanları Moral ve Motivasyon Kampına bu yıl Kültürel Gezi teması da eklendi. Hem kampın eğitimsel yönü ön plana çıkarken hem de entelektüel birikimin artırılması yönünde geziler yapıldı. Gezilerimizi Bergama Antik Kent, Efes Antik Kent, Alaçatı, Çeşme ve İzmir'e yaptık. Bunun yanı sıra 14 Genel konferans, 13 Lokal Sohbet, 9 İstanbul içi gezi ve 5 de Mesleki gezi gerçekleştirdik. Bu yıl yurdumuza yeni gelen öğrencilerimize Oryantasyon Kampı yaptık. Geleceğin bilim ve ilim insanlarının yetiştirilmeye çalışıldığı yurdumuzda kültürel değerler göz önünde bulundurularak Bursa, Edirne, Bolu-Abant şehirlerine gezi, ayrıca üç yıldır geleneksel

hale gelen Umre programının dördüncüsünü büyük bir heyecanla yapmış olduk.

İlim Yayma Vakfı Lisans Yurdu münever insan yetiştirme hedefleri doğrultusunda öğrencilerine Ney, Diksiyon, Osmanlıca, Hızlı Okuma, Arapça, Bilgisayar, Temel Elektronik ve Online İngilizce Eğitimi gibi atölye çalışmalarının yanı sıra, Büyük İstanbul gezimizi yaparak öğrencilerimizi İstanbul'un tarihi ve doğal güzellikleri ile buluşturmaya devam ettik.

Geçtiğimiz eğitim dönemindeki kulüp sayımızı 8'den 11' yükselttik. Kulüplerimizin gerçekleştirdiği organizasyonlardan bazılarını belirtmek istiyoruz:

- **Yüzme Etkinliği**
- **Yeni Öğrencilerle Futbol Turnuvası**
- **Şiir Yarışması**
- **Sinema Buluşmaları**
- **Hadis Okumaları**
- **Kur'an-ı Kerim Eğitimi**
- **İlmihal okumaları**
- **Satranç ve Masa Tenisi Turnuvası**
- **Temel Elektronik dersleri**
- **İstanbul Gezileri**
- **Müze Gezileri**

Bu eğitim döneminde diğer eğitim dönemlerinden farklı olarak 9 farklı konuda okuma grubu oluşturduk. Konferans programından, belirli periodlarla yapılan, ders şeklindeki sohbet programlarına geçiş yapmaya çalıştık. Bu amaçla Prof. Dr. Faruk Beşer ile haftada Fıkıh Dersleri yaparken, aynı zamanda Nurettin Yıldız ile iki hafta da bir Hadis Dersleri gerçekleştirdik. Prof. Dr. Bedri Gencer ile haftada bir İslam'da Modernleşme üzerine kitap tahlili yaptık.

Son olarak yurt idaresi olarak gerçekleştirmiş olduğumuz iki günlük değerlendirme kampından sonra hedeflerimize yenilerini ekleyerek geleceğe umutla ve heyecanla bakmaya devam ediyoruz.

İstanbul Gezilerimiz

Eminönü ve Çevresi

Eminönü ve Çevresi

Ortaköy ve Çevresi

Topkapı Sarayı Gezisi

Beyazıt, Laleli ve Çevresi

Şehir Dışı Gezilerimiz

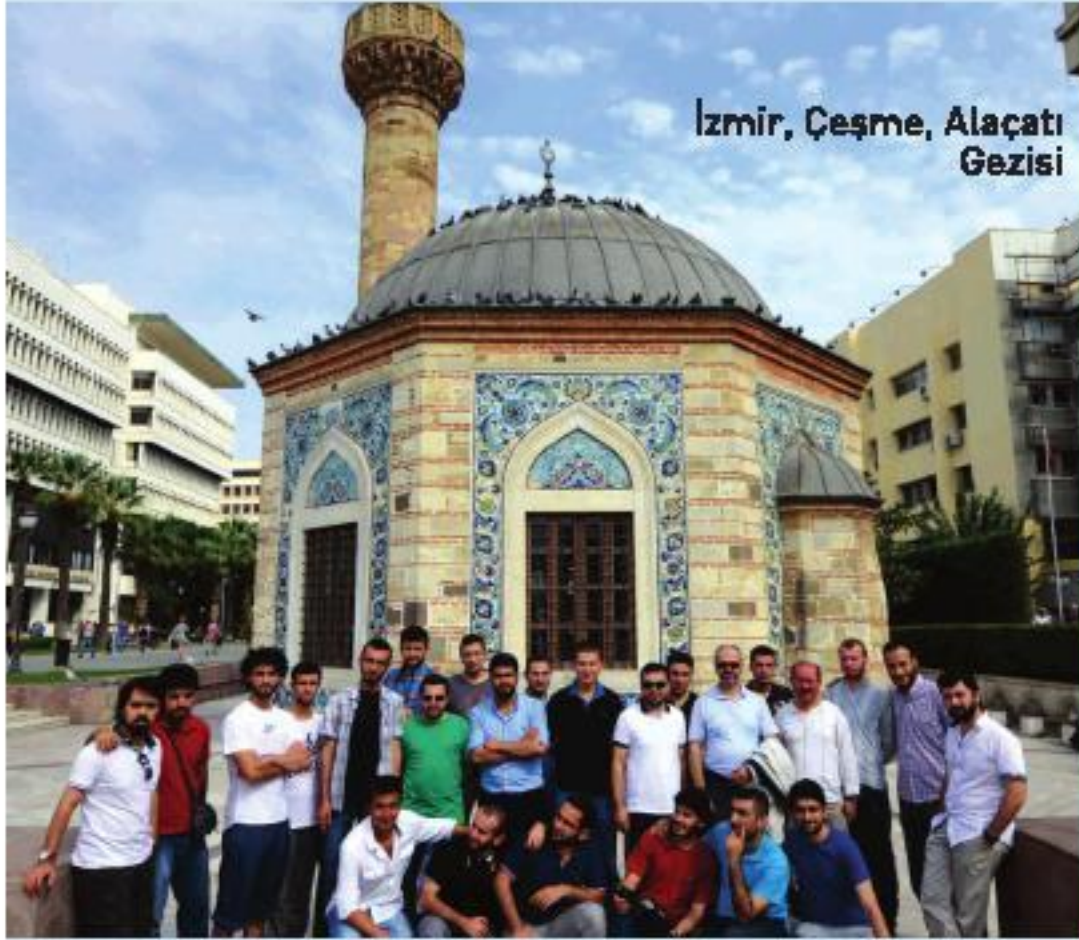
Efes Antik Kent Gezisi

Efes Antik Kent Gezisi

Bergama Gezisi

İzmir, Çeşme, Alaçatı
Gezisi

Bursa Gezisi

Bolu - Abant Gezisi

Edirne Gezisi

Genel Konferanslar

PROF. DR. COŞKUN ÇAKIR

PROF. DR. MUSTAFA ŞENTOP

MUSTAFA AKGÜL

DOÇ. DR. ABDURRAHMAN EREL

PROF. DR. CEVAT AKŞİT

ABDURRAHMAN DİLİPAK

DOÇ. DR. ERTUĞRUL ORAL

PROF. DR. AHMET ŞİMŞİRLİ

AHMET ALBAYRAK

PROF. DR. NUMAN KURTULMUŞ

YRD. DOÇ. DR. OSMAN ÖZTÜRK

Lokal Sohbetler

PROF. DR. FARUK BEŞER

PROF. DR. BEDRİ GENCER

NURETTİN YILDIZ

ŞENOL KURT

MUSTAFA CİVELEK

SAVAŞ BARKÇIN

Ziyaret ve Organizasyonlar

FUTBOL TURNUVASI

MASA TENİSİ TURNUVASI

HZ. YUŞA TÜRBESİ ZİYARETİ

KARADENİZ YEMEKLERİ

MEZUN ÖĞRENCİLERE YEMEK ZİYAFETİ

